ЧЫМ КАШТОЎНЫЯ ГІСТОРЫІ СЯМ'І 5

ЗМЯНІЦЬ ПАДЫХОДЫ ДА АДХОДАЎ МС

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

Родная газета на роднай мове

ЗВЯЗДА

2 ЛІСТАПАДА 2018 г.
ПЯТНІЦА
№ 212 (28828)

9-24 стар. МЯСЦОВАЕ САМАКІРАВАННЕ +TVПРАГРАМА

ЦЫТАТА ДНЯ

Уладзімір КУХАРАЎ, намеснік прэм'ер-міністра:

«Тарыфы на жыллёва-камунальныя паслугі ў 2019 годзе вырастуць не больш як на $5 у эквіваленце. Сёння гэтая работа практычна завершана. Праект дакумента, які ўстановіць тарыфы на новы год, плануецца падрыхтаваць да сярэдзіны лістапада. Мясцовыя органы ўлады прадставілі планава-разліковыя цэны на ЖКП, гэтая інфармацыя абагульненая Мінжылкамгасам і перададзена ў Міністэрства антыманапольнага рэгулявання і гандлю».

25-ы СТАРТ «ЛІСТАПАДА»

Сёння ў кінатэатры «Масква» адкрыецца 25-ы Мінскі міжнародны кінафестываль «Лістапад», што пройдзе пад слоганам «Пазнаючы белы свет» з прысвячэннем рэжысёру Кіры Муратавай. Госці пройдуць па чырвонай дывановай дарожцы, звернуцца да чвэрці стагоддзя гісторыі кінафоруму і паглядзяць фільм адкрыцця «Халодная вайна» Паўла Паўлікоўскі. Па традыцыі падчас цырымоніі будзе ўручаны прыз Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь «За захаванне і развіццё традыцый духоўнасці ў кінамастацтве», а ў якасці сімвалічнага старту «Лістапада» на сцэне аб штатыў кінакамеры будзе разбіта талерка. Ганаровымі гасцямі цырымоніі і кінафестывалю стануць актрыса тэатра і кіно Святлана Немаляева і акцёр і рэжысёр з Узбекістана Рустам Сагдулаеў. Ужо заўтра на асноўных пляцоўках пачнуцца паказы конкурсных фільмаў. **З нагоды адкрыцця юбілейнага «Лістапада» Прэзідэнт краіны Аляксандр Лукашэнка накіраваў сваё віншаванне гасцям і ўдзельнікам кінафоруму.**

«Ужо чвэрць стагоддзя наш кінафорум прадстаўляе аўдыторыі цікавыя, якасныя і глыбокія фільмы, выконваючы высокую асветніцкую місію і захоўваючы прыхільнасць сваім прынцыпам і традыцыям. Склад удзельнікаў фэсту, што расце з году ў год, — нагляднае пацвярджэнне яго аўтарытэту сярод прафесіяналаў і аматараў кінамастацтва.

На фестывалі заўсёды пануе атмасфера творчай свабоды, няспыннага духоўнага пошуку і сумленнага спаборніцтва.

Перакананы, што сёлетні «Лістапад» парадуе нас шырокай панарамай сучаснага кінематографа, падорыць гучныя прэм'еры і яркія сустрэчы з выдатнымі майстрамі і ўзыходзячымі зоркамі сусветнага экрана, стане сапраўдным святам для тых, хто стварае, глядзіць і любіць кіно», — гаворыцца ў віншаванні.

ПРАЦУЙЦЕ Ў БЯСПЕЦЫ!

Інжынер па ахове працы Магілёўскага завода ліфтавага машынабудавання Ганна ГУСЕВА.

Фота БелТА.

КОРАТКА

- **На БелАЭС прыступілі да зборкі рэактара першага энергаблока.**
- «Беларуснафта» здабыла 135-мільённую тону нафты ў краіне.

- **Беларускія народныя казкі будуць выдадзены ў Бялградзе на сербскай мове.**
- «Белпошта» пачала прыём заказаў на віншаванне ад Дзеда Мароза.
- **Ваенная драма «Ідзі і глядзі» з залатой калекцыі «Беларусьфільма» ўвайшла ў сотню найлепшых неанглямоўных фільмаў па версіі брытанскай тэлерадыёкампаніі ВВС.**
- Мытнікі Беларусь, Літва і Латвія дамовіліся аб мерах па памяншэнні чэргаў у пунктах пропуску.

Да 75-годдзя вызвалення 1944 2019

ХРОНІКА ПІКІРУЮЧАГА БАМБАРДЗІРОЎШЧЫКА

У Клічаўскім раёне пошукавікі падымаюць савецкі самалёт часоў Вялікай Айчыннай вайны

Мастацкі фільм Навума Бірмана па аднайменнай аповесці Уладзіміра Куніна тут ні пры чым. Хаця гісторыя са збітым падчас вайны савецкім самалётам, які рухнуў у балота Клічаўскага раёна побач з пасёлкам Ганчанскі, магла б легчы ў аснову яшчэ адной не менш захапляльнай мастацкай стужкі. Мясцовы жыхар Аляксандр Заблоцкі ўспамінае, што баявая машына спікіравала за 300 метраў ад бабулінага агарода. Так расказваў яму бацька, якому ў 1943-м было ўсяго 15 гадоў. Зараз варонка зарасла хмызняком, зацягнулася мохам, чарнічнікам і папараццю, вакол яе глухой сцяной стаіць лес. І магчыма, самалёт так бы і кануў у невядомасць, калі б не пошукавікі, якім Заблоцкі расказаў усю гэту гісторыю.

Пра паходжанне гэтага надпісу раскажа падняты самалёт.

ISSN 1990 - 763X

ЗВЯЗДА Да чытача з любоўю!

СЯБРОЎ У НОВЫМ ГОДЗЕ НЕ МЯНЯЮЦЬ!

Ідзе падпіска на «Звязду» на I квартал і I паўгоддзе 2019 года.

Заставайцеся з намі — будзе цікава!

МАРШРУТ ПАБУДАВАНЫ: МІНСК — КІШЫНЁЎ

Беларусі трэба выходзіць на паўмільярдны тавараабарот з Малдовай

Пра гэта заявіў Аляксандр Лукашэнка на сустрэчы з прэм'ер-міністрам Рэспублікі Малдова Паўлам Філіпам.

«Вядома, з Малдовай у нас супрацоўніцтва даўняе. Мы ўжо вызначыліся, па многіх напрамках ідзе работа. У нас і тавараабарот прыстойны, але на паўмільярда трэба выходзіць адназначна, — падкрэсліў Прэзідэнт. — Мы маем такія магчымасці. Трэба дадаваць да традыцыйных напрамкаў нашага супрацоўніцтва тыя, якія адсутнічаюць».

Акрамя таго, Аляксандр Лукашэнка расказаў аб нядаўняй сустрэчы з Прэзідэнтам Украіны Пятром Парашэнкам у Гомелі. На ёй бакі абмеркавалі ў тым ліку і развіццё адносін з Малдовай. «Я атрымаў поўную падтрымку і запэўніванні, што Украіна заўсёды будзе спрыяць нашаму супрацоўніцтву», — адзначыў Прэзідэнт.

Таксама кіраўнік дзяржавы выказаўся з нагоды запуску авіярэйса паміж Кішынёвам і Мінскам: «Гэта новае акно магчымасцяў. Вось ён, дадатковы праект, пра які мы з вамі калісьці дамаўляліся. Нарэшце мы яго пачалі рэалізоўваць».

Аляксандр Лукашэнка звярнуў увагу, што супрацоўніцтва нашых краін грунтуецца не на дабрачыннасці — любыя двухбаковыя кантракты рэнтабельныя, яны выгадныя і Малдове, і Беларусі.

Беларускі лідар адзначыў дапамогу Малдовы з насеннем кукурузы. Сёлета мы атрымалі ндрэнны ўраджай гэтай культуры — паўтара мільёна тон.

Паводле слоў беларускага лідара, Беларусь і Малдова не прад'яўляюць адна адной ніякіх папярэдніх умоў. Ён дадаў, што Беларусь успрымае Малдову такой, якая яна ёсць, разумее выбар асноўных арыенціраў, таксама як і Малдова разумее нашу краіну.

У адказ Павел Філіп сказаў, што, калі бакі кажуць аб супрацоўніцтве, аб дыпламатычных адносінах, простыя людзі глядзяць на гэта як на нейкую фармальную фазу, але на гэты раз народу прадэманстравалі канкрэтныя дзеянні. «Напрыклад, гэты прамы рэйс Кішынёў — Мінск, на якім я прыляцеў, быў адным з першых пасажыраў», — сказаў ён.

Прэм'ер-міністр пагадзіўся з тым, што рэйс будзе загружаны. Яшчэ як прыклад канкрэтных вынікаў супрацоўніцтва ён назваў беларускія тралейбусы, якія ездзяць па вуліцах Кішынёва. Ён запэўніў, што і па іншых праектах справы ідуць добра.

Уладзіслаў ЛУКАШЭВІЧ.

НАДЗЕЙНЫ СТРАТЭГІЧНЫ ПАРТНЁР

Такое меркаванне пра Казахстан выказаў Прэзідэнт падчас сустрэчы са старшынёй Сената Парламента Рэспублікі Казахстан Касымам-Жамартам Такаевым.

Кіраўнік дзяржавы адзначыў, што няма неабходнасці казаць пра беларуска-казахстанскія адносіны, паколькі гэта адносіны блізкіх дзяржаў. «Мы заўсёды будзем гэтай палітыкі прытрымлівацца. У нас вельмі сяброўскія адносіны з вашым Прэзідэнтам, мы шмат чаму вучымся адзін у аднаго», — адзначыў ён.

Ён ахарактарызаваў адносіны парламентаў дзвюх краін як добрыя, таксама як і адносіны паміж іх кіраўнікамі. Прэзідэнт падзякаваў старшыні Сената за тое, што той знайшоў час прыехаць у Беларусь на сустрэчу Асноўнай групы Мюнхенскай канферэнцыі па бяспецы. «Карысная гэтая канферэнцыя, я нават не чакаў, што ад яе можа быць такая карысць. Відаць пазіцыі розных краін, асабліва якія супрацьстаяць адна адной», — заявіў ён.

Беларускі лідар дадаў, што літаральна праз некалькі дзён яны зноў сустрэнуцца ў Астане на саміце АДКБ, каб абмеркаваць шматлікія пытанні, у тым ліку — рэфармаванне гэтай арганізацыі, узмацненне яе ролі ў міжнародных справах у гэты няпросты час.

Гандлёва-эканамічныя адносіны паміж Беларуссю і Казахстанам кіраўнік дзяржавы назваў вельмі добрымі, рост тавараабароту — пад 40 %, аднак гэта, на яго думку, не тое, што можа быць паміж нашымі краінамі. «У нас няма ніякіх забароненых тэм і насцярожанасці ў дачыненні да вытворчасці і бізнесу, вашых людзей, — адзначыў Прэзідэнт. — Мы прапанавалі, здавалася б, самыя нерэалізавальныя рэчы для Казахстана ў плане стварэння сумеснай вытворчасці на базе «Гомсельмаша», уваходжанне ў капітал вашай краіны. І пастаўкі ўзаемныя — гэта ўжо не пытанне гандлю. Мы больш глыбокія маем адносіны. Мы павінны разумець, што ў гэтым напрамку мы будзем дзейнічаць, калі ў вас будзе на гэта воля».

Словам, беларускі лідар адзначыў, што Беларусь будзе развіваць з Казахстанам самыя цесныя і добрыя адносіны. Ён падкрэсліў: Казахстан — надзейны стратэгічны партнёр для нашай краіны.

У адказ старшыня Сената падзякаваў Прэзідэнту за магчымасць сустрэчы, нават нягледзячы на вельмі шчыльны графік.

Што датычыцца Мюнхенскай канферэнцыі, то старшыня Сената павіншаваў беларускага лідара з бліскучай прамовай. Ён адзначыў, што і іншыя ўдзельнікі мерапрыемства вельмі высокай думкі пра выступленне Прэзідэнта. Касым-Жамарт Такаеў назваў выступленне адкрытым і дзелавым, можна сказаць, шчодрым на вельмі сур'ёзныя сігналы ў адрас міжнароднай — і еўрапейскай у прыватнасці — супольнасці.

* * *

Учора старшыня Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь Міхаіл Мясніковіч і старшыня Сената Парламента Казахстана Касым-Жамарт Такаеў падпісалі пратакол верхніх палат парламентаў дзвюх краін аб стварэнні падкамісій па развіцці супрацоўніцтва ў інавацыйнай сферы.

«Я лічу, што гэты дакумент — позірк у будучыню, бо традыцыйныя галіны, канешне, развіваюцца, але гэта могуць быць тры-пяць працэнтаў росту ў год, а патрэбны прарыў. Інавацыйны кірунак — гэта навукаёмістыя і ў меншай ступені матэрыялаёмістыя вытворчасці з высокай доляй дабаўленай вартасці дзякуючы інтэлектуальнаму кампаненту», — заявіў журналістам пасля цырымоніі падпісання Міхаіл Мясніковіч.

Напярэдадні ў верхняй палаце беларускага парламента адбыліся перагаворы з казахстанскай парламенцкай дэлегацыяй па шырокім коле двухбаковых адносін — гандлёва-эканамічным, інвестыцыйным, гуманітарным супрацоўніцтве. Старшыня Савета Рэспублікі таксама падзякаваў казахстанскім калегам за ўвагу да этнічных беларусаў, якія пражываюць на тэрыторыі Казахстана. Ён адзначыў, што Савет Рэспублікі ўдзяляе вялікую ўвагу падтрымцы сувязяў з суайчыннікамі за мяжой. «Мы звяртаем на гэта ўвагу і нам неабыякавы стан нашых суайчыннікаў за мяжой. Мы пра іх памятаем і адсочваем пытанні, якія іх хвалююць», — сказаў Міхаіл Мясніковіч.

Вольга МЯДЗВЕДЗЕВА, Уладзіслаў ЛУКАШЭВІЧ.

Глабальны кантэкст

Munich Security Conference msc Münchner Sicherheitskonferenz

ДЫЯЛОГ СУПРАЦЬ КАНФЛІКТУ

Старшыня Мюнхенскай канферэнцыі па бяспецы запрасіў Прэзідэнта Беларусі на форум у лютым

Штогод у лютым на Мюнхенскую канферэнцыю па бяспецы (МКБ), каб абмеркаваць надзённыя пытанні, збіраюцца амаль паўтысячы прадстаўнікоў улады і экспертаў з усяго свету. «Я буду вельмі рады прымаць спадара Лукашэнку на Мюнхенскай канферэнцыі па бяспецы, калі ён пажадае ўзяць у ёй удзел у 2019-м або 2020 годзе», — сказаў старшыня МКБ Вольфганг ІШЫНГЕР падчас прэс-канферэнцыі.

Канфлікт ва Украіне

Зрабіла ўражанне на спікера зацікаўленасць Прэзідэнта Беларусі ў вырашэнні ўкраінскага канфлікту: «Мяне ўразіла тое стаўленне і імкненне Аляксандра Лукашэнкі як мага хутчэй вырашыць сітуацыю на ўсходзе Украіны, дасягнуць там міру. Я ўпэўнены, што да тых цікавых прапаноў, якія ён вылучыў, уключаючы місію на ўсходзе Украіны, міжнародная супольнасць прыслухаецца». Асабліва адзначыў старшыня МКБ прапанову беларускага лідара выдзеліць свае рэсурсы для ўдзелу ў місіі па гарантаванні міру і бяспекі на ўсходзе Украіны.

Роля мінскага працэсу

Па словах Ішынгера, мінскі працэс па рэгуляванні сітуацыі ва Украіне сёння, на жаль, не дастаткова эфектыўны: «Але прагрэс адбудзецца, калі будзе палітычная воля з абодвух бакоў. Пашырэнне, змяненне фармату і кола яго ўдзельнікаў зможа дапамагчы, калі будзе палітычная воля. Я глыбока перакананы і неадночы гаварыў і пісаў, што ЗША павінны быць за сталом перагавораў. І Еўрапейскі саюз павінен быць прадстаўлены за ім». З-за выбарчага працэсу ва Украіне чакаць пазітыўных змен у хуткім часе не прыходзіцца, лічыць Ішынгер. Але інавацыйныя прапановы Аляксандра Лукашэнкі, выказаныя на сесіі, могуць напоўніць перагаворы новай энергіяй.

Перагаворы Сербіі і Косава

Выказаўся старшыня МКБ наконт праблемы Косава і Сербіі: «Гэта няпросты напрамак дзейнасці. Мне, як чалавеку, уключанаму ў працэс абмеркавання па Косаве, зразумела, як складана гэтаму працэсу развівацца. Вельмі важна, каб прадстаўнікі абодвух бакоў звярнуліся да міжнароднай супольнасці з просьбай больш актыўна дапамагаць, каб дасягнуць канчатковага ўрэгулявання канфлікту».

Дагавор аб РСМД

Вольфганг Ішынгер параіў зацікаўленым бакам не выходзіць з пагаднення аб ракетах сярэдняй і меншай далёкасці і забяспечыць яго поўнае выкананне: «Для нашай планеты ў цэлым адмова ад пэўнага віду ядзернай зброі — гэта неабходны пазітыўны элемент». Аб намеры пакінуць пагадненне заявілі ЗША. Такі крок можа нанесці значны ўрон сістэме рэгіянальнай бяспекі і глабальнай стабільнасці ў свеце.

Марыя ДАДАЛКА.

У тэму

У першы дзень сустрэчы Асноўнай групы МКБ асаблівую ўвагу аддалі перагаворам паміж прадстаўнікамі Сербіі і Косава і дэталёваму абмеркаванню сітуацыі ва Украіне.

У дачыненні да мінскага працэсу ва Украіне прадстаўлены розныя пазіцыі. З аднаго боку — мінскі фармат неабходны, але ўжо недастатковы і трэба знаходзіць іншыя пляцоўкі. З другога — адыход ад выбранай формы выкліча абвастрэнне праблемы.

Падчас дыскусіі былі абазначаныя чатыры асноўныя прычыны канфлікту на Данбасе: геапалітычнае, геаэканамічнае супрацьстаянне двух блокаў, двухбаковыя расійска-ўкраінскія адносіны і канфлікт унутры самога ўкраінскага грамадства. Мінскі працэс, на думку спецыялістаў, працуе толькі над дзвюма апошнімі праблемамі.

Было таксама адзначана, што заходнія партнёры жывуць нарратывамі, якія не маюць нічога агульнага з рэальнай палітыкай Расіі ў адносінах да Украіны. Расійская Федэрацыя, як ніхто іншы, зацікаўлена ў вырашэнні канфлікту: мільёны расіян і ўкраінцаў звязаныя роднаснай сувяззю, Расія нясе страты ад санкцый і прымае бежанцаў з зоны ваенных дзеянняў.

На думку экспертаў, міру на Данбасе можна дасягнуць «развядзеннем сіл, спыненнем агню і дакументальным зацвярджэннем асаблівага статусу гэтага рэгіёна».

ШТО Ў СВЕЦЕ РОБІЦЦА

Расія, Іран і Індыя маюць намер стварыць альтэрнатыву Суэцкаму каналу

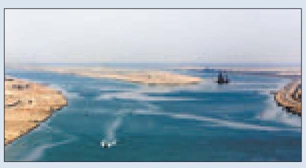

Расія, Іран і Індыя плануюць перабудаваць лагістыку ў азіяцкім рэгіёне і запусціць новы міжнародны транспартны калідор, які будзе альтэрнатывай Суэцкаму каналу. Пра гэта гаворыцца ў паведамленні індыйскага міністэрства гандлю і прамысловасці.

Новы транспартны калідор працягнецца на 7200 км і злучыць Індыйскі акіян з РФ і Еўропай. У 2014—2017 гадах ужо праводзіліся тэставыя запускі па гэтым маршруце.

Тавары будуць адпраўляцца па моры з Індыі ў іранскі порт Бэндэр-Абас, затым на цягніках будуць дастаўляцца да найбуйнейшага порта Ірана Бэндэр-Энзелі на Каспіі, далей накіруюцца ў Астрахань і па чыгунцы будуць пастаўляцца ў Еўропу.

Адзначаецца, што калідор стане больш танная і караткай альтэрнатывай Суэцкаму каналу: час і кошт грузаперавозак зменшацца на 30—40 %. Так, сярэднія тэрміны пастаўкі грузу ў Маскву з Мумбаі павінны скараціцца прыкладна на 20 дзён.

Плануецца, што ў год па новым маршруце будуць праходзіць 20—30 млн тон тавараў.

Расія ўвяла контрмеры ў адказ на санкцыі Украіны

Прэм'ер-міністр РФ Дзмітрый Мядзведзеў падпісаў учора распараджэнне аб увядзенні Расіяй санкцый супраць шэрагу ўкраінскіх кампаній і грамадзян, паведаміла прэс-служба расійскага ўрада.

«Уводзяцца спецыяльныя эканамічныя меры ў дачыненні да фізічных і юрыдычных асоб Украіны, якія прадугледжваюць блакіраванне (замарожванне) безнаяўных грашовых сродкаў, бездакументарных каштоўных папер і маёмасці на тэрыторыі Расіі і забарону на пералічэнне сродкаў (вывад капіталу) за межы Расіі. Санкцыі будуць распаўсюджвацца на 322 фізічныя асобы і 68 юрыдычных асоб», — гаворыцца ў паведамленні прэс-службы ўрада РФ.

Пад санкцыі трапілі суддзі Канстытуцыйнага Суда Украіны, дэпутаты Вярхоўнай Рады VIII склікання, буйныя ўкраінскія прадпрымальнікі, чыноўнікі адміністрацыі прэзідэнта Украіны, кіраўнікі органаў выканаўчай улады Украіны і буйных украінскіх кампаній, а таксама юрыдычныя асобы, якія кантралююцца найбуйнейшымі бізнесменамі Украіны.

Трамп назваў права грамадзянства па нараджэнні вар'яцтвам, якое абыходзіцца ЗША ў мільярды

Прэзідэнт ЗША Дональд Трамп назваў у сераду права на атрыманне амерыканскага грамадзянства на падставе таго, што чалавек нарадзіўся на тэрыторыі Злучаных Штатаў, «вар'яцкай палітыкай», якая штогод абыходзіцца бюджэту краіны ў мільярды долараў. Прэзідэнт зноў раскрытыкаваў гэтае права, выступаючы перад сваімі прыхільнікамі ў штаце Фларыда.

«Дэмакраты хочуць працягнуць аўтаматычна даваць грамадзянства па нараджэнні кожнаму дзіцяці, якое нарадзілася на тэрыторыі ЗША ў сям'і ў нелегальных імігрантаў, нават калі яны знаходзіліся на нашай зямлі толькі лічаныя секунды. Штогод сотні тысяч дзяцей нелегальных імігрантаў аўтаматычна становяцца грамадзянамі з-за гэтай вар'яцкай палітыкі. Усе яны адразу ж маюць права на атрыманне ўсіх перавагаў і выгод амерыканскага грамадзянства коштам у мільярды долараў для бюджэту краіны штогод», — адзначыў прэзідэнт.

Ён нагадаў, што гэтая палітыка прывяла да стварэння так званага радзільнага турызму — распаўсюджанай практыкі, калі цяжарныя іншаземкі едуць нараджаць у Злучаныя Штаты дзеля атрымання грамадзянства.

Транспарт

НОВЫЯ САМАЛЁТЫ — НОВЫЯ МАРШРУТЫ

Авіякампанія «Белавія» разлічвае атрымаць дазвол на ажыццяўленне рэгулярных рэйсаў у Мюнхен у 2019 годзе. Пра гэта паведаміў генеральны дырэктар кампаніі Анатоль ГУСАРАЎ.

Кіраўнік авіякампаніі адзначыў, што яны плануюць пашыраць сетку маршрутаў: разглядаецца магчымасць адкрыцця да летняга сезона рэйсаў у Мурманск, Талін і па іншых напрамках. Больш актыўна плануецца развіваць палёты з абласных аэрапортаў, гаворка ідзе аб павелічэнні як напрамкаў, так і рэйсаў. Канчатковы план адкрыцця новых маршрутаў на наступны год пакуль не сфарміраваны.

У найбліжэйшыя два гады «Белавія» плануе папоўніць свой авіяпарк пяццю самалётамі Embraer і шасцю Boeing 737 MAX. Кіраўнік авіякампаніі адзначыў, што ў «Белавія» ёсць дакладны план істотнага абнаўлення флоту. «У наступным годзе мы набудзем у лізінг чатыры новыя самалёты Embraer з заводаў-вытворцаў і два самалёты новага пакалення Boeing 737 MAX8», — праінфармаваў Анатоль Гусараў. У 2020 годзе, паводле яго слоў, будзе набыта ў лізінг яшчэ чатыры самалёты Boeing 737 MAX8 і адзін Embraer.

«За тры гады мы абновім практычна палову флоту авіякампаніі», — адзначыў Анатоль Гусараў. Ён нагадаў, што сёлета авіяпарк «Белавія» ўжо папоўнілі тры самалёты Embraer. Гэта дае кампаніі магчымасць больш актыўна праводзіць палітыку па зніжэнні кошту білетаў. «Я ўпэўнены, што ў найбліжэйшы час мы зможам прапанаваць досыць цікавыя прадукты, якія будуць станоўча ацэнены», — падсумаваў дырэктар кампаніі.

Сяргей КУРКАЧ.

Класныя навіны

СТАТЫСТЫКА ДЛЯ ШКОЛЬНІКАЎ

Летась самая вялікая колькасць наведвальнікаў была зафіксавана ў музеі Вялікай Айчыннай вайны (565,3 тысячы чалавек). На другім месцы апынуўся Мемарыяльны комплекс «Брэсцкая крэпасць-герой» (425,2 тысячы наведванняў). Далей ідуць Нацыянальны гісторыка-культурны музей-запаведнік «Нясвіж» (417,4 тысячы) і Гомельскі палацава-паркавы комплекс (326,8 тысячы). А замыкае «пяцёрку» замкавы комплекс «Мір».

У ТОП-3 самых папулярных у Мінску тэатраў увайшлі Нацыянальны акадэмічны тэатр оперы і балета, Беларускі дзяржаўны акадэмічны музычны тэатр і Нацыянальны акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы. Гэтыя і многія іншыя цікавыя звесткі ўвайшлі ў зборнік «Вывучаем Беларусь» (статыстыка для школьнікаў), які выйшаў у выдавецтве «Пачатковая школа». Даведачнае выданне падрыхтаванае па заказе Статыстычнага камітэта і ўтрымлівае навейшую афіцыйную статыстычную інфармацыю, адаптаваную для школьнікаў.

— Кампетэнтнасны падыход, які рэалізуецца ў адукацыі, вымагае ўмення ад школьнікаў працаваць з самымі рознымі крыніцамі інфармацыі, а не толькі са звычайнымі тэкстамі, — падкрэслівае **дырэктар выдавецтва «Пачатковая школа» Вольга ВАНІНА.** — Наша кніга ўся складаецца з такога роду інфармацыі: яна ўтрымлівае графікі, табліцы, дыяграмы. Тэматыка, прадстаўленая ў зборніку, надзвычай шырокая. З яго, напрыклад, можна даведацца як пра нейкія важныя эканамічныя паказчыкі, нюансы сямейнага бюджэту, так і пра чаканую працягласць жыцця пры нараджэнні, самыя папулярныя імёны хлопчыкаў і дзяўчынак, якія прадукты і ў якой колькасці спажываюцца ў сярэднім на душу насельніцтва, ТОП-10 краін, адкуль прыязджаюць турысты ў Беларусь, пра наяўнасць у насельніцтва легкавых аўтамабіляў па марках аўто, працягласць трамвайных і тралейбусных шляхоў у розных гарадах, наколькі адрозніваецца ўзровень заробкаў мужчын і жанчын у розных сферах, пра дасягненні беларускіх спартсменаў, шкодныя звычкі беларусаў, статыстыку дарожна-транспартных здарэнняў, колькасць загінулых дзяцей, самы небяспечны час сутак на дарогах і многае іншае.

Гэта інфармацыя будзе цікавая і карысная як вучням пачатковай школы, так і старшакласнікам. Прыведзеныя звесткі могуць быць выкарыстаны як дадатковы матэрыял пры падрыхтоўцы да ўрокаў геаграфіі, гісторыі, біялогіі, асноў бяспечнай жыццядзейнасці. Школьнікаў з допытлівым розумам кніга можа падштурхнуць агучыць гіпотэзу, стане ключом для правядзення далейшага даследавання і больш дэталёвага вывучэння пытання.

Сёння даводзіцца канстатаваць мазаічнасць успрымання падрастаючым пакаленнем інфармацыі. З вялізнага яе патоку дзеці выхопліваюць толькі тое, што ім цікава, адзначае Вольга Ваніна. Таму было вельмі важна адабраць і прадставіць інфармацыю ў такім выглядзе, каб не ўзнікала праблем з яе ўспрыманнем.

Размешчаныя ў кнізе лічбы і факты можна будзе скарыстаць пры падрыхтоўцы рэферата, а таксама ў даследчых работах шырокай тэматыкі. Яна адрасуецца навучэнцам і педагогам, а таксама ўсім, хто цікавіцца статыстыкай.

Надзея НІКАЛАЕВА.

БЕЛАРУСКІЯ ПІСЬМЕННІКІ — У КІТАЙСКІМ ЧАСОПІСЕ «ЗАХАД»

У апошнія пяць-шэсць гадоў у Беларусі рэалізаваны цэлы шэраг праектаў па прадстаўленні кітайскай літаратуры на беларускай мове. Найперш — дзякуючы руплівасці Выдавецкага дома «Звязда» і выдавецтва «Мастацкая літаратура», зладжанай рабоце рэдакцый часопісаў «Полымя», «Маладосць», газеты «Літаратура і мастацтва» ў супольнічстве з філалагічным факультэтам і факультэтам міжнародных адносін Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, а таксама Рэспубліканскім інстытутам кітаязнаўства імя Канфуцыя Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта.

І калі пра розныя творчыя праекты, арганізаваныя ў Беларусі, і пісалі ў кітайскім друку, і гаварылі на розных канферэнцыях, прэзентавалі іх на традыцыйным Пекінскім кніжным кірмашы, то новых перакладаў беларускай літаратуры апошнім часам у Кітаі амаль не было. За выключэннем некалькіх новых выданняў кніг лаўрэата Нобелеўскай прэміі Святланы Алексіевіч. Дарэчы, яе першая кніга — «Цынкавыя хлопчыкі» — пабачыла свет у Кітаі ў 1990 годзе. Перакладчык — Гаа Ман. І яшчэ нядаўна вядомы кітайскі паэт Ван Цзянчжао пераклаў падборку вершаў Юліі Алейчанкі. Праўда, некалькі артыкулаў пра беларускую літаратуру і беларускае кнігавыданне з'явілася ў аўтарытэтным кітайскім часопісе «Руская літаратура і мастацтва». Так склалася, што менавіта гэта выданне праяўляе ўвагу да ўсіх нацыянальных літаратур на постсавецкай прасторы.

А днямі з Кітая прыйшло паведамленне ад доктара філалагічных навук спадарыні Чжан Хуэйцінь аб тым, што падрыхтаваны «беларускі выпуск» часопіса «Захад». Гэта — добра вядомае ў Паднябеснай літаратурна-мастацкае перыядычнае выданне. Часопіс выдаецца ў Сіньцзян-Уйгурскім аўтаномным раёне з 1953 года. Пад адной вокладкай да кітайскага чытача прыйдуць вершы народнага паэта Беларусі Рыгора Барадуліна, Віктара Шніпа, Леаніда Дранько-Майсюка, Алеся Бадака, а таксама апавяданні Андрэя Федарэнкі і Алеся Бадака. Перакладчыца паэтычных твораў — Хань Сяае. Апавяданні на кітайскую мову пераклала Чжан Хуэйцінь. Публікацыя здзейсніцца ў першым за 2019 год нумары часопіса «Захад». Кітайскі бок абяцае прэзентаваць выданне на лютаўскай кніжнай выстаўцы-кірмашы ў Мінску.

Сяргей ШЫЧКО.

Дыялог па суботах

Ва ўсіх рэгіёнах краіны 3 лістапада пройдуць рэгулярныя прамыя тэлефонныя лініі з уладамі. Некаторыя праблемы кіраўнікі вырашаюць не паклаўшы трубку тэлефона, іншыя бяруць пад асабісты кантроль.

Традыцыйна тэлефонныя лініі будуць працаваць з 9.00 да 12.00, на званкі адкажуць:

першы намеснік старшыні БРЭСЦКАГА аблвыканкама Валерый Васілевіч РАБКАВЕЦ. Тэл. 8 016 221 31 21;

старшыня ВІЦЕБСКАГА абласнога Савета дэпутатаў Уладзімір Уладзіміравіч ЦЯРЭНЦЬЕЎ. Тэл. 8 021 222 22 22;

старшыня ГОМЕЛЬСКАГА абласнога Савета дэпутатаў Кацярына Анатолеўна ЗЕНКЕВІЧ. Тэл. 8 023 233 12 37;

першы намеснік старшыні ГРОДЗЕНСКАГА аблвыканкама Іван Алейзавіч ЖУК. Тэл. 8 015 273 56 44;

кіраўнік спраў МАГІЛЁЎСКАГА аблвыканкама Рыгор Аляксандравіч ВАРОНІН. Тэл. 8 022 250 18 69;

намеснік старшыні МІНСКАГА аблвыканкама Сяргей Пятровіч НЕЎМЯРЖЫЦКІ. Тэл. 8 017 500 41 60;

старшыня МІНСКАГА гарвыканкама Андрэй Віктаравіч ШОРАЦ. Тэл. 8 017 222 44 44.

Надвор'е

ЦЯПЛО ПАЦІХУ АДПУСКАЕ

На наступным тыдні ўначы будзе зноў падмарожваць

У трэцяй дэкадзе кастрычніка на тэрыторыю краіны паступала анамальна цёплае паветра з паўднёвага захаду Еўропы. А ў апошнія дні месяца ў Брэсцкай вобласці абнавіліся цеплавыя рэкорды, калі тэмпература паветра дасягала плюс 20 градусаў. Лістапад пачынаецца цёплым, але сырым надвор'ем, паведамілі спецыялісты Рэспубліканскага цэнтра па гідраметэаралогіі, кантролі радыеактыўнага забруджвання і маніторынгу навакольнага асяроддзя Мінпрыроды.

Сёння ўдзень на тэрыторыі краіны адаб'ецца ўплыў малаактыўнага франтальнага падзелу, які змяшчаецца з Заходняй Еўропы. Чакаецца пераважна хмарнае надвор'е. Месцамі захаваецца туман. Максімальная тэмпература паветра будзе ад плюс 7 да плюс 13 градусаў, па паўднёвым захадзе – да 14—18 цяпла. У суботу з боку Заходняй Еўропы да нас прыйдуць атмасферныя франты. Яны абумовяць на большай частцы тэрыторыі краіны кароткачасовыя дажджы. Уначы і раніцай месцамі чакаецца туман. Тэмпература паветра ўначы складзе 6—12 цяпла, а ўдзень – ад плюс 8 да плюс 14 градусаў.

У нядзелю стане больш сонечна, але пахаладае. А ўсё таму, што тэрыторыя краіны апынецца пад уплывам вобласці павышанага атмасфернага ціску. Будзе пераважна без ападкаў, толькі ўначы франтальны падзел выкліча па паўднёвым усходзе кароткачасовыя дажджы. Уначы і раніцай месцамі чакаецца туман. Тэмпература паветра ўначы складзе ад нуля да плюс 7 градусаў, па паўднёвым усходзе – ад плюс 8 да плюс 9 градусаў. Удзень будзе 6—12 цяпла.

Паводле папярэдніх прагнозаў айчынных сіноптыкаў, у пачатку наступнага тыдня ўмовы надвор'я на тэрыторыі краіны ў асноўным будзе вызначаць антыцыклон. Стане пераважна без ападкаў. Уначы і раніцай у асобных раёнах чакаецца туман. Тэмпература паветра ўначы складзе ад мінус 2 градусаў па ўсходзе да плюс 6 градусаў па паўднёвым захадзе краіны, удзень будзе 6—13 цяпла.

Сяргей КУРКАЧ.

Центр Промышленной Оценки
• Организация аукционов
• Оценка всех видов имущества

Извещение о проведении аукциона		
Организатор аукциона	ЗАО «Центр промышленной оценки», г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом. 1703	
Продавец	ОАО «ТОРГТЕХНИКА», г. Минск, ул. Железнодорожная, д. 31, корп. 1	
Предмет аукциона. Месторасположение: г. Минск, ул. Веры Хоружей, д. 31, пом. 2н		
Наименование (назначение)	Общая площадь	Инвентарный номер
Административное помещение	119,2 кв. м	500/D-7094523
Начальная цена с НДС 20 %	**116 160 долларов США** (расчет в белорусских рублях по курсу НБРБ на момент оформления сделки купли-продажи)	
Помещение передано по договору аренды. Подробная информация на сайте организатора аукциона cpo.by		
Задаток 10 % по курсу НБРБ на дату платежа от начальной цены предмета аукциона перечисляется на счет BY60BLBB30120191021390001001 в Дирекции ОАО «Белинвестбанк» по г. Минску и Минской области (адрес банка: г. Минск, ул. Коллекторная, 11), БИК BLBBBY2X, получатель платежа – ЗАО «Центр промышленной оценки», УНП 191021390		
Срок подписания договора купли-продажи: 10 рабочих дней после проведения аукциона		
Условия оплаты предмета аукциона		
Если между продавцом и покупателем (победитель аукциона либо единственный участник аукциона, согласившийся приобрести предмет аукциона по начальной цене, увеличенной на 5 %) в течение срока, установленного для подписания договора купли-продажи, не достигнута договоренность по срокам и о порядке оплаты предмета аукциона, такая оплата должна быть произведена в течение **30 (тридцати) календарных дней** после заключения договора купли-продажи		
Порядок проведения аукциона, оформления участия в аукционе, определения лица, выигравшего аукцион, а также возмещения затрат и оплаты вознаграждения за организацию аукциона оговорен в Условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов www.cpo.by		
Организатор аукциона имеет право снять предмет аукциона с торгов в любое время до объявления его проданным без объяснения причин снятия		
Дата и время проведения аукциона	**04.12.2018** в 14.00 по адресу: **г. Минск, ул. Мележа, д. 5/2, пом. 1703, ЗАО «Центр промышленной оценки»**	
Дата и время окончания приема документов	**29.11.2018** до 17.00 по адресу: **г. Минск, ул. Мележа, д. 5/2, пом. 1703, ЗАО «Центр промышленной оценки»**	
Контактные телефоны	**+375 17 280-36-37; +375 29 317-95-42. Email: auction@cpo.by**	

ХРОНІКА ПІКІРУЮЧАГА БАМБАРДЗІРОЎШЧЫКА

Сцэнарый для пакуль што не знятага фільма

Наогул іх было чацвёра — камандзір экіпажа Юрый Кравелец з сяла Палтаўка Омскай вобласці, штурман Уладзімір Нікіфараў з Чаркасаў, што на Кіеўшчыне, паветраны стралок-радыст Аляксей Ганчарэнка з горада Трасцянец Сумскай вобласці і паветраны стралок Павел Перасянчук з сяла Паўлаўка Вінніцкай вобласці. На той момант, калі іх самалёт ІЛ-4 трапіў пад нямецкі прыцэл, усім ім было крыху за 20. З чацвярых выжыў толькі Уладзімір Нікіфараў, ён нават прыязджаў у пасёлак пасля вайны, дзесьці ў пачатку 80-х мінулага стагоддзя.

— Мы сядзелі з бацькам на лаўцы каля дома, калі непадалёк прыпыніўся аранжавы «масквіч», — прыгадвае Аляксандр Заблоцкі. — З машыны выйшаў немалады ўжо, але падцягнуты мужчына. Наблізіўся да нас і звярнуўся да бацькі: «Ну што, Валодзя, не пазнаеш? Гэта ж я — лётчык Нікіфараў». Радасці было, словамі не перадаць.

Менавіта тады, ад Нікіфарава, мясцовыя даведаліся прозвішчы лётчыкаў, якіх яны пахавалі на ўскрайку вёскі. Дагэтуль на помніку было імя толькі аднаго члена экіпажа — Аляксея Ганчарэнкі, як потым высветлілася, радыста. Тады, у 43-м, пры спробе выцягнуць баграмі самалёт з балота ў сельчан атрымалася толькі адарваць некалькі кавалкаў фюзеляжа ды падчапіць кавалак тканіны з дакументам на імя лётчыка.

Штурман наогул выратаваўся цудам. Калі самалёт упаў, немцы кінуліся прачэсваць тэрыторыю. Яны ведалі, што трое лётчыкаў паспрабавалі выратавацца і скочылі з парашутамі. Адзін няўдала прызямліўся і загінуў, другога яны знайшлі і расстралялі, а вось трэці як скрозь зямлю праваліўся. Знайсці яго пашчасціла мясцоваму жыхару — 15-гадоваму Валодзю Заблоцкаму. Падлетак убачыў, што мужчына прытаіўся на дрэве, і паклікаў яго да сябе дамоў. Сям'я, у якой, дарэчы, выхоўвалася сямёра дзяцей, на свой страх і рызыку амаль месяц хавала савецкага лётчыка ад старонніх вачэй.

— Нікіфараў быў вельмі ўдзячны бацьку за тое, што ён, па сутнасці, выратаваў яму жыццё, — кажа Аляксандр Заблоцкі. — Нават люстру падарыў у знак удзячнасці. Бацька яе ўсё жыццё бярог. А лётчык прыязджаў да нас у госці яшчэ некалькі разоў разам з жонкай і сынам, некаторы час ліставаўся з бацькам. А потым сувязь раптоўна абарвалася.

Сігнал з-пад зямлі

Гісторыя ваеннай даўніны атрымала працяг летась. Пошукавікі правялі візуальны агляд тэрыторыі і зрабілі некалькі цікавых знаходак. Потым «прабілі» інфармацыю па інтэрнэце і ўсё пацвердзілася. Экспедыцыя ў Клічаўскі раён спатрэбілася, каб больш дэталёва вызначыць эпіцэнтр падзення. Дарэчы, летась у тым жа Клічаўскім раёне ўжо паднялі адзін з савецкіх бамбардзіроўшчыкаў. Гэты ляжыць непадалёк, напрасткі кіламетраў за пяць.

...На пошукі самалёта збіралася як на баявое заданне: гумовыя боты, дажджавік (сіноптыкі абяцалі моцныя дажджы), пальчаткі. Ад Магілёва да месца пошукаў прыкладна 70 кіламетраў спачатку па бабруйскай, а потам па клічаўскай трасе. Усю дарогу, пакуль ехалі, толькі і гаварылі, што пра надвор'е. Неба стрымана маўчала, але намякала, што можа заплакаць у любую хвіліну. І мы спяшаемся, каб паспець. Мы — гэта сем байцоў абласнога гісторыка-патрыятычнага пошукавага клуба «Віккру» на чале з яго нязменным кіраўніком Мікалаем Барысенкам, плюс адзін добраахвотнік і я. Мая задача — занатаваць убачанае. Па дарозе заязджаем у сельсавет. Мясцовае кіраўніцтва павінна ведаць, што робіцца на яго тэрыторыі. Перад пачаткам дзеянняў невялічкі інструктаж і роспіс у спецыяльным журнале, што з тэхнікай бяспекі і асаблівасцямі пошукавай работы азнаёмлены.

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Кожны з байцоў прафесіянал сваёй справы. Спецыяльнае абсталяванне, добра натрэніраваная інтуіцыя, веданне тэхнічных асаблівасцяў баявых лятальных машын — усё гэта дапамагае даволі хутка і найбольш дакладна вызначыць месца падзення бамбардзіроўшчыка.

Наш самалёт схаваны пад балотнай тванню і нічым сябе не выдае. Байцы старанна прамацваюць глебу. Прыслухоўваюцца, спрабуючы адрозніць, што там унізе — метал або мацярык. Працуюць віккраўцы самааддана, нягледзячы на тое, што холадна, што пад нагамі хлюпае вада. Яўген Бацанаў наогул уваходзіць у такі азарт, што, здаецца, зараз перакапае ўсё балота адзін. Гляджу на гадзіннік: цікава, на колькі ж яго хопіць. Не паверыце, з невялічкімі адпачынкамі капаў дзве гадзіны. І яго таварышы не менш актыўныя. Ад аднаго віду таго, як яны засоўваюць у ледзяную слізкую жыжу рукі па локаць, па скуры бягуць дрыжыкі. Некаторыя працуюць нават без пальчатак. Бо навобмацак хутчэй адчуеш знаходку. У нашым выпадку іх шмат і ў асноўным дробныя. Інжынер-тэхнік Андрэй зноў спрабуе схапіць «сігнал». На гэты раз ён больш магутны і ўпэўнены. А электроншчык Юрый Кармазін між тым заканчвае свае даследаванні. На яго думку, самалёт знаходзіцца на глыбіні не шасці метраў, як меркавалася, а дзесьці трох-чатырох.

Тое, што засталося ад самалёта.

Чым глыбей рыдлёўка ўгрызаецца ў зямлю, тым мацней адчуванні той ужо касмічна далёкай ад нас ваеннай рэчаіснасці. Усё выразнейшым становіцца пах газы, а на паверхні ўсё больш з'яўляецца масляністых плям. Гэта толькі натхняе каманду. Значыць, мы на правільным шляху і не выключана, што знойдзецца той самы член экіпажа, імя якога пакуль афіцыйна значыцца ў спісах зніклых без вестак.

— Самае вялікае задавальненне я атрымліваю, калі знаходжу байца, — дзеліцца падчас адпачынку Яўген Бацанаў. — Сёлета, напрыклад, падчас пошукавай экспедыцыі пад Сідаравічамі пашчасціла натрапіць на чырвонаармейца. Я гэта месца «зачапіў» яшчэ чатыры гады таму. У 1941-м на ўсёй адлегласці ад Магілёва да Быхава былі кропкавыя ўмацаванні нашых байцоў, так яны не давалі магчымасці немцам пераправіцца цераз раку. І гэтае месца было якраз такім умацаваннем. Баец быў пахаваны непадалёк ад дуба. Знайшоўся і яго медальён. Гэта дапамагло адшукаць дачку салдата, якой сёння каля 80. Бачылі б вы, як яна радавалася, казала, што маці ўсё жыццё чакала бацьку з вайны.

Рэха 43-га

Самалёты — асобная тэма для пошукавікаў. Тут не толькі свае асаблівасці пошуку, але і большая магчымасць высветліць імёны загінулых. Бо нумарныя дэталі самалёта нясуць дадатковую інфармацыю.

— За апошнія два-тры гады я ўдзельнічаў у падняцці трох самалётаў, — удакладняе неўтаймоўны Юрый Кармазін. — Гэта ўсё бамбардзіроўшчыкі, якія ляталі без прыкрыцця. Падымем гэты, а на чарзе яшчэ некалькі.

Пакідаць ваенныя самалёты ў зямлі не толькі супярэчыць нашым уяўленням аб захаванні памяці тых, хто загінуў на вайне, але і элементарным нормам бяспекі. Знаходзяцца ахвотныя да каляровага металу, якія гатовы на ўсё, каб яго здабыць. Дарэчы, па некаторых звестках той самалёт, якім зараз займаюцца пошукавікі, ужо спрабавалі знайсці некаторыя спрытныя грамадзяне. А яны, у адрозненне ад спецыялістаў, капаюць без усялякіх там правілаў тэхнікі бяспекі.

Для гісторыі гэтыя самалёты таксама маюць інтарэс. Вось і цяпер атрымалася знайсці цікавыя рэчы. Кавалкі ад паліўнай апаратуры, малавядомыя дэталі, якія зараз будуць унесены ў банк даных клуба і ў будучыні дапамогуць байцам ідэнтыфікаваць незнаёмы самалёт.

— Гэты бамбардзіроўшчык, дарэчы, з таго ж 17-га гвардзейскага авіяпалка, што і падняты намі летась у Мяжным, — удакладняе Мікалай Барысенка. — Немцы яго збілі 13 кастрычніка, а ў Мяжным — 27 кастрычніка 1943-га. Дарэчы, у гэты дзень на баявое заданне з аэрадрома Адуева Смаленскай вобласці вылецелі сем самалётаў і толькі два з іх вярнуліся. Дзе іншыя, астатнія, невядома. Калі іх збівалі за лініяй фронту і экіпаж цалкам гінуў, месца падзення так і заставалася неўстаноўленым.

На гадзінніку амаль пяць вечара, і неба, якое да апошняй хвіліны трымалася, нарэшце дазволіла праліцца дажджу дробнымі кроплямі. Потым зноў выглянула сонейка. А калі мы ехалі дамоў, збоку ад дарогі, там, далёка за лесам, заззяла рознакаляровая вясёлка. І нехта сказаў: гэта — добры знак.

Нэлі ЗІГУЛЯ.

У ТЭМУ

Мікалай Барысенка, кіраўнік Магілёўскага абласнога гісторыка-патрыятычнага пошукавага клуба «Віккру»:

— Пошукавая работа вельмі карпатлівая, амаль 90 % інфармацыі перадаецца ад грамадскасці, а мы яе правяраем, ходзім у разведвальныя экспедыцыі. Гэтым акрамя нас займаецца 52-і асобны спецыялізаваны пошукавы батальён, але зараз там засталося ўсяго 80 чалавек.

Нашаму абласному фарміраванню ўжо 25 гадоў, і такіх, як яно, у Беларусі больш няма. У нас амаль у кожным раёне ёсць свае атрады. І працуем мы легальна, з дазволамі на ўсіх узроўнях.

ОАО «Гомельоблреклама» филиал «Эксперт-Услуга» (организатор аукциона) по поручению КЖРЭУП «Сельмашевское» (продавец) извещает о проведении 19 ноября 2018 года открытого повторного аукциона со снижением начальной стоимости по продаже имущества в 11.00 в городе Гомеле по улице Гагарина, 20

№ лота	Наименование предметов торгов	Начальная цена продажи имущества, без учета НДС, бел. руб.	Сумма задатка, без учета НДС, бел. руб.
ПРИМЕЧАНИЕ: **стоимость имущества реализуется без учета НДС (в соответствии с п.п. 2.3 ст. 93 НК РБ).** Местонахождение имущества: **г. Гомель, пр-т Космонавтов, 15**			
1	**Автомобиль специальный техпомощь (фургон) – марки ГАЗ-52-3201,** 1986 г. в., **рег. № 2063 ГСМ**, цвет – голубой, тип ТС – грузовой фургон, инв. № 104053, состояние – требует ремонта	622,75	62,28
2	**Автомобиль МАЗ 5551, 1992 г. в., рег. № ЕС 2561**, инв. № 5025, цвет – серо-белый, тип ТС – грузовой, состояние – требует ремонта	3 427,12	342,71

Продавец: КЖРЭУП «Сельмашевское», г. Гомель, пр-т Космонавтов, 15. **Порядок ознакомления с имуществом осуществляется по контактному тел.:** 8 (0232) 22-47-07 – Науменко Николай Владимирович. **Шаг аукционных торгов – 5 %. Для участия в аукционе необходимо: 1.** Оплатить задаток на расчетный счет **Продавца (КЖРЭУП «Сельмашевское»):** р/с BY21 PJCB 3012 4045 4310 0000 0933 в ОАО «Приорбанк» ЦБУ № 400, УНН 400052171, БИК PJCBBY2X, ОКПО 00642495, назначение платежа – задаток за участие в аукционных торгах (задаток для участия в аукционе перечисляется до подачи заявления); **2.** Подать заявление организатору аукциона по установленной форме с приложением необходимых документов можно **с 2 ноября 2018 г**. по адресу: г. Гомель, ул. Гагарина, 20, 2-й этаж, каб. «Эксперт-Услуга» в рабочие дни с 09.00 до 13.00 и 14.00 до 16.00. **Прием заявлений для участия в аукционе заканчивается 15 ноября 2018 г. в 16.00. Заявления, поступившие после установленного срока, не принимаются. Подача документов по почте не допускается. Организатор аукциона вправе отказаться от проведения аукциона в любое время, но не позднее, чем за три дня до его проведения.** В случае если аукцион признан несостоявшимся в силу того, что заявление на участие в нем подано только единственным участником, объект аукциона продаются этому участнику при его согласии по начальной цене, увеличенной на **5 (пять) %**. Участник торгов имеет право до начала торгов письменно отозвать свое заявление на участие. Неявка участника торгов на торги признается отказом от участия в торгах. В этих случаях сумма внесенного им задатка возвращается **Продавцом** в течение **5 (пяти)** рабочих дней со дня проведения торгов. Победителями торгов будут признаны участники, предложившие более высокую цену. Лица, являющиеся победителями торгов, обязаны: подписать протокол о результатах аукциона; заключить договор купли-продажи в течение **5 (пяти) рабочих дней** от даты подписания протокола о результатах аукциона; оплатить приобретаемое имущество согласно договору купли-продажи и возместить затраты на организацию и проведение аукциона, в течение **3 (трех) рабочих дней** с момента подписания протокола. Задатки, уплаченные участниками аукциона, ставшими победителями, будут учтены в счет исполнения обязательств по договору купли-продажи. Проводится аукцион в соответствии с Положением Открытого акционерного общества «Гомельоблреклама» филиал «Эксперт-Услуга» о порядке организации и проведения аукционов по продаже имущества и права на заключение договоров аренды нежилых помещений (их части). **Ранее опубликованное извещение о торгах размещено в газете «Звязда» от 30.05.2018 г. Порядок оформления участия в аукционе, в том числе документации, необходимой для регистрации участника торгов, порядок проведения аукциона размещены на официальном сайте Организатора торгов – www.gomeloblreklama.by, раздел «Аукционы». Дополнительная информация по контактным телефонам Организатора торгов: 8 (0232) 23-23-54, 23-23-56, 8 (029) 126-66-62**

Центр Промышленной Оценки

• Организация аукционов
• Оценка всех видов имущества

Извещение о проведении повторного аукциона

Организатор аукциона	ЗАО «Центр промышленной оценки», г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом. 1703
Продавец	ОАО «МЭТЗ им. В. И. КОЗЛОВА», г. Минск, ул. Уральская, д. 4, каб. 502

Предмет аукциона

Лот № 1

База отдыха Молоди в составе: **корпус № 1 базы отдыха** (945,6 кв. м, 601/С-26310, составные части: пешех. дорожки 283 кв. м, площадки 1138 кв. м, внутриплощад. дороги и проезды 1347 кв. м, подпорная стенка 108 м и цветник), **корпус № 2 базы отдыха** (902 кв. м, 601/С-26315), **склад для хранения материалов** (28,8 кв. м, 601/С-26317), **склад** (152,3 кв. м, 601/С-24453), **сеть водопровода** (1082,74 м, 601/С-29058), **сети канализации с септиком** (960,62 м, 601/С-29057), **кабельная линия КЛ-0,4 кВ** (916,4 м, 601/С-27840, составные части: опора), иное имущество (можно ознакомиться на сайте организатора аукциона www.cpo.by). Адрес – **Минская обл., Логойский р-н, Швабский с/с, 21** (район д. Молоди)

Сведения о земельном участке: пл. **3,4989 га** предоставлен продавцу на праве постоянного пользования для обслуживания зданий и сооружений базы отдыха

Начальная цена лота № 1 с НДС – 614 061,96 бел. руб.
(снижена на 20 %)

Лот № 2

Подсобное сельское хозяйство Молоди в составе: **бригадный дом** (142,2 кв. м, 601/С-24768, составные части: беседка, дороги 3471 кв. м, 2 площадки 78 кв. м, пож. водоем 5609 кв. м, **закрытая стоянка для сельхозтехники** (926,6 кв. м, 601/С-25747, составные части: площадки 412кв. м), **открытый навес для сельхозмашин** (367,4 кв. м, 601/С-25774), **здание коровника** (2000,1 кв. м, 601/С-25791), **здание склада** (158,5 кв. м, 601/С-25779), **склад для хранения материалов** (23,3 кв. м, 601/С-25777), **зернохранилище** (403,3 кв. м, 601/С-25744), **навес для хранения подстилающего материала** (51,4 кв. м, 601/С-25776), **траншея для хранения навоза** (601/С-25771), **навес над дезбарьером** (40,6 кв. м, 601/С-25778), **пункт технического обслуживания** (112,1 кв. м, 601/С-25775), **ТП** (100,4 кв. м, 601/С-25790), **АЗС** (601/С-25787, составные части: топливораздаточная колонка, резервуар, 3 емкости, будка КУНГ м/к, 2 молниеотвода, ограждение склада ГСМ), **водонапорная башня, артезианская скважина со зданием** (601/С-25772), **сети канализации** (730 м, 601/С-27775, составные части: колодцы, поля фильтрации), **сеть водопровода** (701 м, 601/С-27776, иное имущество (можно ознакомиться на сайте организатора аукциона www.cpo.by). Адрес – **Минская обл., Логойский р-н, Швабский с/с, 22** (район д. Молоди)

Обременения: частичная аренда 3-го этажа в бригадном доме

Сведения о земельном участке: пл. **47,8847 га** предоставлен продавцу на праве постоянного пользования для организации ПСХ. Ограничения (обременения) прав: охранная зона линий электропередачи напряжением свыше 1000 вольт, пл. 3,5100 га

Начальная цена с НДС – 1 052 633,69 бел. руб.
(снижена на 20 %)

Задаток 10 % от начальной цены предмета аукциона перечисляется на р/с №BY60BLBB30120191021390001001; в Дирекции «ОАО Белинвестбанк» по г. Минску и Минской области (г. Минск, ул. Коллекторная, 11), БИК BLBBBY2X, УНП 191021390, получатель платежа – ЗАО «Центр промышленной оценки»

Срок подписания договора купли-продажи	**15** рабочих дней после проведения аукциона

Порядок проведения аукциона, оформления участия в аукционе, определения лица, выигравшего аукцион, условия оплаты предмета аукциона, а также возмещения затрат и оплаты вознаграждения за организацию аукциона оговорен в Условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов www.cpo.by

Предыдущие извещения о проведении аукциона опубликованы в газете «Звязда» от 25.09.2018

Организатор аукциона имеет право снять предмет аукциона с торгов в любое время до объявления его проданным без объяснения причин снятия

Дата и время проведения аукциона: 26.11.2018 в 14.00 по адресу: г. Минск, ул. Мележа, д. 5/2, офис 1703. **Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 23.11.2018 до 17.00** по указанному адресу. **Тел.: +375 17 280-36-37; +375 29 317-95-42. Email: auction@cpo.by**

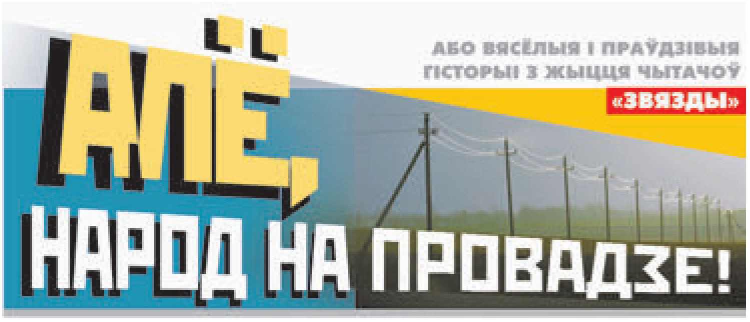

КАБ НЕ ТАЯ БАРАДА...

Прыгожае наша слова «вяселле». Варта вымавіць, як тут жа, згадзіцеся, пачуецца вясёлая музыка, уявяцца твары маладых, іх дружак, бацькоў...

Якраз ім напярэдадні (па сабе гэта ведаю) напоўніцу дастаецца ўсяго — і хваляванняў, і расходаў, і клопатаў... Добра, калі прыемных, а калі — не?

Гэтым летам адзін вядомы прадпрымальнік дачку сваю замуж аддаваў. Рэгістрацыю шлюбу намецілі не ў сціплай зале раённага аддзела ЗАГС, а ў прасторным фае Дома культуры. Яно і зразумела: гасцей чакалася шмат, і бацьку (гуляць дык гуляць!) хацелася пачаставаць іх не толькі потым, у рэстаране, але і на месцы рэгістрацыі, адразу пасля цырымоніі.

А таму напярэдадні ён пад'ехаў у кавярню, якая — дакладна ведаў — можа арганізаваць хоць фуршэт, хоць банкет, хоць дзіцячае свята (любы капрыз за вашы грошы), абмеркаваў там усе пытанні (што важна — з зусім маладзенькай работніцай. — **Аўт.**), аформіў заказ.

— Куды ўсё даставіць? — нарэшце спытала дзяўчына.

— На вуліцу Набярэжную.

— Нумар дома?

— 25, — адказаў прадпрымальнік, у некага ўдакладніўшы па мабільным.

— А хто заказвае?

Гэтае пытанне, шчыра кажучы, бізнесоўца здзівіла, бо ён лічыў, што ў горадзе яго ведае кожны... Але ж на ўсякі выпадак адказаў:

— *Отец... Дмитрий.*

Дзяўчына акуратна запісала.

Потым, напярэдадні свята, работнікі кафэ ўсё закупілі, прыгатавалі, упакавалі... Перад рэгістрацыяй, загрузіўшы прысмакі ў машыну, шафёр з афіцыянткамі сталі высвятляць, каму ж везці? «Заказчык, — чытаюць, — *отец Дмитрий*».

— Чаму прозвішча не запісала? — пытаюцца ў прыёмшчыцы.

— Таму што ён не называў, — растлумачыла дзяўчына. — Сказаў: «отец»... І барада ў яго ёсць...

Што чыстая праўда, між іншым: прадпрымальнік носіць барадку.

А таму адбыўся хуткі «кансіліум», які і вырашыў, што ехаць трэба да айца Дзмітрыя, у адно з недалёкіх мястэчак. Там якраз і рэчка ёсць. Значыць, вуліца Набярэжная таксама будзе.

Не ведаю, знайшлі там яе ці не, але ж каля дома айца спыніліся. Матушка ім насустрач выйшла.

— Аддаяце дачушку замуж? — весела спыталі прыезджыя.

— Пабойцеся бога, — насцярожылася тая. — Дочкі ў нас з бацюшкам ёсць, але ж малыя... У школу ходзяць...

Разгубіўся б тады «экіпаж», але ж, на шчасце, ледзь не кожны цяпер пры мабільніку: пару званкоў — і памчала каманда назад у горад, у Дом культуры.

Шкада толькі, што позна, бо вясельны картэж (і без фуршэту, на жаль) адтуль ужо з'ехаў.

Рубам паўстала пытанне, што ж рабіць ім — з усім прыгатаваным?

У пошуках адказу «экіпаж» пад'ехаў да рэстарана, дзе пачыналася вяселле, баючыся вялікага разносу, адшукаў заказчыка.

Аднак «айцец» Дзмітрый паступіў па-боску: не захацеў азмрочваць урачыстасць ды патрабаваць назад свае грошы (за фуршэт ён загадзя заплаціў)... Сказаў:

— Вязіце ўсё на дачу. Заўтра да мяне прыедуць партнёры з Расіі... Якраз спатрэбіцца.

Валерый Гаўрыш,
г. Чавусы.

«БЫЎ ЧАС, БЫЎ ВЕК, БЫЛА ЭПОХА...»

Сям'я, у якой я вырасла, складалася з трох чалавек: матулі (яна была інвалідам, і тата сышоў ад нас), бабулі і мяне. «Хворае, старое і малое», — казалі пра нашу «тройку». А мы тым часам жылі.

Калі не стала бабулі, я вучылася ў сёмым класе. Клопат пра маму лёг на мяне, але школу я не кінула, вучылася на «чатыры» і «пяць». У грамадскім жыцці ўдзелу, праўда, не брала: у школу — да мамы і ўсё жыццё. А сябры між тым жылі весялей, яны ва ўсю ўступалі ў камсамол.

— Ты таксама хочаш? — спытала ў мяне важатая.

— Ну яшчэ б!..

— Тады прыходзь у ленінскі пакой. Будзем рыхтавацца.

І вось я там... Упершыню... У класах толькі партрэты Леніна ды Сталіна, а тут ну столькі ўсяго: піянерская горка з усімі атрыбутамі, розныя лозунгі, брашуры, плакаты... Я ва ўсе вочы гляджу, каб потым маме расказаць (яна ў мяне трохі мастачкай была: вязала, вышывала, выразвала выцінанкі, кветкі рабіла з паперы)...

Важатая тым часам нешта ў голас чытае, тлумачыць. Я не чую, можна сказаць, нічога, апроч гучнага і нарэшце: «А зараз ідзём на бюро».

Яно (а гэта, сказалі, вельмі салідныя дзядзькі!) «засядала» ў асобным кабінеце. Нас туды запускалі па адным.

— Як вучышся? — спыталі ў мяне.

— Добра.

— А якія прадметы ведаеш найлепш?

— Літаратуру, гісторыю...

— ...і статут камсамола, — падказваюць мне.

А я ж чалавек сумленны.

— Не, — кажу, — чаго не ведаю, таго не ведаю.

— А як жа ты ўступаеш?! — абурыўся адзін з дзядзькоў.

У мяне і зямля з пад ног: не прымуць, значыць... Марна затрымалася ў школе... І да мамы спазнілася...

Не ведаю, што ў той момант адбілася ў мяне на твары, але нейкі з дзядзькоў працягнуў мне тонкую брашурку і з усмешкай сказаў:

— На, вось. Вывучыш — зойдзеш яшчэ раз.

...А што там было вывучаць: два разы (пакуль выклікалі іншых) прачытала тыя правы ды абавязкі камсамольца і ўсё запомніла.

Так што прынялі мяне ў рады. Я, можна сказаць, святкавала: бегла дамоў, каб пахваліцца маме. І толькі потым датумкала, што добра, відаць, падставіла сваю важатую.

Яўгенія Кулевіч,
Смаргонскі раён.

ПАКАРАННЕ СКУПОГА

Летнія канікулы 1989 года нашы дочкі-пяцікласніцы праводзілі ў вёсцы, у бабулі — маёй, значыць, цешчы. А праз колькі хат ад яе жыў дзед Пудак. Прозвішча гэта ці мянушка, я не ведаю. Ведаю, што ў маладосці той дзед служыў у войску недзе пад Сталінградам, адтуль і жонку прывёз, што ў калгасе некалі працаваў брыгадзірам і славіўся, па-першае, нястрымнай пахвальбой, а па-другое, проста надзвычайнай скупасцю. Не буду казаць пра снег зімой, але яблык летам у яго, казалі, ніхто не выпрасіў. Найлепшыя дзед вазіў на базар у райцэнтр (жонка прадавала), горшыя здаваў на віно і кашамі насіў свінням ды карове. А каб дзяцей калі пачаставаць, такога ў вёсцы ніхто не помніў.

Яны, тыя дзеці, маглі б, напэўна, і самі пачаставацца... Але ж як толькі пачынаў паспяваць белы наліў, дзед днямі начаваў у садзе (там спецыяльная будка была) — пільнаваў свае яблыкі, нават з сабакамі.

Вось тады ў дзятвы і з'явіўся план помсты — не дзеду, дык ягонай жонцы.

Яна — у той час яшчэ досыць рухавая — з ранняй вясны і да позняй восені «разрывалася» паміж горадам і гародам: вырошчвала і вазіла на продаж зяленіну, раннюю бульбачку, агуркі, кабачкі...

Што важна, і гарод, і бахча яе былі размешчаны трохі паводдаль ад хаты і сада — на другім баку вуліцы. Таму хлопцы, пасля таго як правалілася іх спроба атруціць сабак борнай кіслатой, надумалі абуцца ў бацькоўскія боты-кірзачы ды патаптацца па бабуліных пасадках.

Бянтэжыла ў гэтай ідэі хіба адно: шкода будзе відавочнай, а «разборкі» з пакараннямі — вельмі хуткімі.

Тады ў іх галовы стрэліла іншае: аднаго з хлапчукоў пакінуць на так званым шухеры, а двум другім акуратна, каб не патаптаць, пахадзіць па бахчы — ды на большых гарбузах і кабачках цвікамі напісаць усё, што думаюць пра дзеда. Баба, ведалі, ні палоць, ні паліваць расліны пакуль не будзе. Значыць, надпісы прачытае не скора: можа, нават у верасні, калі асобныя з хлопцаў ужо раз'едуцца па гарадах.

Хто ж ведаў, што атрымаецца раней?..

Справа ў тым, што дзеду закарцела, каб ягоная ўнучка (калі ўжо з сынамі не выйшла) паступіла ў інстытут. А паколькі вучылася яна слабавата, прыйшлося старому ўспомніць радню — запрасіць у госці стрыечнага пляменніка, які працаваў у нейкай ВНУ не тое дацэнтам, не тое дэканам.

Каб задобрыць яго (ці, можа, іншых патрэбных людзей), бабуля загадзя купіла некалькі пляшак дарагога каньяку і дэфіцытнай закускі, наабірала мех самых прыгожых яблыкаў, склала ў каробку паўсотні яек...

Пляменнік як ведаў пра гэта — прыехаў на «жыгулях». З павагай ён агледзеў дзядзькаву сялібу — прыгожы дом, вялікі сад, пчальнік, выслухаў пахвальбу, з ахвотай пакіраваў у хату.

Абедалі, як той казаў, па-багатаму, размаўлялі пра жыццё-быццё і, відома ж, наконт унучкі. Потым госць узяў з сабою каньяк і трохлітровік мёду, пад завязку нагрузіў у багажнік яблыкаў: толькі ў салоне месца засталося:

— Дык давай на бахчу яшчэ сходзім, — прапанаваў захмялелы гаспадар. — Возьмеш там, што душа пажадае: большых гарбузоў, кабачкоў...

Па іх мужчыны рушылі ўдваіх, але ж дзед на вуліцы пераняў паштальёнку (каб пахваліцца, хто да яго прыехаў)...

І ўжо здалёку бачыў, як госць падняў адзін велікаваты гарбуз (насенне ім бабіна радня з Волгі прысылала), патрымаў у руках і чамусьці паклаў назад на зямлю, пакратаў, паварочаў нагой другі, потым падхапіў трэці — відаць, самы доўгі — і зноў яго пакінуў на бахчы — рушыў назад на вуліцу.

— Куды ж ты, браток? Чаму не ўзяў гарбузоў? — спытаў гаспадар.

— Ты, дзядзька, сам схадзі і паглядзі. А я — паеду...

На гэтым мужчыны стрымана развіталіся, госць сеў у машыну. А дзед схадзіў да бахчы, да зрэзаных гарбузоў. На першых, круглых, лёгка чыталася нядобрае слова «му...ак», на трэцім, доўгім ды іншых — яшчэ карацейшыя, але ж ніколькі не лепшыя.

...У хуткім часе ад цешчы мы даведаліся, што ў інстытут дзедава ўнучка не паступіла — той родзіч не дапамог. Але ж гэта, як той казаў, палова бяды. Другую і куды большую дзед з жонкай перажываў потым, калі на так званай кніжцы ў іх «згарэла» каля 50 тысяч паўнавартасных савецкіх рублёў.

Л. В.,
г. Гомель.

Рубрыку вядзе Валянціна ДОЎНАР.

Неасабісты суб'ектыў

Унучкі Надзеі

Пра тое, наколькі важна ведаць гісторыю сваёй сям'і

З Наташкай, стрыечнай сястрой, самай блізкай па крыві — у нас агульныя і дзед, і бабуля, — мы бачымся гады ў рады, а калі дакладней — дык два разы за ўсё наша некароткае ўжо жыццё. Першы раз я дабралася-такі да Дняпра, які тады яшчэ быў Днепрапятроўскам і думаць не думаў, што калі-небудзь зменіць назву. А гадоў з восем назад яны з маці прыязджалі ў Мінск, прабылі тыдзень, з'ездзілі ў Кукшавічы, адкуль родам нашы ўсе... Мы тады, ужо абедзве дарослыя цёткі, вельмі зблізіліся, зразумеўшы, што вельмі падобныя не толькі знешне, абяцалі адна адной, што будзем бачыцца часта, разам адпачываць, ездзіць адна да адной у госці, бо насамрэч — якая там адлегласць.

Але спачатку зацягнулі будзённыя справы, а пасля краіну, у якой жыве сястра, панесла ў шалёным віры, і ўжо ёй стала не да паездак і не да гасцей — спачатку «лопнуў» банк, у якім працавала, пасля дрыжала за сыноў прызыўнога ўзросту, якіх маглі адправіць у зону канфлікту... Добра, што ёсць сацыяльныя сеткі і іншыя сучасныя сродкі сувязі. Калі пагаворым па відэа, калі проста спішамся — карацей, ведаем адна пра адну не менш, чым калі б жылі побач.

ПРАЎДА, апошнія некалькі месяцаў ад стрыечніцы не было навін, толькі на старонцы ў сецыве нейкія дзіўныя спасылкі на выказванні пра разбітае сэрца, пра сумленне, пра адзіноту. Нарэшце прыйшло і поўнае роспачы пісьмо — пра канчатковы разрыў з мужам, з якім ужо даўно не жылі, а проста суіснавалі пад адным дахам (але ўсё ж былі спадзяванні, што неяк наладзіцца), пра тое, што ў сыноў сваё дарослае жыццё, пра тое, што яна адчувае сябе зусім адзінокай і нікому не патрэбнай... Я не ведала, якія словы знайсці, як суцешыць чалавека ў такой безвыходнай роспачы, калі сам на адлегласці, калі не можаш дакрануцца да рукі, зазірнуць у вочы...

А пасля прыйшла здагадка: можа, яе адзінота і роспач яшчэ большыя ад таго, што яна нічога не ведае пра нашы сямейныя гісторыі? Для нас, народжаных у Беларусі, дзякуючы бабулі, маме, цёткам, што жылі побач, яны з маленства былі часткай жыцця, як паўсядзённыя рэчы, як калыханкі, якія гучаць ужо мо для дзясятага пакалення. Яна ж магла іх пачуць толькі ад свайго бацькі, але дзядзька, якога пасля школы занесла на поўдзень Украіны, быў чалавекам не надта рамантычным, таму, калі нешта і чуў, наўрад ці палічыў патрэбным расказваць дачцэ...

І я напісала ёй доўгае пісьмо — гэткую сямейную сагу, з якой ужо не ведаеш, дзе праўда, дзе легенда. Пра прапрабабку Алесю, якая была знахаркай і лячыла людзей травамі і замовамі. Пра яе дачку, прабабку Серафіму і яе мужа Кірыла, у якіх было шасцёра дзяцей, два сыны і чатыры дачкі. Дочкам далі моцныя імёны хрысціянскіх святых — Марыя, Надзея, а калі нарадзіліся малодшыя двайняткі, іх назвалі Вера і Любоў. Але, калі дзяўчаткам было крыху больш за год, Люба раптоўна памерла. Бацькі гаравалі па-вясковаму: Бог даў, Бог узяў. Але бабуля дзяўчатак, Алеся, тады роспачна сказала: Любоў у сям'і памерла, усе дзяўчаты будуць нешчаслівыя, некалькі пакаленняў...

Знахарка, пэўна, сапраўды ведала крыху больш, чым астатнія. Бо ва ўсіх дзяўчат сапраўды не склалася. Надзея, наша з Наташай бабуля, выскачыла замуж у шаснаццаць па вялікім першым каханні. У няпоўныя васямнаццаць у яе было ўжо двое дзетак. Але ў 39-м мужа забралі ў армію, адтуль — на вайну. З вайны дзед не вярнуўся — не загінуў, да жонкі з дзецьмі не вярнуўся, бо сустрэў на фронце іншую. Зрабіў ваенную кар'еру, атабарыўся пасля ў Запарожжы, загладжваючы віну, запрасіў да сябе старэйшага сына, паклапаціўся аб яго будучыні, але фактычна адбіў яго ад сям'і і забраў у сваіх унукаў адчуванне радзімы і вялікую радню. Бабуля выйшла замуж другі раз за нашмат старэйшага, нарадзіла яшчэ аднаго сына, але дзеду, свайму першаму і адзінаму каханаму, так і не даравала. І не забылася.

І ў бабуліных сясцёр шчасця не было. Вера таксама зусім маладзенькай выйшла замуж за татарына — побач з вёскай была вайсковая часць, салдаты служылі з усяго Саюза. Паехала з ім некуды ў Паволжа, у глухую вёску (на пачатку 50-х). Два гады зусім нічога чуваць не было, потым прыйшло пісьмо: татка, ратуй. Яе, хрысціянку, бацькі мужа не прынялі, прымусілі яго ажаніцца з мясцовай дзяўчынай, а Веру трымалі за парабчанку, дый то толькі таму, што нарадзіла сына — нашчадка... Прадзед з сынамі паехаў за блізкі свет яе забіраць. Адбілі ў мясцовых і Веру, і малога. На радзіме яна хутка сустрэла добрага чалавека, які ўзяў яе з «татарчыкам», але ў вачах у нашай самай маладзейшай бабулі заўсёды, нават у старасці, была нейкая невымоўная, незразумелая туга... Марыя пражыла менш за ўсіх сясцёр, крыху больш за пяцьдзясят. Муж у яе быў адзін, але была яна ўсё жыццё бітая, дый хавалі яе, мама ўспаміналa, усю пакрытую сінякамі...

І ў наступнага пакалення нашых жанчын, і ў іх дачок шчасця вялікага няма. Каго ні прыгадаеш — радня ў нас вялікая — тая маладая ўдава, тая ў разводзе, у той зусім з замужжам не склалася... Пэўна, мела рацыю тая невядомая прапрабабка з далёкага ўжо мінулага. Хаця, калі паглядзець цвяроза, — тыповыя лёсы тыповых беларускіх жанчын — на гэтай зямлі ў кожнай сям'і не адзін падобны.

АЛЕ гэта не галоўнае, пра што я хацела стрыечніцы сказаць. Галоўнае — іншае. Ніхто з нашых жанчын ніколі не апускаў рукі, ніколі не шукаў паратунку ў алкаголі, ніколі ні ў кога нічога не прасіў. Ішлі па жыцці з высока паднятай галавой, усе як адна бойкія, вясёлыя, людзі іх любілі і паважалі. Вось што найперш трэба ведаць нам усім і расказаць тым, хто прыйдзе пасля нас.

Наташка адказала мне коратка: «Дзякуй, цяпер я ведаю. І я ўсё перажыву, я ж таксама ваша». А я сёння пайду ў царкву і напішу на гэту памінальную суботу імёны іх усіх — і Алесі, і Серафімы, і Марыі, і Надзеі, і Веры, і Любові, і іншых моцных жанчын гэтай сям'і, якіх ужо няма з намі, і іхніх мужчын...

СЁННЯ, дарэчы, якраз трыццаць шэсць гадоў, як няма нашай Надзеі. Але яна заўжды з намі, як і Вера. І Любоў. І астатнія, якія з Вечнасці дапамагаюць нам жыць.

Алена ЛЯЎКОВІЧ.

Извещение о проведении 15 ноября 2018 года повторных торгов с условиями по продаже имущества, принадлежащего ОАО «МАЗ» – управляющая компания холдинга «БЕЛАВТОМАЗ»

Сведения о предмете торгов (продаваемом имуществе)					
№	Наименование	Инв. номер	Местонахождение	Начальная цена без НДС, бел. руб.	Размер задатка, бел. руб.
1	Экспозиционный станок мод. UV MARK GF L3050, год выпуска – 2007	4509710	г. Минск, ул. Социалистическая, 2	1 150,00	200,00
2	Станок для уплотнения анодированного слоя мод. Sealing Tank C3050, год выпуска – 2007	4509712		500,00	100,00

Продавец имущества – ОАО «МАЗ» – управляющая компания холдинга «БЕЛАВТОМАЗ», ул. Социалистическая, 2, 220021, г. Минск.

Организатор торгов – государственное предприятие «МГЦН», ул. К. Маркса, 39, к. 10, 220030, г. Минск.

Условие торгов: победитель торгов (покупатель) оплачивает вознаграждение за организацию и проведение торгов, включающее затраты на организацию и проведение результативного аукциона, в размере 1 процента от цены продажи предмета торгов, указанной в протоколе о результатах торгов, в течение 3 рабочих дней со дня проведения торгов.

Торги проводятся в соответствии со ст. ст. 417, 418 Гражданского кодекса Республики Беларусь и порядком проведения аукциона по продаже имущества, принадлежащего ОАО «МАЗ» – управляющая компания холдинга «БЕЛАВТОМАЗ», утвержденным организатором торгов.

К участию в торгах допускаются юридические и физические лица, внесшие задаток и заключившие соглашение с организатором торгов о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона по соответствующему предмету торгов, а также представившие организатору торгов следующие документы:

заявление на участие в аукционе (по форме, установленной организатором торгов); заявление об ознакомлении с документами, продаваемым имуществом, порядком проведения аукциона (по форме, установленной организатором торгов); копию свидетельства о регистрации (для юридических лиц и индивидуальных предпринимателей); копию устава (для юридических лиц); копию платежного документа о внесении задатка; документы, подтверждающие полномочия представителя юридического (физического) лица; а также, при необходимости, иные документы в соответствии с порядком проведения аукциона.

Задаток (задатки) перечисляется на расчетный счет государственного предприятия «МГЦН» № BY34 BPSB 3012 1049 7101 9933 0000 в Региональной Дирекции № 700 по г. Минску и Минской области ОАО «БПС-Сбербанк», БИК BPSBBY2X, в срок, установленный для приема документов на участие в аукционе.

Торги проходят в форме открытого аукциона с условиями на повышение начальной цены. Торги проводит аукционист, определенный организатором торгов. В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласится приобрести предмет торгов. Данный участник объявляется победителем торгов, а наивысшая цена (цена продажи) фиксируется в протоколе о результатах торгов и не включает НДС. В ходе торгов участники могут предлагать свою цену за продаваемое имущество в соответствии с порядком проведения аукциона.

В случае если торги признаны несостоявшимися в силу того, что заявление на участие в них подано только одним участником или для участия в них явился только один участник, предмет торгов продается этому участнику (покупателю) при его согласии по начальной цене, увеличенной на пять процентов.

Оплата стоимости приобретенного имущества с учетом НДС осуществляется победителем торгов (покупателем) в порядке, предусмотренном в договоре купли-продажи.

Договор купли-продажи между продавцом и победителем торгов (покупателем) подписывается в течение 15 рабочих дней со дня проведения аукциона.

Торги проводятся 15 ноября 2018 года в 12.00 по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зал аукционов. Прием документов, а также консультации по вопросам участия в торгах осуществляются с 02.11.2018 по 13.11.2018 включительно в рабочие дни с 09.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00 (по пятницам – до 16.45) по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 6.

Телефоны для справок:

(017) 327-48-36 (государственное предприятие «МГЦН»);

(017) 217-96-37 (ОАО «МАЗ» – управляющая компания холдинга «БЕЛАВТОМАЗ»)

ООО «СпецРеализация» объявляет о проведении первых повторных торгов в форме аукциона по продаже комплекса объектов недвижимого имущества ООО «КБСТ – управляющая компания холдинга « КБСТ-Холдинг», находящегося в процедуре экономической несостоятельности (банкротства)

Дата и время проведения торгов: **4 декабря 2018 года.** Начало в 10.00, окончание в 14.00. Заявки принимаются с 2 ноября 2018 года по 3 декабря 2018 года.

Место проведения торгов: Минск, пр-т Победителей, 31-1, банкетный зал ОАО «Гостиница Планета».

Организатор торгов: ООО «СпецРеализация» (УНП 691842036), 223060, Минская область, Минский район, Новодворский с/с, д. Большое Стиклево, д. 40, корп. 2, пом. 41, тел. 8 (029) 684-71-76.

Продавец: **ООО «КБСТ – управляющая компания холдинга «КБСТ-Холдинг»** (УНП 690595242) в лице антикризисного управляющего Частного унитарного предприятия по оказанию услуг «Управление Право Бизнес», тел. 8 (029) 6644589.

№ лота		Предмет торгов	Начальная цена руб., в том числе НДС по ставке 20 %	Шаг торгов	Задаток
1	1	Производственно-складское здание со встроенными блоками административно-бытовых помещений (1-я очередь строительства, 1-й пусковой комплекс) (капитальное строение с инв. № 600/С-147497), общая площадь 4 020,1 кв. м, в том числе	5 270 400,00 (в том числе НДС 878 400,00 руб.)		
	1.1	изолированное помещение, инв. № 600/D-93963, расположенное по адресу: Минский р-н, Боровлянский с/с, д. Королев Стан, ул. Московская, 17-101, назначение – складское помещение, общая площадь 83 кв. м	131 760,00 (в том числе НДС 21 960,00 руб.)		
	1.2	изолированное помещение, инв. № 600/D-93964, расположенное по адресу: Минский р-н, Боровлянский с/с, д. Королев Стан, ул. Московская, 17-102, назначение – производственное помещение, общая площадь 456,6 кв. м	625 320,00 (в том числе НДС 104 220,00 руб.)		
	1.3	изолированное помещение, инв. № 600/D-93966, расположенное по адресу: Минский р-н, Боровлянский с/с, д. Королев Стан, ул. Московская, 17-103, назначение – складское помещение, общая площадь 48,5 кв. м	78 948,00 (в том числе НДС 13 158,00 руб.)		
	1.4	изолированное помещение, инв. № 600/D-93967, расположенное по адресу: Минский р-н, Боровлянский с/с, д. Королев Стан, ул. Московская, 17-104, назначение – складское помещение, общая площадь 141,4 кв. м	219 240,00 (в том числе НДС 36 540,00 руб.)		
	1.5	изолированное помещение, инв. № 600/D-93968, расположенное по адресу: Минский р-н, Боровлянский с/с, д. Королев Стан, ул. Московская, 17-105, назначение – производственное помещение, общая площадь 167,7 кв. м	254 880,00 (в том числе НДС 42 480,00 руб.)		
	1.6	изолированное помещение, инв. № 600/D-93969, расположенное по адресу: Минский р-н, Боровлянский с/с, д. Королев Стан, ул. Московская, 17-106, назначение – производственное помещение, общая площадь 84,2 кв. м	133 920,00 (в том числе НДС 22 320,00 руб.)		
	1.7	изолированное помещение, инв. № 600/D-93970, расположенное по адресу: Минский р-н, Боровлянский с/с, д. Королев Стан, ул. Московская, 17-107, назначение – помещение многофункциональное, общая площадь 194,3 кв. м	289 440,00 (в том числе НДС 48 240,00 руб.)		
	1.8	изолированное помещение, инв. № 600/D-93971, расположенное по адресу: Минский р-н, Боровлянский с/с, д. Королев Стан, ул. Московская, 17-201, назначение – помещение общественного питания, общая площадь 23,7 кв. м	41 580,00 (в том числе НДС 6 930,00 руб)		
	1.9	изолированное помещение, инв. № 600/D-93972, расположенное по адресу: Минский р-н, Боровлянский с/с, д. Королев Стан, ул. Московская, 17-202, назначение – помещение санитарно-бытового назначения, общая площадь 21,9 кв. м	38 448,00 (в том числе НДС 6 408,00 руб.)		
	1.10	изолированное помещение, инв. № 600/D-93973, расположенное по адресу: Минский р-н, Боровлянский с/с, д. Королев Стан, ул. Московская, 17-205, назначение – административное помещение, общая площадь 71,2 кв. м	119 880,00 (в том числе НДС 19 980,00 руб.)		
	1.11	изолированное помещение, инв. № 600/D-93974, расположенное по адресу: Минский р-н, Боровлянский с/с, д. Королев Стан, ул. Московская, 17-206, назначение – производственное помещение, общая площадь 133,2 кв. м	211 680,00 (в том числе НДС 35 280,00 руб.)	5 %	2 %
	1.12	изолированное помещение, инв. № 600/D-93975, расположенное по адресу: Минский р-н, Боровлянский с/с, д. Королев Стан, ул. Московская, 17-208, назначение – производственное помещение, общая площадь 145,7 кв. м	230 040,00 (в том числе НДС 38 340,00 руб.)		
	1.13	изолированное помещение, инв. № 600/D-93976, расположенное по адресу: Минский р-н, Боровлянский с/с, д. Королев Стан, ул. Московская, 17-212, назначение – производственное помещение, общая площадь 254,4 кв. м	372 060,00 (в том числе НДС 62 010,00 руб.)		
	1.14	изолированное помещение, инв. № 600/D-93977, расположенное по адресу: Минский р-н, Боровлянский с/с, д. Королев Стан, ул. Московская, 17-215, назначение – складское помещение, общая площадь 216,1 кв. м	319 680,00 (в том числе НДС 53 280,00 руб.)		
	1.15	изолированное помещение, инв. № 600/D-93978, расположенное по адресу: Минский р-н, Боровлянский с/с, д. Королев Стан, ул. Московская, 17-220, назначение – помещение санитарно-бытового назначения, общая площадь 47,2 кв. м	81 324,00 (в том числе НДС 13 554,00 руб.)		
	1.16	изолированное помещение, инв. № 600/D-93979, расположенное по адресу: Минский р-н, Боровлянский с/с, д. Королев Стан, ул. Московская, 17-301, назначение – административное помещение, общая площадь 1360,4 кв. м	2 122 200,00 (в том числе НДС 353 700,00 руб.)		
	2	Котельная со складом твердого топлива с установленным оборудованием с инв. № 600/С-147503, расположенная по адресу: Минский р-н, Боровлянский с/с, д. Королев Стан, ул. Московская, 17/1, назначение – сооружение специализированное энергетики, общая площадь 221,3 кв. м, в том числе	237 600,00 (в том числе НДС 39 600,00 руб.)		
	2.1	Водоподготовительная установка Eurosoft E91 DWZ 40 фирмы BWT «Польша» – 1 ед.			
	2.2	Насос подпиточный CRI – 4 3F фирмы «GRUNDFOS» – 2 ед.			
	2.3	Бак расширительный NG 100/6 фирмы «Reflex» – 1 ед.			
	2.4	Бак расширительный NG 100/6 фирмы «Reflex» – 1 ед.			
	2.5	Гидрофор DE60/10 фирмы «Reflex» – 1 ед.			
	2.6	Вертикальный емкостный водонагреватель Logalux SU750 фирмы «Buderus» – 2 ед.			
	2.7	Насос котлового контура TP40-60/2 3F фирмы «GRUNDFOS» – 2 ед.			
	2.8	Насос сетевой системы теплоснабжения TRE 80-210/2-S 3F фирмы «GRUNDFOS» – 2 ед.			
	2.9	Насос циркуляционный горячего водоснабжения UPS 25-80B 1F фирмы «GRUNDFOS» – 1 ед.			
	2.10	Насос загрузки бойлера сдвоенный TPD 40-120/2 3F фирмы «GRUNDFOS» – 1 ед.			
	2.11	Чугунный водогрейный газовый котел LOGANO GE 51 фирмы «Buderus» – 2 ед.			
	2.12	Чугунный водогрейный твердотопливный котел KWH-300 фирмы «Hameh» – 2 ед.	237 600,00 (в том числе НДС 39 600,00 руб.)		
	2.13	Бак расширительный NG 600/6 фирмы «Reflex» – 2 ед.			
	2.14	Электрический шкаф ЩО № 14-73 IP54 – 1 ед.			
	2.15	Электрический шкаф ЩО № 14-73 IP54 – 1 ед.			
	2.16	Электрический шкаф ВРУ-1 (ВУ) – 1 ед.			
	2.17	Электрический шкаф Щ-81 (РУ-1) – 1 ед.			
	2.18	Электрический шкаф (РУ-2) – 1 ед.			
	2.19	Электрический шкаф ЩК №106 IP21– 1 ед.			
	2.20	Система трубопроводов с клапанами и запорной арматурой			
	2.21	Термовентилятор YWF 4E-350BC фирмы «Тепломаш» – 1 ед.			
	2.22	Горелка газовая MG 10/1 фирмы «Giersch» с газовым котлом XEV 300 1 – 1 ед.			
	3	Насосная станция с установленным оборудованием пожаротушения, с инв. № 600/С-147498, расположенная по адресу: Минский р-н, Боровлянский с/с, д. Королев Стан, Ул. Московская, 17/2, назначение – сооружение специализированное водохозяйственного назначения, общая площадь 65,4 кв. м, в том числе	137 160,00 (в том числе НДС 22 860,00 руб.)		
	3.1	Насос с электродвигателем NB 125-250/249 A-F-A-BAQE фирмы «GRUNDFOS» – 1 ед.			
	3.2	Насос с электродвигателем NB 80-200/188 A-F-A-BAQE фирмы «GRUNDFOS» – 1 ед.			
	3.3	Насос с электродвигателем CR5-15 A-F-A-E-HQQE фирмы «GRUNDFOS» – 1 ед.			
	3.4	Емкость мембранного типа Maxivarem LS фирмы «Varem» – 1 ед.			
	3.5	Электронасос «Гном 10-10» фирмы «ГМС Насосы» – 1 ед.			
	3.6	Электроконвектор ЭВНА-2,0/230 фирмы «Терми» – 1 ед.			
	3.7	Электрический шкаф ШК 6-132-220 (ШК-6) – 1 ед.			
	3.8	Электрический шкаф ШК 6-132-220 (ШК-5) – 1 ед.			
	3.9	Электрический шкаф ШК 6-1-2,2-4,4 – 1 ед.			
	3.10	Электрический шкаф ШК 3-30-65 – 1 ед.			
	3.11	Электрический шкаф – 1 ед.			
	3.12	Электрический шкаф ВРУ-1/1 РУ АВР – 1 ед.			
	3.13	Система трубопроводов с клапанами и запорной арматурой			
	3.14	Пожарный ж/б резервуар, габариты 16*6*3,7 м – 1 ед.		5 %	2 %
	3.15	Пожарный ж/б резервуар, габариты 16*6*3,7 м – 1 ед.			
	4	Трансформаторная подстанция с установленным оборудованием, с инв. № 600/С-147499, расположенная по адресу: Минский р-н, Боровлянский с/с, д. Королев Стан, ул. Московская, 17/3, назначение-сооружение специализированное энергетики, общая площадь 21,4 кв. м, в том числе	19 008,00 (в том числе НДС 3 168,00 руб.)		
	4.1	Трансформатор ТМГ12-400/10-У1 – 1 ед.			
	4.2	Счетчик учета электроэнергии (тип СС-301) – 1 ед.			
	5	Здание КПП, с инв. № 600/С-149051, расположенное по адресу: Минский р-н, Боровлянский с/с, д. Королев Стан, ул. Московская, 17/4, назначение – здание специализированное иного назначения, общая площадь 7,9 кв. м	10 044,00 (в том числе НДС 1 674,00 руб.)		
	6	Склад, с инв. № 600/С-148948, назначение – здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ, общая площадь 10 053,4 кв. м, в том числе	11 820 600,00 (в том числе НДС 1 970 100,00 руб.)		
	6.1	Изолированное помещение, инв. № 600/D-94367, расположенное по адресу: Минский р-н, Боровлянский с/с, д. Королев Стан, ул. Московская, 17/5-1, назначение – складское помещение, общая площадь 7675,8 кв. м	8 915 400,00 (в том числе НДС 1 485 900,00 руб.)		
	6.2	Изолированное помещение, инв. № 600/D-94369, расположенное по адресу: Минский р-н, Боровлянский с/с, д. Королев Стан, ул. Московская, 17/5-2, назначение – административное помещение, общая площадь 1143,5 кв. м	1 425 600,00 (в том числе НДС 237 600,00 руб.)		
	6.3	Изолированное помещение, инв. № 600/D-94370, расположенное по адресу: Минский р-н, Боровлянский с/с, д. Королев Стан, ул. Московская, 17/5-3, назначение – административное помещение, общая площадь 1163,9 кв. м	1 479 600, 00 (в том числе НДС 246 600,00 руб.)		
	7	Стеллажная система (стеллажное оборудование) высотой 8,9 м, длинной 113,95 м, шириной 1,05 м, с 4 проездами (5,4 м*3,6 м) (ячейка размером 1,76*2,07 м) – 16 рядов (в 5, 6 ряду стеллажной системы – отсутствуют верхних три ряда длинной 1,9 м, в 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 – рядах стеллажной системы – отсутствуют поперечки). Стеллажная система (стеллажное оборудование) высотой 8,9 м, длинной 112,05 м, шириной 1,05 м (ячейка размером 1,76*2,07 м) – 1 ряд	418 928,64 (в том числе НДС 69821,44 руб.)		
		Общая стоимость лота	17 913 740, 64 (в т. ч. НДС- 2 985 623, 44 руб.)		
		Сведение о земельном участке	Кадастровый номер – 623680604601000717, площадь – 2,2496 га, принадлежит на праве аренды		

Для участия в торгах необходимо:

1. В срок по **3 декабря 2018 года** (за день до окончания приема заявлений) перечислить задаток по выбранному лоту на р/с BY56MTBK30120001093300086460, в ЗАО «МТБанк», код MTBKBY22, УНП 691842036, получатель – ООО «СпецРеализация».

2. Подать организатору торгов в срок с даты опубликования по 03.12.2018 (за день до торгов) заявление на участие в торгах с приложением документов, перечисленных в ст. 127 Закона Республики Беларусь от 13.07.2012 № 415-З «Об экономической несостоятельности (банкротстве)».

3. В день проведения торгов перед их началом участники обязаны зарегистрироваться у организатора торгов и получить аукционные (конкурсные) номера в месте проведения аукциона.

Телефон для ознакомления и осмотра лота, тел. +375 (29) 6644589 – Хлебовец Игорь Николаевич, тел. +375 (29) 6714940 – Марцинькян Сергей Владимирович.

Торги проходят в форме открытого аукциона с условиями на повышение начальной цены. Торги проводит аукционист, определенный организатором торгов. В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласится приобрести предмет торгов. Данный участник объявляется победителем торгов, а наивысшая цена (цена продажи) фиксируется в протоколе о результатах торгов.

Организатор открытых торгов после опубликования извещения о проведении торгов вправе отказаться от их проведения не позднее, чем за пять дней до наступления даты проведения торгов. Торги проводятся при наличии не менее двух допущенных к участию в них участников. Победителем торгов признается лицо, предложившее наиболее высокую цену за предмет аукциона.

Участнику, не выигравшему торги, задаток возвращается в течение 5 рабочих дней со дня проведения торгов. Победителю торгов задаток не возвращается и учитывается при окончательных расчетах по приобретению предмета торгов.

Торги по конкретному предмету торгов признаются несостоявшимися в случае если:

– заявление подано только одним участником либо не было подано ни одного заявления;

– на торги явился один из участников либо ни один из участников не явился.

В случае если торги, проводимые в форме аукциона, признаны несостоявшимися, предмет аукциона продается претенденту на покупку при его согласии по начальной цене, увеличенной на пять процентов.

Победитель торгов (претендент на покупку) обязан возместить сумму фактических затрат, связанных с организацией и проведением торгов в течение 5 дней со дня их проведения. Победитель торгов в день проведения торгов подписывает протокол по результатам торгов. Между продавцом и победителем торгов в течение 15 дней со дня проведения торгов заключается договор купли-продажи.

Оплата стоимости приобретенного имущества осуществляется победителем торгов (покупателем) в порядке, предусмотренном в договоре купли-продажи, но не позднее 30 дней со дня проведения торгов, если иной срок не установлен собранием (комитетом) кредиторов.

5 декабря 2018 г. ИЗВЕЩЕНИЕ № 16-А/2018

о проведении открытого аукциона на право заключения договоров аренды земельных участков в г. Гомеле

№ лота	Адрес земельного участка: г. Гомель	Кадастровый номер участка	Площадь, га	Целевое назначение	Наличие ограничений	Срок аренды, (лет)	Начальная стоимость, руб.	Сумма задатка, руб.	Расходы на подготовку документации, руб.
1	Район индивидуальной жилой застройки Романовичи (участок № 123 по генплану)	340100000008002706	0,0810	Для строительства и обслуживания одноквартирного жилого дома	Ограничений в использовании не имеет	99	5 572,80	200,00	2 767,88
2	Район индивидуальной жилой застройки Романовичи (участок № 596 по генплану)	340100000008002770	0,0954		Ограничений в использовании не имеет, обременения: котлован, следы проведения земляных работ, наличие опалубки	99	6 563,52	200,00	2 696,02
3	По ул. Лепешинского	340100000002006061	0,1762	Для строительства и обслуживания автомойки	Охранная зона сетей и сооружений канализации, объектов газораспределительной системы	5	8 052,25	500,00	3 410,44
4	По ул. Хатаевича	340100000001006457	0,1888	Для строительства и обслуживания бесконтактной мойки самообслуживания	Охранная зона электрических сетей, сетей и сооружений канализации, водоохранная зона рек и водоемов, сетей и сооружений теплоснабжения	5	14 866,80	700,00	3 121,46

1. Организатор аукциона – коммунальное топографо-геодезическое унитарное предприятие «Гомельгеодезцентр» (далее – Государственное предприятие «Гомельгеодезцентр»).

2. Аукцион проводится комиссией, созданной Государственным предприятием «Гомельгеодезцентр», в соответствии с Положением о порядке организации и проведения аукционов на право заключения договоров аренды земельных участков, утвержденным постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 26.03.2008 г. № 462. Инженерное развитие инфраструктуры застраиваемой территории осуществляется согласно техническим условиям, выданным эксплуатирующими и согласующими организациями на стадии производства проектно-изыскательских работ. Желающим предварительно ознакомиться с документами и характеристикой расположенных на участке инженерных коммуникаций, строений, сооружений, инженерно-технических условий необходимо обращаться в Государственное предприятие «Гомельгеодезцентр» (г. Гомель, ул. Барыкина, 149, 3-й этаж, каб. № 3–6, № 3–14).

3. **Аукцион состоится 5 декабря 2018 г. в 15.00 в Гомельском городском исполнительном комитете по адресу: г. Гомель, ул. Советская, 16, каб. 115,** при наличии не менее двух участников на каждый лот. Если заявление на участие подано только одним гражданином, юридическим лицом или индивидуальным предпринимателем, право аренды земельного участка предоставлеятся этому лицу при его согласии с внесением платы за право аренды в размере начальной цены предмета аукциона, увеличенной на 5 процентов.

4. К участию в аукционе допускаются граждане, индивидуальные предприниматели и юридические лица, подавшие в Государственное предприятие «Гомельгеодезцентр», в указанные в извещении сроки, следующие документы: заявление по установленной форме; документ, подтверждающий внесение суммы задатка за каждый лот в размере, указанном в извещении с отметкой банка, на **р/с BY74 BAPB 3012 2030 8001 3000 0000 в филиале ГОУ ОАО «Белагропромбанк» г. Гомель, ул. Интернациональная, 30, УНП 400230163, БИК BAPBBY2X. Получатель платежа – Государственное предприятие «Гомельгеодезцентр». Наименование платежа – оплата задатка за участие в аукционе.** Кроме того **НЕОБХОДИМО открыть текущий расчетный счет (с указание транзитного счета) в филиале ГОУ ОАО «Белагропромбанк» г. Гомель, ул. Интернациональная, 30 – для возврата задатка за участие в аукционе** (в случае непобеды на аукционных торгах) – это только для физических лиц. Индивидуальные предприниматели и юридические лица производят оплату задатка со своего расчетного счета.

Необходимые документы:

4.1 граждане – копию документа, содержащего их идентификационные сведения без нотариального засвидетельствования;

4.2 представители или уполномоченные должностные лица юридических лиц Республики Беларусь – доверенность, выданную юридическим лицом, или документ, подтверждающий полномочия должностного лица, копии документов, подтверждающих государственную регистрацию юридического лица без нотариального засвидетельствования, документ с указанием банковских реквизитов юридического лица;

4.3 идивидуальные предприниматели – копию свидетельства о государственной регистрации без нотариального засвидетельствования;

4.4 представители гражданина или индивидуального предпринимателя – нотариально удостоверенную доверенность;

4.5 представители или уполномоченные должностные лица иностранного юридического лица – легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписку из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть произведена в течение года до подачи заявления на участие в аукционе) либо иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны происхождения с засвидетельствованным в установленном порядке переводом на белорусский (русский) язык, легализованные в установленном порядке доверенность или документ, подтверждающий полномочия должностного лица, документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, с засвидетельствованным в установленном порядке переводом на белорусский или русский язык;

4.6 представители иностранногогражданина – легализованную в установленном порядке доверенность, документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или другой кредитно-финансовой организацией, с засвидетельствованным в установленном порядке переводом на белорусский (русский) язык;

4.7 при подаче документов на участие в аукционе граждане, представители граждан, индивидуальных предпринимателей и юридических лиц, уполномоченные должностные лица юридических лиц предъявляют документ, удостоверяющий личность и его копию.

5. **Кроме стоимости предмета аукциона и затрат на подготовку документации победитель обязан возместить организатору торгов затраты на подготовку и проведение аукциона.** Оплата стоимости предмета аукциона и возмещение расходов, связанных с проведением аукциона, подготовкой документации осуществляется в установленном порядке в течение 10 рабочих дней со дня утверждения протокола о результатах аукциона.

*6. Победитель аукциона либо единственный участник несостоявшегося аукцина за земельный участок **для строительства и обслуживания одноквартирного жилого дома, возмещает затраты на проектирование объектов распределительной инженерной и транспортной инфраструктуры к земельному участку** (не распространяется на граждан, состоящих на учете нуждающихся в улучшении жилищных условий). Величина затрат определяется администрацией района г. Гомеля по месту нахождения земельного участка при выдаче разрешительной документации на возведение одноквартирного жилого дома.*

7. Гомельским городским исполнительным комитетом в установленном законодательством порядке может быть предоставлена рассрочка внесения оплаты стоимости предмета аукциона в соответствии с решением Гомельского городского исполнительного комитета от 04.02.2009 г. № 83 «Об утверждении Инструкции о порядке предоставления рассрочки по внесению платы за право заключения договоров аренды земельных участков или платы за земельные участки, предоставляемые в частную собственность».

8. **Заявления для участия в аукционных торгах принимаются** Г**осударственным предприятием «Гомельгеодезцентр» со 2 ноября по 3 декабря 2018 г. включительно. Дни приема: понедельник, среда, пятница с 08.00 до 16.30 (обед 12.00–13.00) по адресу: г. Гомель, ул. Барыкина, 149, 3-й этаж, каб. 3–6, 3–14**

Контактный телефон 41-97-86. Информация размещена на сайте: www.qomel.qov.by либо geodezcentr.by

Извещение о проведении 5 декабря 2018 года торгов по продаже воздушного судна, находящегося в государственной собственности

№ предмета торгов	Сведения о продаваемом имуществе	Место нахождения предмета торгов	Начальная цена предмета торгов (бел. руб.)	Сумма задатка (бел. руб.)
1	Воздушное судно ТУ-154М (год выпуска – 1995, бортовой номер EW-85815)	г. Минск, Национальный аэропорт	4 292 900,00	429 290,00

Продавец имущества: Республики Беларусь, ОАО «Авиакомпания «Белавиа», ул. Немига, 14А, 220004, г. Минск, тел. (17) 220-22-57.

Организатор торгов: государственное предприятие «МГЦН», ул. К. Маркса, 39, к. 10, 220030, г. Минск, тел. (17) 327-48-36.

Торги проходят в форме открытого аукциона на повышение начальной цены.

Аукцион проводится в порядке, предусмотренном Положением о порядке организации и проведения аукционов (конкурсов) по продаже отдельных объектов, находящихся в государственной собственности, утвержденным постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 12.07.2013 № 609 (далее – Положение).

Организатор торгов вправе отказаться от их проведения в любое время, но не позднее чем за три дня до наступления даты проведения аукциона.

К участию в торгах допускаются юридические и физические лица, в том числе индивидуальные предприниматели, заключившие соглашение с организатором торгов о правах, обязанностях и ответственности сторон в процессе подготовки и проведения торгов (утвержденной формы), внесшие задаток по соответствующему предмету торгов, подавшие организатору торгов заявление на участие в аукционе (утвержденной формы), к которому прилагаются:

документ, подтверждающий внесение суммы задатка с отметкой банка;

юридическим лицом или индивидуальным предпринимателем Республики Беларусь – копия документа, подтверждающего государственную регистрацию;

иностранным юридическим лицом – легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписка из торгового реестра страны учреждения (выписка должна быть произведена не ранее шести месяцев до подачи заявления на участие в торгах) либо иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны учреждения с нотариально засвидетельствованным переводом на белорусский или русский язык;

иностранным индивидуальным предпринимателем – легализованный в установленном порядке документ, подтверждающий статус, с нотариально засвидетельствованным переводом на белорусский или русский язык;

представителем юридического лица Республики Беларусь – доверенность, выданная в установленном законодательством порядке (кроме случаев, когда юридическое лицо представляет его руководитель);

представителем гражданина или индивидуального предпринимателя Республики Беларусь – нотариально удостоверенная доверенность;

представителем иностранного юридического лица, иностранного физического лица или индивидуального предпринимателя – доверенность, легализованная в установленном законодательством порядке, с нотариально засвидетельствованным переводом на белорусский или русский язык.

При подаче документов заявитель (его представитель) предъявляет документ, удостоверяющий личность, а руководитель юридического лица – также документ, подтверждающий его полномочия.

Задаток перечисляется на расчетный счет государственного предприятия «МГЦН» № BY34 BPSB 3012 1049 7101 9933 0000 в Региональной Дирекции № 700 ОАО «БПС-Сбербанк» по г. Минску и Минской области, БИК BPSBBY2X, 220035, г. Минск, пр-т Машерова, д. 80, УНП 190398583, в срок, установленный для приема документов на участие в торгах (назначение платежа – задаток для участия в аукционе от 05.12.2018 по предмету торгов № 1).

Торги проводит аукционист, определяемый организатором торгов. В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласится приобрести предмет торгов. Данный участник объявляется победителем аукциона. В ходе торгов участники могут предлагать свою цену за продаваемое имущество в соответствии с Положением.

Затраты на организацию и проведение аукциона возмещает победитель аукциона (единственный участник торгов) в течение трех рабочих дней со дня проведения аукциона. Информация о затратах, порядке и сроках их возмещения доводится до сведения участников перед началом аукциона при заключительной регистрации под подпись.

Договор купли-продажи между продавцом и победителем аукциона (единственным участником торгов) заключается после предъявления копии платежных документов о перечислении суммы затрат и подписывается в течение 10 рабочих дней со дня проведения аукциона.

Оплата стоимости приобретенного имущества осуществляется в течение 30 календарных дней со дня заключения договора купли-продажи.

Торги проводятся 5 декабря 2018 года в 11.00 по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зал аукционов. Прием документов на участие в аукционе, а также консультации по вопросам участия в торгах осуществляются с 05.11.2018 по 30.11.2018 включительно в рабочие дни с 09.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00 (по пятницам – до 16.45) по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 6.

Телефоны для справок: (017) 327-48-36 (государственное предприятие «МГЦН»); (017) 220-22-57, (033) 670-41-71 (ОАО «Авиакомпания «Белавиа»). Осмотр предмета торгов происходит в порядке и на условиях, определенных ОАО «Авиакомпания «Белавиа». Дополнительно информация размещена на официальном сайте организатора торгов www.mgcn.by

Вниманию субъектов хозяйствования и физических лиц!

Комитетом «Гроднооблимущество» проводятся аукционы по продаже объектов, находящихся в собственности Волковысского района:

1. Со снижением начальной цены продажи на 80 процентов:

15 ноября 2018 г. в 12.00

изолированное помещение водолечебницы, расположенное по адресу: Волковысский район, Красносельский сельсовет, дер. Теолин, ул. Молодежная, 5-2, с установлением начальной цены продажи – 16 360 руб. 00 коп.;

изолированное помещение (сарай № 1) с установлением начальной цены продажи – 460 руб. 00 коп.;

изолированное помещение (сарай № 2) с установлением начальной цены продажи – 460 руб. 00 коп.;

изолированное помещение (сарай № 9) с установлением начальной цены продажи – 480 руб. 00 коп.;

изолированное помещение (сарай № 10) с установлением начальной цены продажи – 480 руб. 00 коп.;

изолированное помещение (сарай № 12) с установлением начальной цены продажи – 460 руб. 00 коп.;

расположенных по адресу: г. Волковыск, ул. Победы, 81.

Последний день подачи заявлений на участие в аукционах – 9 ноября 2018 г. до 17.00.

2. С установлением начальной цены продажи, равной одной базовой величине:

29 ноября 2018 года в 11.30.

здания, сооружения цеха по производству красного кирпича по ул. Осипенко, 21, 21/1-21/3,21/8, 21/11-21/14 в г. Волковыске.

Последний день подачи заявлений на участие в аукционе – 23 ноября 2018 г. до 17.00.

Заявки на участие в аукционах принимаются по адресу: город Гродно, улица 17 Сентября, 39.

Подробная информация размещена на сайте : www.region.grodno.by, gki.gov.by, http://volkovysk.grodno-region.by.

Справки по телефонам:

в городе Волковыске – (801512) 4 50 25;

в городе Гродно – (80152) 77 29 15, 72 25 18, 72 21 02.

УНП 500042135

ОАО «Гомельоблреклама» филиал «Эксперт-Услуга» (организатор аукциона) по поручению ОАО «Гомсельмаш» (продавец) извещает о проведении 21 ноября 2018 года открытого повторного аукциона по продаже имущества со снижением начальной стоимости на 80 % в 11.00 в городе Гомеле по улице Гагарина, 20

№ лота	Наименование предметов торгов	Начальная цена продажи имущества, с учетом НДС (20 %), бел. руб.	Сумма задатка, с учетом НДС (20 %), бел. руб.
1	**Капитальное строение с инв. № 350/С-82121**, **площадью 705, 3 кв. м,** назначение – здание многофункциональное, наименование – **здание административно-производственное. Информация о земельном участке:** кадастровый номер **340100000003000775** площадью **0,1639 га** – для эксплуатации и обслуживания здания административно-производственного **(право аренды).** Местонахождение: **г. Гомель, ул. Рабочая, д. 7. Капитальное строение с инв. № 350/С-159313**, **площадью 0,0 кв. м, протяженность – 33,8 м,** назначение – сооружение специализированное водохозяйственного назначения, наименование – **канализационная сеть.** Адрес: **г. Гомель, ул. Рабочая, 7, участок канализационной сети от КК-1 до КК-3. Информация о земельном участке:** кадастровый номер **340100000003002781** (присвоен предварительно). **Капитальное строение с инв. № 350/С-160641**, **площадью 0,0 кв. м, протяженность – 37,8 м,** назначение – сооружение специализированное энергетики, наименование – **тепловая сеть.** Адрес: **г. Гомель, тепловая сеть от административного здания до зданий мастерских и складов по ул. Рабочая, 7. Информация о земельном участке:** кадастровый номер **340100000003002820** (присвоен предварительно). **Капитальное строение с инв. № 350/С-159320**, **площадью 0,0 кв. м, протяженность – 63,6 м,** назначение – сооружение специализированное энергетики, наименование – **линия электропередачи.** Адрес: **г. Гомель, линия электропередачи от ТП-828 до здания по ул. Рабочая, 7. Информация о земельном участке:** кадастровый номер **340100000003002787** (присвоен предварительно). Гараж металлический 3,2х6 (инв. № по бух. учету 426), стеллаж металлический закрытый для хранения труб (инв. № по бух. учету 669), стеллаж металлический закрытый для хранения труб (инв. № по бух. учету 670), здание металлическое для отрезного станка (инв. № по бух. учету 672)	**126 958,44**	6 347,92
2	**Капитальное строение с инв. № 350/С-163045**, площадью **457,7 кв. м,** назначение – здание специализированное розничной торговли, наименование – **здание специализированное розничной торговли (магазин).** Информация о земельном участке: кадастровый номер **340100000003003043** общей площадью **0,0538 га** – для эксплуатации и обслуживания здания специализированного розничной торговли (магазин**) (право аренды).** Местонахождение: **г. Гомель, ул. Шоссейная, 41В**	**91 440,00**	4 572,00
3	**Капитальное строение с инв. № 350/С-69102**, площадью **966,6 кв. м,** назначение – здание административно-хозяйственное, наименование – **здание заводоуправления. Информация о земельном участке:** кадастровый номер **340100000003001610** площадью **68,4635 га** – для содержания и обслуживания здания административно-производственных зданий и сооружений по ул. Ефремова, 63 **(право постоянного пользования). Земельный участок под объект продажи будет выделен по заявке нового собственника, согласно законодательству РБ. Местонахождение:** г. Гомель, ул. Ефремова М. Г., 63. **Ограничение (обременение):** договор аренды сроком по 26.11.2022 г., общая площадь, сданная в аренду, – **88,1 кв. м**	**177 600,00**	8 880,00
4	**Капитальное строение с инв. № 350/С-82143**, площадью **1 348,5 кв. м,** назначение – здание административно-хозяйственное, наименование – **административное здание.** Информация о земельном участке: кадастровый номер **340100000003000777** общей площадью **0,0588 га** – для эксплуатации и обслуживания здания административно-хозяйственного **(право аренды). Местонахождение:** г. Гомель, ул. Рабочая, 17. **Ограничение (обременение):** 4 (четыре) договора аренды сроком по 16.05.2021 г. и 23.10.2022 г., общая площадь, сданная в аренду, – **145,60 кв. м**	**216 720,00**	10 836,00

Продавец: ОАО «Гомсельмаш», г. Гомель, ул. Шоссейная, 41. **Порядок ознакомления с имуществом осуществляется по контактному тел.** 8 (0232) 59-23-93 – Мойсеенко Наталья Александровна. **Шаг аукционных торгов – 5 (пять) % от начальной цены предмета аукциона. Для участия в аукционе необходимо: 1.** Оплатить задаток на расчетный счет **Организатора торгов (ОАО «Гомельоблреклама»):** Р/с BY52 BLBB 3012 0400 0712 0400 1001, БИК BLBBBY2X, дирекция ОАО «Белинвестбанк» по Гомельской области, УНП 400071204, назначение платежа – задаток за участие в аукционных торгах по лоту № (указать № лота) **(задаток для участия в аукционе перечисляется до подачи заявления)**; **2.** Подать заявление организатору аукциона по установленной форме с приложением необходимых документов можно **с 2 ноября 2018 г**. по адресу: г. Гомель, ул. Гагарина, 20, 2-й этаж, каб. «Эксперт-Услуга» в рабочие дни с 09.00 до 13.00 и 14.00 до 16.00. **Прием заявлений для участия в аукционе заканчивается 19 ноября 2018 г. в 16.00 включительно. Заявления, поступившие после установленного срока, не принимаются. Организатор аукциона вправе отказаться от проведения аукциона в любое время, но не позднее, чем за три дня до его проведения. В случае если аукцион признан несостоявшимся в силу того**, что заявление на участие в нем подано только единственным участником, объект аукциона продаются этому участнику при его согласии по начальной цене, увеличенной на **5 (пять) %**. Участник торгов имеет право до начала торгов письменно отозвать свое заявление на участие. Неявка участника торгов на торги признается отказом от участия в торгах. В этих случаях сумма внесенного им задатка возвращается **Организатором** в течение **5 (пяти) рабочих дней** со дня проведения торгов. Победителями торгов будут признаны участники, предложившие более высокую цену. Лица, являющиеся победителями торгов, обязаны: подписать протокол о результатах аукциона; заключить договор купли-продажи в течение **15 (пятнадцати) календарных дней** от даты подписания протокола о результатах аукциона; оплатить приобретаемое имущество согласно договору купли-продажи и возместить затраты на организацию и проведение аукциона, в течение **3 (трех) рабочих дней** с момента подписания протокола. Задатки, уплаченные участниками аукциона, ставшими победителями, будут учтены в счет исполнения обязательств по договору купли-продажи. Проводится аукцион в соответствии с Положением Открытого акционерного общества «Гомельоблреклама» филиал «Эксперт-Услуга» о порядке организации и проведения аукционов по продаже имущества и права на заключение договоров аренды нежилых помещений (их части). **Ранее опубликованное извещение о торгах размещено в газете «Звязда» от 07.08.2018 г. (лоты № 1, 2) и 28.08.2018 г. (лоты № 3, 4). Порядок оформления участия в аукционе, в том числе документации, необходимой для регистрации участника торгов, порядок проведения аукциона размещены на официальном сайте Организатора торгов – www.gomeloblreklama.by, раздел «Аукционы». Дополнительная информация по контактным телефонам Организатора аукциона: 8 (0232) 23-23-54 (тел./факс), 23-23-56, 8 (029) 126-66-62.**

Могилевский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки» вносит изменение в извещение, опубликованное в номере от 23.10.2018, по продаже МАЗ 9919 00-012, 2006 г. в., р/з Т1032А (инв № по бух. учету 81491k). Начальная цена продажи: 1 703,62 бел. руб. без учета НДС. Аукцион состоится 14 ноября 2018 года в 12.00. Дополнительную информацию можно получить по тел: +37544-767-65-36 УНП 190055182

Усходні гараскоп на наступны тыдзень

АВЕН. Тыдзень будзе дынамічны і паспяховы ў многіх галінах, хоць незадаволенасць сабой не дазволіць спазнаць радасць ад поспеху. Вы занадта патрабавальныя да сябе, будзьце больш паблажлівыя. Далёкая паездка станецца вельмі ўдалай. Звярніце ўвагу на бухгалтарскія дакументы: усе варта прывесці ў парадак. Можна разлічваць на разумную дапамогу і падтрымку калег. Выхадныя прысвяціце сабе.

ЦЯЛЕЦ. Панядзелак абяцае стаць днём адкрыцця — нечаканага і перспектыўнага як для прафесійнага, так і для асабістага жыцця. У дзелавых кантактах з партнёрамі праявіце асцярожнасць, ёсць верагоднасць падману або нядобрасумленнага стаўлення да справ, асабліва ў аўторак. У выхадныя забудзьцеся пра ўсе справы і прысвяціце вольны час сабе.

БЛІЗНЯТЫ. Не спыняйцеся на дасягнутым, смела штурмуйце чарговы ўзровень — зараз вам усё пад сілу. У сераду не варта адмаўляцца ад запрашэння сяброў або ад шумнай вечарынкі, вы даведаецеся шмат новага і карыснага для сябе і весела правядзяце час. У пятніцу даверцеся парадам сяброў, яны адкрыюць вам вочы і дапамогуць разглядзець праблему, якая наспявае.

РАК. На гэтым тыдні разумна не ўзвальваць увесь груз клопатаў на сябе, а звярнуцца па дапамогу да калег: вы робіце агульную справу і разам даможацеся найлепшых вынікаў. Панядзелак можа стаць днём, калі ўвасабляюцца жаданні і задумы. Поспех у дзелавой сферы будзе залежаць ад вашых камунікатыўных здольнасцяў і ўмення выкарыстоўваць сувязі і знаёмствы. У аўторак не варта даваряць новым людзям, бо яны могуць уцягнуць вас у авантуру. У сераду справіцеся з работай у належны тэрмін. У чацвер і пятніцу можна будзе падумаць пра планы на выхадныя.

ЛЕЎ. Груз праблемы, які застаўся з мінулага тыдня, здолееце скінуць ужо да серады і будзеце гатовы да вырашэння новых задач. Серада — напружаны, але канструктыўны дзень. У чацвер будзьце цярплівыя і не адпрэчвайце прапаноў дапамогі. У пятніцу пазбягайце двайной гульні: ваша работа на два фронты не выкліча захаплення ў начальства. На выхадныя вас можа паглынуць работа: не паддавайцеся — права на адпачынак яшчэ ніхто не адмяняў.

ДЗЕВА. Варта аддаць увагу самаацэнцы: у бізнесе няма месца комплексам. Разлічвайце толькі на сябе і ўласнае ўменне спакойна дамаўляцца з апанентамі. Чацвер можа стацца неспрыяльным днём, калі з-за прыкрай выпадковасці бурацца планы. Не прымайце тое, што здарылася блізка да сэрца, у пятніцу зразумееце, што ўсе змены да лепшага, а ў выхадныя вас азорыць новыя ідэі.

ШАЛІ. Варта пашырыць круг дзелавых знаёмстваў, знайсці новых партнёраў — час нешта мяняць у звыклым укладзе. У пятніцу лепш загадзя прадумаць, што вы ў сілах зрабіць самастойна, а для чаго спатрэбіцца дапамога збоку — пажадана загадзя заручыцца падтрымкай калег і ўдала стартаваць на наступным тыдні.

СКАРПІЁН. Тыдзень пройдзе без асаблівага напружання: звыклы рытм, знаёмыя клопаты і абавязкі. Але, магчыма, да вас паступіць выгадная прапанова, і тады спатрэбіцца выкласціся па поўнай праграме, каб не выпусціць шанц. У панядзелак удалыя будуць дзелавыя сустрэчы, неабходная інфармацыя сама ідзе да вас у рукі. У аўторак і сераду старайцеся пазбягаць прамых рашэнняў, вашымі памочнікамі будуць дыпламатычнасць і гатоўнасць да кампрамісу. Толькі прыязнасць і здаровы прагматызм дапаможа вырашыць усе праблемы.

СТРАЛЕЦ. Тыдзень будзе напружаны, але плённы. Суровасць і прынцыповасць — зусім не тыя якасці, якія варта выкарыстоўваць у абставінах, што склаліся. Вучыцеся не толькі слухаць, але і чуць, не паддавайцеся імпульсіўнаму парыву, каб потым не шкадаваць аб дапушчаных промахах. Верагоднасць знайсці новае прымяненне сабе вельмі вялікая ў аўторак і ў сераду. У чацвер лепш не пярэчыць начальству.

КАЗЯРОГ. З самага пачатку тыдня вы апынецеся ў віры разнастайных спраў. Сачыце за сваім здароўем, каб нішто не перашкодзіла дзелавому поспеху. Чацвер можа аказацца самым напружаным днём тыдня — як па колькасці спраў, так і па іх важнасці. У канцы тыдня будзе што адзначыць з калегамі. Калі вы не стаміліся ад зносін, можна разам правесці і выхадныя: загартаваць каманды дух.

ВАДАЛІЎ. Галоўнае — выбраць правільную стратэгію і тактыку і не разменьвацца па дробязях. Не выпусціце магчымасць бліснуць эрудыцыяй і яснасцю розуму. У сераду наведайце спартыўны клуб, трэба быць у добрай форме. У чацвер абнавіце гардэроб. Пры ўдалым збегу абставін здабудзеце новыя сувязі з патрэбнымі людзьмі. У выхадныя хутчэй за ўсё давядзецца папрацаваць: не саромейцеся патрабаваць аплату звышурочных.

РЫБЫ. Засяродзьцеся на вырашэнні першачарговых задач, бо з усімі справамі адразу не справіцеся. Будзьце нетаропкія і ўважлівыя. У аўторак пастарайцеся пазбягаць адкрытага супрацьстаяння. Не выключана, што перапыняцца вашы адносіны з кімсьці, але неўзабаве абрасціце новымі карыснымі знаёмствамі. Чацвер і пятніца — дні, спрыяльныя для дзейнасці, якая патрабуе адказнасці і ўвагі, засяроджанасці і дысцыпліны.

СЁННЯ

Сонца

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск —	8.11	17.34	9.23
Віцебск —	8.05	17.20	9.15
Магілёў —	8.02	17.24	9.22
Гомель —	7.54	17.25	9.31
Гродна —	8.26	17.50	9.24
Брэст —	8.22	17.55	9.33

Месяц

Апошняя квадра 31 кастрычніка. Месяц у сузор'і Дзевы.

Імяніны

Пр. *Аляксандра, Арцёма, Германа, Івана, Леаніда, Мікалая, Паўла, Пятра.* ***К.*** *Еўдакіі, Багдана, Тамаша.*

Фота Андрэя САЗОНАВА.

ЗАЎТРА

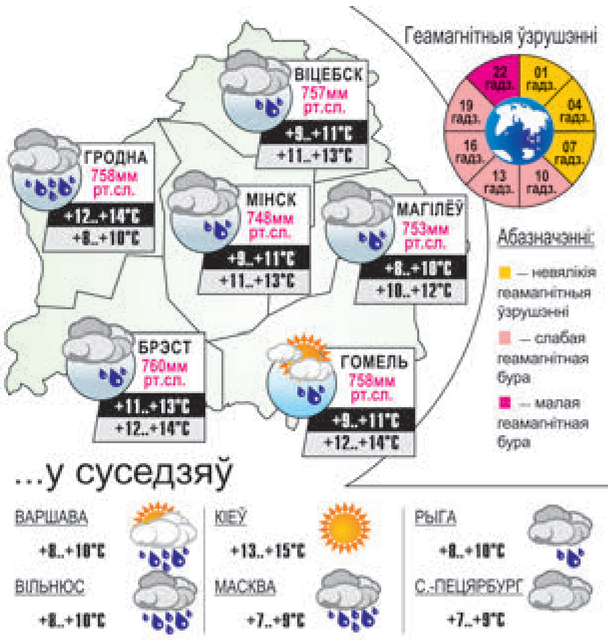

Даты | Падзеі | Людзі

2 ЛІСТАПАДА

У краіне

1751 год — было завершана будаўніцтва Гродзенскага Новага замка (гродзенскі каралеўскі палац), помніка архітэктуры XVIII стагоддзя. Пабудаваны ў стылі позняга барока на замове караля Аўгуста III на месцы гродзенскага Ніжняга замка.

1909 год — нарадзіўся (вёска Прусы, цяпер у Салігорскім раёне) Максім Лужанін (Аляксандр Амвросьевіч Каратай), беларускі паэт, празаік, перакладчык, заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі. У 1928—1931 гадах вучыўся ў БДУ. Працаваў у часопісе «Узвышша», на Беларускім радыё. З 1935 года на выдавецкай рабоце ў Маскве. У 1944—1953-м — у газеце «Звязда», часопісе «Вожык». У 1933 годзе рэпрэсаваны як «член контррэвалюцыйнай нацдэмаўскай арганізацыі», рэабілітаваны ў 1956-м. Аўтар паэтычных зборнікаў «Галасы гарадоў», «Шырокае поле вайны», «Як нараджаўся новы свет» і інш. Выступаў як перакладчык, крытык і публіцыст, пісаў сцэнарыі фільмаў, творы для дзяцей. Памёр у 2001 годзе.

1939 год — Камітэт па справах мастацтваў БССР прыняў пастанову аб заснаванні Беларускага ансамбля песні і танца, першага ў рэспубліцы прафесійнага музычнага калектыву (сёння — Дзяржаўная акадэмічная харавая капэла Рэспублікі Беларусь імя Р. Шырмы).

1939 год — адбылася 5-я (пазачарговая) сесія Вярхоўнага Савета СССР, якая прыняла закон «Аб уключэнні Заходняй Беларусі ў склад СССР і аб'яднанні яе з Беларускай ССР».

У свеце

Міжнародны дзень спынення беспакаранасці за злачынствы супраць журналістаў. У 2013 годзе на сваёй 68-й сесіі Генеральная Асамблея ААН прыняла рэзалюцыю, у якой пастанавіла абвясціць 2 лістапада Міжнародным днём спынення беспакаранасці за злачынствы супраць журналістаў. Рэзалюцыя настойліва заклікае дзяржавы-члены прыняць канкрэтныя меры ў барацьбе з беспакаранасцю. Дата была абраная ў памяць аб двух французскіх журналістах, забітых у Малі 2 лістапада 2013 года.

1815 год — дзень нараджэння Джорджа Буля, англійскага матэматыка і логіка, аднаго з заснавальнікаў матэматычнай логікі. Распрацаваў алгебру логікі. Памёр у 1864 годзе.

1938 год — першыя жанчынамі, якія былі ўдастоены звання Героя Савецкага Саюза, сталі Валянціна Грызадубава, Паліна Асіпенка і Марына Раскова.

1988 год — камп'ютарны вірус, створаны амерыканскім студэнтам Робертам Морысам, паразіў камп'ютарную сетку Пентагона і некалькіх універсітэтаў. Гэты выпадак стаў першым прыкладам буйной хакерскай атакі.

УСМІХНЕМСЯ

Ідэя: плаціць астролагу, каб ён часцей раіў маёй жонцы пазбягаць буйных пакупак.

— У сваім рэзюмэ вы адзначылі, што вынішчаеце зданяў.
— Так.
— Але іх не існуе!
— Не дзякуйце.

Быў на вяселлі. Пагулялі весела і добра! Толькі стаміўся вельмі. Больш жаніцца не буду!

— Гэты будынак пабудаваны па ўнікальнай, цяпер страчанай тэхналогіі — без адзінага слова лаянкі.

Жонка папрасіла падарыць вялікую патэльню. Цікава, пасля гэтага я буду больш есці ці лепш сябе паводзіць?..

— Пішуць і пішуць у гэтым інтэрнэце што папала. Галавой не думаюць, за словы не адказваюць. Як мне ўсё гэта надакучыла! Пайду смецце выкіну і посуд памыю.

— Я цябе апошні раз пытаю: хто гэтая «зайка» і чаму ёй было добра з табой на нашай дачы?!

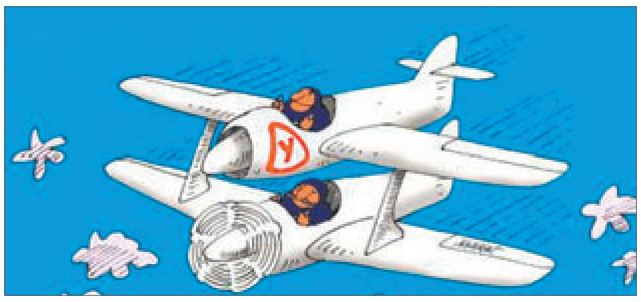

caricatura.ru

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА
ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь
РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Дырэктар — галоўны рэдактар СУХАРУКАЎ Павел Якаўлевіч.
РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: В. АНУФРЫЕВА (намеснік галоўнага рэдактара), Н. ДРЫНДРОЖЫК, Н. КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. ЛЯЎКОВІЧ (першы намеснік дырэктара), М. ЛІТВІНАЎ (намеснік галоўнага рэдактара), А. КЛЯШЧУК, Н. РАСОЛЬКА, С. РАСОЛЬКА, А. СЛАНЕЎСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК.
Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».
НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
ТЭЛЕФОНЫ Ў МІНСКУ: прыёмнай – 287 19 19 (тэл./факс); аддзелаў: пісьмаў — 287 18 64, маркетынгу — 337 44 04, бухгалтэрыі: 287 18 81.
Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй пісьмы. Передрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

http://www.zviazda.by;
e-mail: info@zviazda.by,
(для зваротаў): zvarot@zviazda.by
ПРЫЁМ РЭКЛАМЫ тэл./факс: 287 17 79, e-mail: reklama@zviazda.by
Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.
Газета аддрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004.
220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 5 разоў на тыдзень.
Тыраж 20.008. Індэкс 63850. Зак. № 4159.
Нумар падпісаны ў 19.30 1 лістапада 2018 года.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

МЯСЦОВАЕ САМАКІРАВАННЕ
Штотыднёвы дадатак газеты ЗВЯЗДА
2 лістапада 2018 г. № 44 (477)
ГАЗЕТА ДЛЯ ВЫБАРШЧЫКАЎ І ДЭПУТАТАЎ МЯСЦОВЫХ САВЕТАЎ

СЁННЯ Ў НУМАРЫ

Мільярд долараў — не за гарамі!

Тавараабарот Беларусі і Казахстана павінен дасягнуць такога ўзроўню. стар. 2

Плёнку — на гранулы

Як прыватнік вырашае экалагічную праблему ў Столінскім раёне. стар. 13

Без пацукоў і прусакоў

Камунальнікі Гомеля ведаюць метады пазбаўлення ад гэтай навалы. стар. 13

«Ветлівыя» сметніцы

сустракаюць гродзенцаў і шматлікіх турыстаў. стар. 14

«Белы Ковель» чакае...

На Аршаншчыне разбураецца архітэктурная спадчына. стар. 15–16

ТЭМА ТЫДНЯ

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

ЗМЯНЯЦЬ ПАДЫХОДЫ ДА АДХОДАЎ

Без гэтага «смеццевую» праблему вырашыць немагчыма, упэўнены эксперты

Дзесяць гадоў таму кожны жыхар Мінска штогод выкідаў каля 300 кілаграмаў адходаў. Сёння ж гэты паказчык дасягае 500 кілаграмаў у год. За кошт чаго колькасць адходаў няўмольна павышаецца, як спыніць гэты рост і чаму адказнасць за вырашэнне «смеццевай» праблемы ляжыць на кожным з нас?

Шкодныя заўсёды

Кожны з відаў бытавых, ці камунальных адходаў пры пэўных умовах можа нанесці шкоду навакольнаму асяроддзю. І самымі ненадзейнымі ў гэтым плане з'яўляюцца батарэйкі і акумулятары, старыя гаджэты, тэлевізары і іншае электроннае і электрычнае абсталяванне, у складзе якіх ёсць небяспечныя для прыроды кампаненты, у тым ліку і цяжкія металы.

— Шмат непрыемнасцяў могуць прынесці і адходы вадкасцяў, якія выкарыстоўваюцца аўтамабілістамі, — адпрацаваных маслаў, фарбаў, ахаладжальных вадкасцяў, — упэўнена **супрацоўніца праграмы па хімічных рэчывах і адходах Цэнтра экалагічных рашэнняў Наталля БЛЫШЧЫК.** — Калі сістэма збору маслаў у нашай краіне развіваецца, то для іншых рэчываў пакуль такой няма. Таму, трапіўшы не на палігон, яны таксама могуць забрудзіць наваколле.

Няпростая сітуацыя ў краіне і з пластыкам, які займае каля 20 % з усёй колькасці адходаў.

— Калі ПЭТ-бутэлькі сёння актыўна перапрацоўваюцца, то іншую пластыкавую ўпакоўку ці аднаразовы посуд пакуль не ўсе перапрацоўшчыкі могуць прыняць, — тлумачыць эксперт. — Трапляючы ў навакольнае асяроддзе, пластык перашкаджае жывёлам, а пад уздзеяннем сонца і ветру распадаецца на маленькія часціцы, трапляе ў глебу, ваду, жывыя арганізмы.

Палігон не панацэя

Сёння ў нашай краіне праблема цвёрдых камунальных адходаў (ЦКА) вырашаецца некалькімі шляхамі: праз сістэму паасобнага кантэйнернага збору змяшаных адходаў і другасных матэрыяльных рэсурсаў, а таксама праз прыёмна-нарыхтоўчыя пункты. Адходы, якія не перапрацоўваюцца, трапляюць на палігоны ЦКА для захавання. Яшчэ некалькі гадоў гэты спосаб, як самы танны, быў і самы запатрабаваны. Але ў дзяржаве зразумелі — захоўваць адходы нявыгадна не толькі з экалагічнага пункту гледжання, але і з эканамічнага. Таму многія палігоны паступова закрываюцца. Толькі сёлета ў рамках выканання рэспубліканскага плана навядзення парадку на зямлі рэкультывавана больш за 200 аб'ектаў захавання ЦКА (на пачатку года ў краіне налічвалася 160 палігонаў і 1224 міні-палігоны).

За некалькі гадоў сістэмнай работы ў краіне атрымалася значна павысіць узровень збору другасных матэрыяльных рэсурсаў (ДМР). Так, паводле даных Мінпрыроды, калі ў 2007 годзе гэты паказчык складаў 192 тысячы тон, то ў 2017-м — ужо 650 тысяч тон, узровень вымання ДМР са складу камунальных адходаў — каля 17 % ад іх агульнага аб'ёму. Пры гэтым астатнія 83 % захоўваюцца на палігонах.

Згодна з законам «Аб абыходжанні з адходамі» захаванне ДМР забаронена. За тым, каб гэтага не адбывалася, павінны сачыць арганізацыі, якія эксплуатуюць палігоны (часцей за ўсё гэта арганізацыі ЖКГ). Але толькі за дзевяць месяцаў 2018 года падчас кантрольных мерапрыемстваў Мінпрыроды было выяўлена больш за 1000 выпадкаў захавання ДМР, да адміністрацыйнай адказнасці прыцягнута больш за 360 вінаватых асоб, спагнана каля 235 тысяч рублёў.

ПРАЦЯГ ТЭМЫ — на 4–15-й стар.

КРАСНОАРМЕЙСКАЯ, 9

ДВИЖЕНИЕ К ЦЕЛЯМ

Заместитель председателя Совета Республики Национального собрания Беларуси, Национальный координатор по достижению Целей устойчивого развития Марианна ЩЕТКИНА приняла участие в Бакинском форуме по устойчивому развитию, который проходил в столице Азербайджана 25—26 октября, сообщает официальный сайт верхней палаты белорусского парламента.

Национальный координатор Беларуси по ЦУР выступила на официальной церемонии открытия форума. Она проинформировала о проводимой в Беларуси работе по реализации Целей устойчивого развития, в том числе результатах Форума национальных координаторов по достижению ЦУР, который прошел в феврале 2018 года, а также парламентских слушаниях по ЦУР.

Марианна Щеткина отметила важность обмена информацией и опытом между странами по вопросам достижения Целей устойчивого развития. При этом она остановилась на общих задачах, которые стоят сегодня перед государствами. «Какой должна быть статистика, как финансировать проекты, направленные на достижение ЦУР, в том числе с привлечением частного бизнеса, как информировать и вовлекать общество в работу по реализации ЦУР — это те магистральные цели, которые стоят перед нами, и партнерство — это залог успеха», — подчеркнула заместитель председателя Совета Республики.

trend.az

Она предложила участникам форума выработать предложения и определить те направления, которые позволили бы странам двигаться по пути устойчивого развития.

На следующий день вице-спикер Совета Республики Национального собрания Беларуси встретилась в Баку с заместителем премьер-министра Азербайджана, председателем Национального координационного совета по устойчивому развитию Али Ахмедовым. Собеседники обсудили актуальные вопросы двустороннего сотрудничества. Али Ахмедов высоко оценил достижения Беларуси по реализации Повестки-2030. Стороны обсудили перспективы расширения сотрудничества в области достижения ЦУР, а также договорились о тесном взаимодействии на уровне Советов по достижению Целей устойчивого развития, организации совместных мероприятий с целью обмена опытом в области реализации Повестки-2030.

На переговорах речь также шла об условиях выработки статистических показателей для оценки работы по достижению ЦУР. В Беларуси формируется национальная платформа для мониторинга реализации Целей, отрабатываются вопросы внедрения глобальных индикаторов в национальную систему статистической отчетности.

30 октября Марианна Щеткина, также в качестве Национального координатора Беларуси по ЦУР, приняла участие в международной научной конференции «Мониторинг состояния окружающей среды в целях устойчивого развития. 25 лет Национальной системе мониторинга окружающей среды в Республике Беларусь».

«Если говорить о Повестке-2030, мы всегда обсуждаем, что нужно для того, чтобы добиться устойчивого развития и достигнуть 17 целей. Но самое важное — здоровье человека и уровень жизни. Экологическая составляющая в этом играет особую роль», — подчеркнула она. В Совете по устойчивому развитию выделена специальная группа, которая занимается экологическими вопросами.

Марианна Щеткина отметила необходимость дальнейшего совершенствования работы по контролю за экологической обстановкой. «Экологические вопросы имеют планетарный, глобальный характер. Всем государствам нужно вести эту работу вместе, постоянно и последовательно, грамотно, с научным подходом», — добавила она.

В Законе Республики Беларусь «О нормативных правовых актах» установлено требование о соответствии принимаемых нормативных правовых актов Целям устойчивого развития. Такая информация должна быть включена в обоснование необходимости принятия документа.

Ольга МЕДВЕДЕВА.

МИЛЛИАРД — НЕ ЗА ГОРАМИ!

Именно такой суммы в долларовом эквиваленте может достигнуть взаимный товарооборот Беларуси и Казахстана.

Для развития потенциала сотрудничества **председатель Совета Республики Национального собрания Беларуси Михаил МЯСНИКОВИЧ** предлагает коллегам сделать ставку на региональное партнерство и совместный бизнес. Такое мнение спикер высказал во время официальной встречи с парламентской делегацией Казахстана во главе с **председателем Сената Касымом-Жомартом ТОКАЕВЫМ.**

Сегодня в Казахстане работают восемь сборочных производств белорусской техники и оборудования, среди которых промышленные гиганты — БелАЗ, МАЗ, МТЗ. Для привлечения новых предпринимателей прозвучала идея разработать меры их господдержки на первом этапе. По словам Касыма-Жомарта Токаева, белорусско-казахские отношения — своего рода модель для других стран.

Михаил Мясникович вспомнил о китайской инициативе «Один пояс — один путь», назвав ее «мощным, глобальным проектом», ключевую роль в котором

играет и Казахстан. «В этом плане мы очень заинтересованы в том, чтобы в определенной степени прорабатывать северную ветку», — отметил председатель верхней палаты белорусского парламента.

Особое внимание у сенаторов — к сотрудничеству в ЕАЭС. «Может быть, имеет смысл подумать о введении в договор и парламентского измерения. Нам надо очень серьезно работать над формированием соответствующей нормативной правовой базы, унифицировать и гармонизировать законодательство для того, чтобы избежать различного рода барьеров и препятствий», — сказал Михаил Мясникович. По мнению представителей Сената Казахстана, сотрудничество в ЕАЭС развивается поступательно и к парламентской составляющей нужно подойти с солидными результатами в экономической сфере.

Отметил Михаил Мясникович увеличение числа студентов и туристов из Казахстана. В прошлом году Беларусь посетили более 34 тысяч жителей этой страны.

Владимир АНДРЕЙЧЕНКО, председатель Палаты представителей Национального собрания Беларуси, на следующий день также встретился с парламентской делегацией Казахстана. Среди направлений взаимодействия он выделил безопасность. «Наши страны проводят миролюбивую политику — как Казахстан, так и Беларусь, — потому что сегодня время очень сложное, практически сломана система глобальной безопасности. Много делается и в Казахстане по обеспечению безопасности в Центрально-Азиатском регионе в самом широком смысле этого слова. Минск тоже предпринимает действия по созданию условий для ведения переговоров по достижению мира в Украине». Спикер нижней палаты отметил, что в нашу страну приехало около 150—160 тысяч граждан из южной страны-соседки, для которых созданы все необходимые условия. В целом и Казахстан, и Беларусь проводят политику, чтобы выходить на диалог между Востоком и Западом, резюмировал Владимир Андрейченко.

Касым-Жомарт Токаев отметил положительную динамику торгово-экономического сотрудничества. Товарооборот между Беларусью и Казахстаном в прошлом году достиг 650 миллионов долларов США. Сейчас ставится задача довести его до миллиарда долларов США, как считает Касым-Жомарт Токаев, она вполне выполнима.

Он подчеркнул серьезную роль Беларуси в урегулировании европейских проблем и тот факт, что авторитет нашей страны на международной арене растет. «Казахстан будет делать все возможное, чтобы содействовать миротворческой миссии вашего государства», — акцентировал внимание политик.

Мария ДАДАЛКО, Надежда АНИСОВИЧ.

Для улучшения качества жизни

На этот раз совместное заседание Палаты представителей и Совета Республики Национального собрания Беларуси было посвящено актуальным вопросам сфер строительства, жилищно-коммунального хозяйства и транспорта. По этой теме доложил заместитель премьер-министра Беларуси Владимир КУХАРЕВ, после чего депутаты и сенаторы задали ему уточняющие вопросы.

Вице-премьер привел статистику. За девять месяцев этого года было введено в эксплуатацию почти 2,5 миллиона «квадратов» жилья, что соответствует 63 % от годового задания. В том числе с государственной поддержкой — 700 тысяч «квадратов».

В текущем году планируется обеспечить собственными квартирами более семи тысяч многодетных семей, что в 2,5 раза больше, чем в прошлом году. В ближайшие три года объемы строительства жилья будут существенно увеличены и составят не менее 10 тысяч квартир в год. При таких темпах в 2021 году многодетные семьи, которые нуждаются в улучшении жилищных условий, будут ждать своей очереди на строительство жилья не более одного года.

Также Владимир Кухарев затронул тему обеспечения населения питьевой водой. На сегодняшний день качественную воду используют около 90 % наших граждан. Местные власти занимаются оценкой ситуации и инвентаризацией систем водообеспечения и водоотведения населенных пунктов. К тому же еще необходимо построить 400 водозаборных скважин, 1336 станций обезжелезивания, 4500 километров водопроводных сетей.

Основная задача в транспортной отрасли — рост экспорта услуг. Они формируют почти 45 % общего объема экспорта услуг нашей страны. За январь — август экспорт транспортных услуг составил 2,5 миллиарда долларов США, что на 13,5 % выше уровня соответствующего периода прошлого года. Привлечение инвестиций — также одна из наиважнейших задач. В текущем году в развитие транспортного комплекса направлено 5,1 % общего объема инвестиций в основной капитал.

С 2017 года отремонтировано и реконструировано более 2500 километров местных автомобильных дорог. Здесь есть пока над чем работать. Стоит задача отремонтировать к 2021 году 7000 километров, поэтому правительство будет уделять этому вопросу самое пристальное внимание.

Марианна Щеткина, заместитель председателя Совета Республики Национального собрания Беларуси, спросила о доступной среде для людей с ограниченными возможностями. Какие сейчас существуют подходы в строительстве, учитывая исполнение Конвенции по правам человека?

«Эти вопросы всегда находятся под особенным вниманием, — ответил заместитель премьер-министра. — Мы должны принять все необходимые меры для того, чтобы создать для людей с ограниченными возможностями комфортную среду. Приняты все необходимые документы как на республиканском, так и на региональном уровне. Работа ведется постоянно. На сегодняшний день при разработке проектной документации, при согласовании таких проектов и государственными, и частными организациями мы в обязательном порядке ставим во главу угла эти вопросы. К сожалению, еще много чего необходимо сделать».

Заместитель председателя верхней палаты парламента предложила встретиться с представителями общественности по данному вопросу. Владимир Кухарев отметил, что такие переговоры проводятся регулярно, чтобы через консультации снимать все вопросы. Владимир Андрейченко, председатель Палаты представителей Национального собрания Беларуси, поддержал Марианну Щеткину. На его взгляд, наша страна в этом направлении движется не так быстро, как хотелось бы.

Надежда АНИСОВИЧ.

ПОРЯДОК НА ЗЕМЛЕ

Источник не следует закапывать

Совет Республики акцентировал внимание на проблеме обращения с отходами

На заседании пятой сессии Совета Республики 31 октября председатель верхней палаты парламента Михаил Мясникович отметил, что люди все чаще поднимают вопросы, связанные с промышленными и бытовыми отходами, их вредным воздействием на окружающую среду и указывают на несоблюдение в ряде случаев требований законодательства в этой сфере.

«Полагаю, что Совету Республики как Палате регионов следует подключиться к решению этой задачи, широко задействовав потенциал Советов депутатов», — сказал председатель.

Он подчеркнул, что речь идет не только о бытовых отходах, проблема значительно шире. «Приведу одну цифру. Только задумайтесь: в Беларуси ежегодно образуется 240 тысяч тонн отходов металлов и их сплавов», — обратил внимание спикер.

«Поэтому нам необходимо более эффективно использовать материальные ресурсы, а образующиеся производственные отходы и неликвиды минимизировать и вовлечь в хозяйственный оборот. Это касается и списанного имущества, которое, к сожалению, зачастую находится на территории многих предприятий, как сельскохозяйственных, так и промышленных. Для нашей страны, не располагающей богатыми природными ресурсами, это очень важная задача», — подчеркнул Михаил Мясникович.

Он внес предложение в первом полугодии следующего года посвятить данной теме парламентские слушания. «Мы этот вопрос рассматривали в президиуме и полагаем, что тема достаточно актуальная и будет способствовать, в том числе, наведению порядка на земле в широком смысле этого слова», — добавил председатель и призвал членов Совета Республики подумать, как лучше выстроить данную работу.

«Предварительно мы могли бы обменяться мнениями по данному вопросу на сессии, которую будем проводить 30 ноября 2018 года, для того, чтобы в дальнейшем готовить парламентские слушания», — предложил сенатор.

Дополнения и изменения в Закон «Об обращении с отходами» 2 октября были рассмотрены в первом чтении Палатой представителей. О важности пересмотра сложившейся в нашей стране практики в этой сфере говорит цифра, которую журналистам назвал заместитель министра природных ресурсов и охраны окружающей среды Александр Корбут: 17 процентов — столько мы извлекаем вторичных материальных ресурсов. В иных странах эта цифра достигает 99 процентов. Мы же львиную долю отходов, которые можно вернуть в хозяйственный оборот с прибылью, захораниваем.

Александр Корбут согласился, что подключение Совета Республики к решению проблем обращения с отходами будет содействовать эффективному решению данного вопроса. «Совместными усилиями можно будет комплексно проанализировать и оценить основные направления развития и совершенствования системы обращения с отходами и вовлечения в оборот вторсырья», — сказал он.

В Совете Республики заместитель министра природных ресурсов и охраны окружающей среды представлял законопроект, который также относится к сфере экологии — новую редакцию Закона «Об особо охраняемых природных территориях».

В Беларуси находится 1285 объектов особо охраняемых территорий (их площадь около двух миллионов гектаров), что составляет 8,7 процента от общей площади страны.

«С целью более эффективного управления данными территориями необходимо пересмотреть действующее законодательство, — аргументировал Александр Корбут. — Предполагается, что будут более четко определены критерии для определения и работы особо охраняемых территорий. Академия наук будет рассматривать вопросы целесообразности создания данных территорий, оценивать эффективность их использования, вести реестр и предоставлять заинтересованным необходимую информацию».

Данный законопроект не предусматривает новых правил по посещению особо охраняемых территорий гражданами. По-прежнему будут разрешены мероприятия, которые предусмотрены положением о заказнике или национальном парке.

На заседании сессии 31 октября сенаторы рассмотрели пять вопросов, в том числе ратифицировали четыре международных документа.

Ольга МЕДВЕДЕВА.

АДЗІНЫЯ ПРАВІЛЫ

Прадугледжваецца ўніфікаваць патрабаванні ў сферы абыходжання з ЦКА

У пачатку кастрычніка праект закона «Аб унясенні дапаўненняў і змяненняў у Закон Рэспублікі Беларусь «Аб абыходжанні з адходамі» быў разгледжаны ў Палаце прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу і прыняты ў першым чытанні ў аўтарскай рэдакцыі.

Так, Мінпрыроды і Мінжылкамгас плануюць зацвердзіць тэхнічны кодэкс устаноўленай практыкі абыходжання з камунальнымі адходамі, з дапамогай якога будуць вызначаны адзіныя правілы абыходжання з імі: патрабаванні да арганізацыі збору розных відаў адходаў, іх перавозкі

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

і захоўвання, патрабаванні да абсталявання і аб'ектаў захоўвання, сартавання адходаў і іншае. Для аднастайнага разумення адкарэктавалі азначэнні некаторых тэрмінаў з гэтай галіны.

У новай версіі закона плануецца таксама даць паўнамоцтвы Міністэрству аховы здароўя па ўзгадненні з Мінпрыроды вызначаць парадак абясшкоджвання адходаў лекавых сродкаў, вырабаў медыцынскага прызначэння і медыцынскай тэхнікі.

Змены будуць датычыцца і пытанняў абыходжання з адходамі ў садаводчых таварыствах і гаражных кааператывах. Так, згодна з дзейным заканадаўствам, іх кіраўнічыя органы павінны распрацоўваць схемы абыходжання з адходамі і заключаць дагаворы на ўтылізацыю адходаў. Але, на жаль, каля 7 % садаводчых таварыстваў і больш за 11 % гаражных кааператываў не маюць такіх схем, і, адпаведна, не выконваюць гэтыя патрабаванні — у выніку выяўляюцца факты несанкцыянаванага размяшчэння адходаў на тэрыторыях садаводчых таварыстваў, так і на прылеглых да іх тэрыторыях (у лясах, каля аўтамабільных дарог, на прыпынках грамадскага транспарту). Гэтае пытанне актуальнае і для гаражных кааператываў.

Вырашыць праблему дапаможа ўключэнне парадку абыходжання з адходамі, якія ўтвараюцца ў садаводчых таварыствах, гаражных кааператывах, а таксама іншых спажывецкіх кааператывах у схемы абыходжання з камунальнымі адходамі, якія распрацоўваюцца і зацвярджаюцца мясцовымі органамі ўлады, упэўнены ў Мінпрыроды.

Законапраектам таксама прадугледжаны нормы, накіраваныя на спрашчэнне патрабаванняў для суб'ектаў гаспадарання ў галіне абыходжання з адходамі: парадак афармлення дакументаў пры перавозцы адходаў вытворчасці, акрамя небяспечных; індывідуальныя прадпрымальнікі і мікраарганізацыі змогуць не прызначаць службовых асоб, адказных за абыходжанне з адходамі.

— Прыняцце згаданага законапраекта не прывядзе да павелічэння адміністрацыйных працэдур і не пацягне дадатковых расходаў бюджэтных сродкаў, а будзе садзейнічаць аднастайнаму прымяненню заканадаўчых нормаў у вобласці абыходжання з адходамі, забяспечыўшы пры гэтым сістэмнае прававое рэгуляванне пытанняў у гэтай вобласці, — падкрэсліў **міністр прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Андрэй ХУДЫК** на пленарным пасяджэнні Палаты прадстаўнікоў.

Вераніка КОЛАСАВА.

ДЗЕНЬ САВЕТА

З РАЗГЛЯДАМ НА МЕСЦЫ...

chausynews.by

Раённы выязны Дзень Савета прайшоў на базе Антонаўскага сельсавета. Яго ўдзельнікі пабывалі ў некалькіх населеных пунктах, на сацыяльных аб'ектах, азнаёміліся з работай па ўключэнні зямель, якія не выкарыстоўваюцца насельніцтвам, у сельскагаспадарчы абарот. У рамках семінара кіраўніцтва раёна сустрэлася з насельніцтвам, а таксама ўдзельнікі Дня Савета прысутнічалі на мітынгу ў аграгарадку Дужаўка, прысвечаным 75-годдзю вызвалення гэтай тэрыторыі раёна ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, прынялі ўдзел у пасадцы яблыневага саду ў памяць пра падзеі восені 1943 года. Аб гэтым паведамляе Чавуская раённая газета «Іскра».

У цэнтры ўвагі ўдзельнікаў знаходзіліся пытанні работы грамадскага пункта аховы парадку і грамадскіх фарміраванняў па прафілактыцы правапарушэнняў, п'янства і сямейна-бытавых злачынстваў, разглядаліся і перспектывы развіцця фізкультуры, спорту і турызму на тэрыторыі Антонаўскага сельсавета.

Старшыня мясцовага сельвыканкама Дзмітрый Ільін паведаміў, што сёлета правялі 12 пасяджэнняў Савета грамадскага пункта аховы правапарадку, тры з якіх — у межах сельскіх сходаў. Па выніках работы гэтых саветаў працаўладкавалі шэсць чалавек, пяцёра прайшлі курс лячэння ад алкагольнай залежнасці, траіх рэкамендавалі накіраваць у ЛПП.

Ён расказаў таксама пра работу з абавязанымі, якія згодна з Дэкрэтам № 18 павінны кампенсаваць выдаткі на ўтрыманне дзяцей, што знаходзяцца на дзяржзабеспячэнні, з грамадзянамі, якія злоўжываюць спіртным, сем'ямі, якія знаходзяцца ў сацыяльна небяспечным становішчы. Дарэчы, злачынствы і правапарушэнні жыхарамі сельсавета здзяйсняюцца ў пераважнай большасці выпадкаў падшафэ, таму галоўная задача — узмацніць работу па прафілактыцы злачынстваў і правапарушэнняў, п'янства і алкагалізму.

Між іншым, насельніцтва сельсавета актыўна далучаецца да заняткаў фізкультурай і спортам.

У вольны час, па вечарах і выхадных, моладзь актыўна гуляе ў валейбол, футбол і настольны тэніс, наведвае трэнажорную залу, а летам займаецца на адкрытых спортпляцоўках. Сельскія жыхары прыцягваюцца да ўдзелу ў раённых спартыўна-масавых мерапрыемствах, якія праводзяцца на працягу года.

З выездам на месца адбылася сустрэча з жыхарамі і старастам вёскі Галочава, якія скарысталіся магчымасцю задаць шэраг пытанняў старшыні райвыканкама Сяргею Драздоўскаму і старшыні раённага Савета дэпутатаў Анатолю Мацюліну па праблемах жыццезабеспячэння насельніцтва. У аграгарадку Антонаўка кіраўніцтва раёна азнаёмілася з асартыментам прадукцыі магазіна Чавускага райспажывтаварыства, умовамі знаходжання малых у дзіцячым садку і работай сельвыканкама.

У аграгарадку Дужаўка пасля ўдзелу ў мітынгу і закладцы яблыневага саду разам з вучнямі і педагогамі вучэбна-вытворчага камбіната, а таксама мясцовымі жыхарамі ўдзельнікі мерапрыемства азнаёміліся з работай ФАПа, бібліятэкі, клуба, дзе і адбылося падвядзенне вынікаў. Кіраўнікам і прадстаўнікам раённых службаў было ўказана на недахопы ў рабоце па падрыхтоўцы Дня Савета, вызначаны тэрміны для іх ліквідацыі, таксама быў дадзены шэраг даручэнняў па выніках наведвання сацыяльных аб'ектаў.

Смеццевыя «войны»

Вольга АНУФРЫЕВА, рэдактар «МС»:

— На днях была непрыемна ўражана адным фактам: у сталічным пад'ездзе дзяўчынка пацярпела ад... пацука. Так-так, звычайнага шэрага, што вызывае агіду толькі адным выглядам. Вось гэтая зусім непрыемная істота ўкусіла дзіця. Каментарый адказнай асобы ад камунальнай службы гучаў выразна: трэба заварваць смеццеправод, каб раз і назаўсёды пазбавіцца ад пацукоў і не дзяліць з імі жыллёвую плошчу, бо чарговая дэратызацыя (папросту: раскіданне атруты ад грызуноў) канчаткова праблему не вырашыць...

Аднак падчас абмеркавання гэтай тэмы сутыкнулася з іншымі поглядамі: маўляў, пацук мог трапіць не толькі са смеццеправода, а адкуль заўгодна, хоць бы з водаправода ці вентыляцыйнага люка. Навошта адразу радыкальныя падыходы па заварванні? Знайшлі камунальнікі падставу, вось і карыстаюцца момантам.

Між іншым, наўрад ці так лічаць бацькі пацярпелага дзіцяці, якія першыя будуць агітаваць суседзяў за тое, каб пагадзіліся даць згоду на заварванне «хатняга сметніка». Нагадаем, што мінімальны парог для прыняцця выніковага рашэння належыць 51 % жыхароў.

І вось на мяжы сумнеўнага камфорту ад магчымасці выйсці на памыйніцу ў хатніх тапках (ці ўласнай ляноты?) і чысціні ў пад'ездзе ўзнікаюць так званыя смеццевыя войны. Напрыклад, у Гродне іх яшчэ добра памятаюць, бо працэс па заварванні смеццеправодаў скончыўся ў гэтым горадзе зусім нядаўна. Самы пік спрэчак прыпаў на перыяд, калі гарадской камунальнай гаспадаркай кіраваў цяперашні намеснік міністра прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Андрэй Хмель, які, нягледзячы на абставіны і час, заўсёды асабіста ехаў на месца «лакальнага канфлікту» і пераконваў людзей у неабходнасці з'яўлення кантэйнерных пляцовак і тлумачыў плюсы экалагічнага складніка гэтай справы.

Асабіста для мяне ніколі не выклікала вялікай складанасці вынесці з хаты і выкінуць у ацынкаваны кантэйнер пакунак са смеццем ці па дарозе ў прадуктовую краму, ці падчас выгулу сабакі, ці спяшаючыся на працу. Сапраўды, не цяжка, але трэба прызвычаіцца і адмовіцца ад ранейшай звычкі. Бадай, што шкоднай. Ад яе дзякуючы адкрытай інфармацыйнай пазіцыі камунальнікаў адмовіліся ўжо ўсе гродзенцы і наўрад ці ўспамінаюць цяпер, што выклікала ў іх такую хвалю абурэння.

Як не памятаюць і гамяльчане, якія ўжо дзесяцігоддзямі не карыстаюцца смеццеправодамі, — менавіта Гомель стаў першым горадам у краіне, дзе гэты працэс быў запушчаны. «Чвэрць стагоддзя без пацукоў і прусакоў» — пад такім красамоўным загалоўкам чытач сённяшняга нумара «МС» зможа пазнаёміцца з цікавым вопытам гэтага рэгіёна. У матэрыяле «Пазбавіцца ад непатрэбных рэчаў, або Як папоўніць сямейны бюджэт» — даведаецца аб арганізацыі раздзельнага збору смецця ў Салігорску, а аб тым, як прыватнік вырашае экалагічную праблему цэлага раёна — у артыкуле «Цяплічную плёнку — на гранулы».

Цяпер настае час жыхароў сталіцы вырашаць, жыць з памыйніцай побач са сваімі «квадратамі» ці не. Таму нашы карэспандэнты падрыхтавалі шмат карыснай інфармацыі, каб пытанне «заварваць ці не смеццеправод?» не выклікала абурэння ў тых, каму яшчэ трэба на яго адказаць, і не правакавала супрацьстаяння паміж тымі, хто за і хто супраць...

КАМУНАЛЬНЫЯ СТАСУНКІ

ВЫКІДВАЦЬ ЦЫВІЛІЗАВАНА

Адходы павінныператварацца ў рэчы, а не ляжаць на палігонах

Смеццеправоды цалкам знікнуць з беларускіх дамоў у 2020 годзе, а колькасць смеццевых кантэйнераў у краіне ўзрасце да 150 тысяч. Мяркуецца, што гэта і новыя кірункі перапрацоўкі смецця павялічаць аб'ёмы раздзельнага збору адходаў у краіне настолькі, што ў 2020-м мы зможам перапрацоўваць чвэрць створанага смецця, а яшчэ праз 15 гадоў — ужо палову.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

Кантэйнеры пластыкавыя, ацынкаваныя, падземныя

Альтэрнатыва смеццеправодам — кантэйнерныя пляцоўкі са сметніцамі для збору камунальных адходаў і другаснай сыравіны: паперы, шкла і пластыку. А таксама падземныя кантэйнеры для змешаных адходаў. Адна такая ёмістасць замяняе пяць звычайных, выглядае больш эстэтычна, і вывозіць смецце з іх трэба радзей. Галоўнае — знайсці месца, дзе іх можна ўстанавіць з разлікам, што гэта стацыянарная сметніца, змяніць месцазнаходжанне якой будзе ўжо немагчыма.

Больш як 100 падземных кантэйнераў устаноўлена ў Пінску, 70 — у Магілёве, 47 — у Наваполацку. Сёлета 80 такіх прылад будзе закуплена для Магілёва, 30 — для Салігорска, і яшчэ 38 — для Пінска.

— У нормах на добраўпарадкаванне жылых дамоў дагэтуль не прадугледжаны раздзелы, якія датычацца патрабаванняў да збору камунальных адходаў. А ў шчыльнай забудове цяжка знайсці месца для пляцовак, — расказала **Ніна КУЛЬБЕДА, галоўны спецыяліст па інфармацыйнай рабоце Аператара другасных матэрыяльных рэсурсаў.**

Санітарныя нормы прадугледжваюць размяшчэнне кантэйнерных пляцовак не бліжэй за 20 метраў ад вокнаў дома. Аднак ва ўмовах шчыльнай забудовы гэтую лічбу можна паменшаць да 15 метраў, што адпавядае еўрапейскай практыцы. Праўда, у такім выпадку неабходна агарадзіць пляцоўку і, па магчымасці, зрабіць страху і дзверы. Максімальна дапушчальная адцаленасць кантэйнераў ад жылля нормамі ўвогуле не вызначаецца, у савецкія часы яна складала сто метраў, пракаментавала **Марына ТОЎСЦІК, начальнік упраўлення камунальнай гаспадаркі і энергетыкі Міністэрства жыллёва-камунальнай гаспадаркі Беларусі.**

Для паўнавартаснага раздзельнага збору другасных матэрыяльных рэсурсаў (ДМР) — шкла, паперы і пластыку — краіне патрэбна каля 150 тысяч кантэйнераў. Цяпер іх у Беларусі каля 84 тысяч. Пры гэтым шмат сметніц — старыя металічныя ёмістасці па 0,75 м³, якія не маюць колаў і накрыўкі. Так што для зручнага збору ДМР яны таксама будуць заменены сучаснымі пластыкавымі або ацынкаванымі сметніцамі з коламі, накрыўкамі і адтулінамі для сыравіны. Летась у Беларусі з'явілася 9000 новых кантэйнераў, а ў сталіцы сёлета набылі каля 700 новых каляровых пластыкавых кантэйнераў.

— Знешні выгляд адтуліны крыху зменіць кантэйнер для адходаў пластыку, бо людзі прывыклі збіраць смецце ў пакет і ім прыходзілася перад сметніцай на адной бутэльцы вымаць і выкідваць у круглую шчыліну. Цяпер кантэйнеры пад пластык будуць мець і круглую, і прамавугольную адтуліны, куды можна будзе і невялікі пакет пакласці, — падзялілася Ніна Кульбеда.

Даследаванні і апытанні, праведзеныя Цэнтрам экалагічных рашэнняў і аператарам другасных матэрыяльных рэсурсаў, паказваюць: каля 30 % насельніцтва краіны разумеюць неабходнасць сартавання смецця і робяць гэта, а трэць з іх увогуле імкнуцца ствараць менш адходаў. Прыкладна 20 % людзей ніколі не будуць займацца гэтым, нават калі ім заплацяць. Астатняя частка насельніцтва (каля 40—50 %) будзе рабіць неабходнае, калі ствараць ім прыдатныя ўмовы.

Пашыраная адказнасць і залогавая сістэма

Цяпер у краіне каля 1600 месцаў, дзе можна здаць ДМР і атрымаць за іх грошы. Асобна арганізаваны таксама пункты збору небяспечных рэчаў: лямпачак і батарэек. Пакрысе мадэрнізуюцца і будуюцца лініі сарціроўкі і дасарціроўкі асобна сабраных адходаў.

— Каб максімальна эфектыўна збіраць для перапрацоўкі той аб'ём упакоўкі, які з'яўляецца ў адходах, у 2020 годзе ў краіне запрацуе дэпазітна-залогавая сістэма збору, — удакладніла прадстаўніца аператара. — Гэта дазволіць збіраць больш як 70 % ПЭТ-бутэлек, шкляной тары і алюмініевых бляшанак. Цяпер на перапрацоўку трапляе, напрыклад, толькі каля 30 % пластыкавай тары. Практыка паказвае, што ў краінах, дзе ўкаранілі такую залогавую сістэму, праз год дасягнулі вяртання ў абарот 70 % бутэлек.

З 2012 года ў Беларусі дзейнічае прынцып пашыранай адказнасці вытворцаў у практыцы абарачэння з цвёрдымі камунальнымі адходамі (ЦКА). Вытворцы і імпарцёры асобных тавараў і пэўных відаў упакоўкі фінансава адказваюць за тое, каб адходы максімальна прыцягваліся да абароту.

— Яны могуць самі збіраць адходы і перадаваць іх на выкарыстанне ці абясшкоджванне. Аднак такіх мала. Большасць выконвае свой абавязак, пералічваючы аператару грошы, якія ідуць на развіццё ў краіне збору другасных рэсурсаў і перапрацоўку адходаў. На гэтыя ж сродкі ў краіне таксама стымулюецца збор ДМР з бытавых адходаў, — расказала Ніна Кульбеда.

Летась 17 % камунальных адходаў у Беларусі адправілі на перапрацоўку — гэта 650 тысяч тон ДМР. За дзевяць месяцаў сёлета сабралі ўжо 520 тысяч тон. Амаль удвая павялічыўся збор адходаў электроннага і электрычнага абсталявання — 8,28 тысячы тон.

Праектаваць нельга пазбавіцца

У межах Канцэпцыі абыходжання з ЦКА на перыяд 2014—2020 гадоў, зацверджанай Мінжылкамгасам, аблвыканкамы абавязаны паэтапна закрываць смеццеправоды ў існуючай забудоўлі і паралельна тлумачыць грамадзянам, чаму гэта робіцца, зазначыла Марына Тоўсцік:

— У Гомелі і Гродне ўжо заварваны ўсе смеццеправоды, і гарады аснашчаны кантэйнернымі пляцоўкамі. У Гродне іх 380, і горад ад гэтага толькі выйграў. Тут прадугледжаны месцы для буйнагабарытных адходаў, спецыяльныя ёмістасці для будаўнічага смецця. Была, напрыклад, скарга, што пляцоўка закрыла агляд выезду з двара аўтамабілю. Улады вырашылі праблему, устанавіўшы вялікае панарамнае люстэрка, якое дапамагло кіроўцам.

Яшчэ ў 4000 беларускіх дамоў смеццеправоды пакуль функцыянуюць, 2,5 тысячы з іх у сталіцы. Згодна з графікам закрыцця смеццеправодаў на 2018—2020 гады сёлета запланавана пазбавіць ад смеццевага абсталявання яшчэ 1100 шматпавярховікаў, 430 з іх — у Мінску. Мяркуецца, што ў 2020-м смеццеправоды знікнуць зусім.

Пазіцыя Міністэрства ЖКГ адносна наяўнасці смеццеправода ў новым жыллі, якое толькі праектуецца, адназначная — такога абсталявання быць не павінна. І сёлета, здаецца, меркаванне спецыялістаў пачулі. Міністэрству архітэктуры і будаўніцтва Беларусі даручана забяспечыць выключэнне арганізацыі смеццеправодаў пры праектаванні шматкватэрных дамоў, акрамя выпадкаў, калі ў гэтых будынках жывуць людзі з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі.

Мінжылкамгас хадайнічае таксама і пра тое, каб тэхнічныя ўмовы на ўладкаванне кантэйнерных пляцовак арганізацыям-забудоўшчыкам выдавалі жыллёва-камунальныя службы.

РДФ-паліва і кампаставанне

У Беларусі развіваюцца таксама новыя кірункі абыходжання са смеццем. Плануецца ўкараніць тэхналогіі выкарыстання арганічных раслінных адходаў шляхам кампаставання. Перш за ўсё, гэта адходы з гарадоў: галіны, абрэзкі дрэў, трава, лістота. Шляхам адкрытага кампаставання ў буртах будуць атрымліваць грунт і выкарыстоўваць яго як тэхналагічны для перасыпкі адходаў на палігонах і як урадлівы — для рэкультывацыі кар'ераў.

Налета ў кожным абласным цэнтры і гарадах, якія ім падпарадкоўваюцца, павінны стварыць пляцоўкі для кампаставання.

— Вытворчасць РДФ-паліва з адходаў на смеццеперапрацоўчых заводах — яшчэ адзін кірунак абыходжання з адходамі. Такое рэчыва можна атрымаць з каларыйных фракцый смецця, напрыклад з адходаў пластыку, якія немагчыма выкарыстаць паўторна як сыравіну для вырабу рэчаў, а таксама гумы, кампазітных матэрыялаў, з той жа упакоўкі, якая складаецца з некалькіх слаёў, — падзялілася Ніна Кульбеда. — Такое паліва будзе выкарыстоўвацца на цэментных заводах.

Многія не разумеюць, што адходы — гэта наша агульная праблема, і задача чалавека не толькі ў тым, каб вынесці смецце з кватэры. Узровень спажывання ўзрастае, як і колькасць адходаў. Каб цывілізавана пазбаўляцца ад іх, трэба прыкладаць намаганні, інакш ніяк, упэўнена спецыяліст.

Ірына СІДАРОК.

Тэлесеткі

МАЗАІКА ТАЛЕНТАЎ

Трэці сезон рэспубліканскага творчага тэлеконкурсу «Талент краіны» бярэ старт у эфіры канала АНТ 3 лістапада.

Кожную суботу цягам двух месяцаў 48 яркіх і разнастайных удзельнікаў — юных спевакоў, дэкламатараў, акцёраў, музыкантаў, акрабатаў, танцораў, сярод якіх ці салісты, так і зладжаныя калектывы, — будуць здзіўляць прафесійнае журы і гледачоў сваімі мастацкімі здольнасцямі. У фінал праекта трапяць толькі 10 наймацнейшых канкурсантаў, з якіх суддзі выберуць двух пераможцаў, па адным у кожнай узроставай катэгорыі (5—10 і 11—15 гадоў), а публіка — уладальніка спецыяльнага прыза глядацкіх сімпатый.

ШОУ МУСІЦЬ... УСПАМІНАЦЦА

Напярэдадні 16-га міжнароднага дзіцячага конкурсу песні «Еўрабачанне», які, нагадаем, другі раз у гісторыі прымае наша краіна, тэлеканал «Беларусь 3» ладзіць своеасаблівую рэтраспектыву папярэдніх конкурсаў.

Ужо з 5 лістапада ў вячэрнім эфіры па буднях гледачы змогуць успомніць, як праходзіў нацыянальны адбор на дзіцячы конкурс пачынаючы з 2004 года, і наноў пачуць пераможнае «О-а-о» Ксеніі Сітнік (2005 год), «З сябрамі» Аляксея Жыгалковіча (2007) або прыгадаць «Чароўнага трусіка» Юрыя Дзямідовіча, які ўзарваў інтэрнэт у 2009-м і стаў, магчыма, адным з самых незвычайных і запамінальных беларускіх удзельнікаў. Чаму адлік вядзецца не з 2003 года, калі Беларусь дэбютавала на дзіцячым «Еўрабачанні» і быў, уласна, заснаваны сам конкурс? Бо першую нашу прадстаўніцу Вольгу Сацюк, якой на той час было 10 гадоў, выбіралі іншым чынам — як пераможцу нацыянальнага конкурсу юных талентаў «Сузор'е надзей». Дэбют, між іншым, атрымаўся вельмі неблагі — ураджэнка Кобрына заняла 4-е месца сярод 16 удзельнікаў.

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

ШАХМАТНЫ КЛУБ

Выпуск № 55

Задача расійскага складальніка Аляксандра Феакціства *(гл. дыяграму)* сёлета атрымала другі пахвальны водгук на юбілейным конкурсе «Віктару Зайцаву — 50».

Белыя: Крс7, Фb3, Лd1, Лf7, Се8, Ке2, пп. d2, f2, f4, g4 (10).

Чорныя: Кре4, Лh8, Сb7, Сh6, Ке1, Кh1, пп. е5, g7, h5, h7 (10).

Мат у 2 хады.

Дасылайце рашэнні на адрас рэдакцыі (220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10а, «Звязда») або на электронны адрас вядучага аддзела: vadim_ne67@mail.ru

* * *

Як і абяцалі ў мінулым выпуску, працягваем расказ пра Сусветную шахматную алімпіяду ў Батумі. У яе жаночым турніры змагаліся 150 камандаў. Сярод удзельніц былі чэмпіёнка свету Цзюй Вэньцзюнь, экс-чэмпіёнкі А. Касцянюк, М. Музычук, Г. Ушэніна. Тройку прызёраў склалі: 1. Кітай; 2. Украіна — па 18 балаў; 3. Грузія (першая зборная) — 17. У дзясятцы найлепшых таксама Расія, Венгрыя, Арменія, ЗША, Індыя, другая зборная Грузіі і Азербайджан.

Наша жаночая зборная (капітан Андрэй Кавалёў) мела трыццаць шосты стартавы рэйтынг, але фінішавала на васямнаццатым месцы з 15 баламі і нават заваявала «серабро» ў сваёй рэйтынгавай групе «В». Пачалі беларускі з перамог над Мальтай (3,5:0,5) і Харватыяй (2,5:1,5), потым саступілі Манголіі (1,5:2,5), перамаглі Туркменію (2,5:1,5), прайгралі Казахстану (1:3) і Нарвегіі (1,5:2,5). І тут удалося атрымаць тры перамогі запар: над Сальвадорам і Партугаліяй — па 4:0, над Швецыяй — 3,5:0,5. Пасля нічыёй (2:2) са Славеніяй нашы суайчынніцы ў апошнім туры перамаглі Ізраіль з лікам 2,5:1,5.

На першай дошцы Вольга Бадэлька набрала 5,5 ачка з 10 (3 перамогі, 1 пройгрыш, 5 нічыіх). У Ланіты Сцяцко — 6 з 10 (+4-2=4), у Наталлі Кусянковай — 5,5 з 9 (+3-1=5), у Яны Ільючык — 7 з 10 (+6-2=2), у запасной Марыі Каляўдзіч — 4,5 з 6 (+3-0=3).

Вось некалькі пераможных партый беларускіх шахматыстак.

Яна Ільючык — Вольга Васільеў (Ізраіль). 1.е4 с5 2.Кf3 Кс6 3.d4 cd 4.К:d4 Кf6 5.Кс3 е5 6.Кdb5 d6 7.Сg5 а6 8.Ка3 b5 9.Кd5 Се7 10.С:f6 С:f6 11.с4 b4 12.Кс2 0-0 13.Се2 Сg5 14.0-0 а5 15.Фd3 Се6 16.Лad1 g6 17.Сf3 Ла7 18.b3 Лd7 19.Фе2 Крh8 20.Сg4 f5 21.Сh3 Кb8 22.f4 ef 23.Кd4 С:d5 24.cd Сf6 25.Ке6 Фb6+ 26.Крh1 Лс8 27.ef g5 28.Фh5 Лg8 29.Сg4 Ле7 30.Лf3 Кd7 31.Фh6 Фа6 32.Лh3 Фс8 33.Лhd3 Фс2 34.Л3d2 Фс3 35.Ле2 Лf7 36.Сh5 Ле7 37.Сg4 Лf7 38.Сh5 Ле7 39.h3 Фg3 40.Сf3 Се5 41.Лс1 Лf7 42.Лс7 Фh4 43.Ф:h4 gh 44.Ле4 Ла8 45.Лес4 Крg8 46.Сh5 Л:f5 47.Сg4 Лf7 48.Кg5 Лg7 49.Лс8+ Л:с8 50.Л:с8+ Кf8 51.Се6+, 1:0.

Іна Агрэст (Швецыя) — Вольга Бадэлька. 1.е4 с5 2.Кf3 Кс6 3.d4 cd 4.К:d4 е5 5.Кb5 d6 6.К1с3 а6 7.Ка3 Се7 8.Се3 Кf6 9.Кс4 b5 10.Кb6 Лb8 11.К:с8 Ф:с8 12.Се2 0-0 13.0-0 Лd8 14.а3 Ка5 15.а4 Кс4 16.С:с4 bc 17.Сg5 Л:b2 18.С:f6 С:f6 19.Кd5 Ле8 20.Ла3 Сd8 21.Лg3 g6 22.Фе2 Ла2 23.Фd2 Л:а4 24.h4 с3 25.Л:с3 Фg4 26.Ке3 Ф:е4 27.Ф:d6 С:h4 28.Лс7 Лd4 29.Ф:а6 С:f2+ 30.Л:f2 Ф:е3 31.Л:f7 Лd1+ 32.Крh2 Фh6+ 33.Крg3 Фg5+ 34.Крh3 Лh1х

Ланіта Сцяцко — Джэсіка Бенгтсан (Швецыя). 1.е4 е5 2.Кf3 Кс6 3.Сb5 Кf6 4.0-0 Сс5 5.с3 0-0 6.d4 Сb6 7.С:с6 dc 8.К:е5 К:е4 9.Фf3 Кg5 10.Фg3 Ке4 11.Фf3 Кg5 12.Фh5 Ке4 13.а4 а5 14.Се3 Се6 15.Ка3 f6 16.Кес4 Кd6 17.Кd2 Кf5 18.Лfе1 Фd7 19.Кас4 Кd6 20.К:d6 cd 21.d5 Сg4 22.Фh4 С:е3 23.Л:е3 cd 24.Лае1 Лf7 25.h3 Сf5 26.Фd4 Фс6 27.с4 Сd7 28.b3 dc 29.К:с4 d5 30.Кb6 Лd8 31.К:d5 Крf8 32.Ке7 Фс7 33.Фh4 Фс2 34.Л1е2 Фb1+ 35.Ле1 Фс2 36.Л1е2 Фb1+ 37.Крh2 Ле8 38.Фd4 Лf:е7 39.Л:е7 Л:е7 40.Фd6 Фf5 41.Л:е7, 1:0.

* * *

Рашэнне задачы з мінулага выпуску: 1.Фа2. Першымі правільна адказалі Аляксандр Сямерыч, Ігар Ананіч, Уладзімір Ізотаў, Віктар Жук, Сяргей Цяльпук.

Вадзім ЖЫЛКО.

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

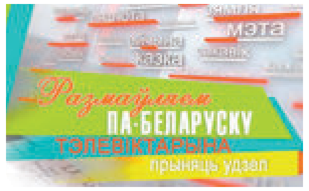

Сядзі і глядзі

ПРА ЖЫВЁЛ І НЕ ТОЛЬКІ

«МЫ НАБЫЛІ ЗААПАРК»

ТБ3, 6 лістапада

Сямейства Мі на апошнія грошы набыло стары і амаль закінуты правінцыйны заапарк, каб выратаваць яго насельнікаў ад гібелі. Але каб утаймаваць дзве сотні экзатычных жывёл, адрэстаўраваць і зноў адкрыць для наведвальнікаў заапарк, дарослым і дзецям давядзецца добра папацець. Зрэшты, паколькі гэта сямейная камедыя (між іншым, заснаваная на рэальнай гісторыі!), то скончыцца ўсё добра.

«ЧАЛАВЕК-МУРАШКА»

«Беларусь 2», 7 лістапада

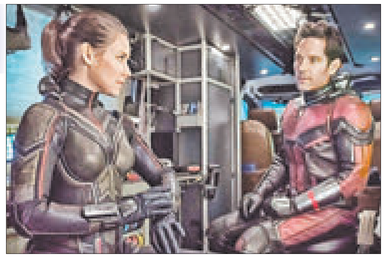

Герой чарговага кінакомікса ад кампаніі Marvel — махляр Скот Лэнг, які выпадкова атрымлівае шанц змяніць сваё жыццё. Дзякуючы звыштэхналагічнаму касцюму ён можа памяншацца ў памерах, валодаючы пры гэтым надзвычайнай фізічнай сілай. Цяпер ён мусіць стаць супергероем і дапамагчы свайму настаўніку доктару Хэнку Піму захаваць у сакрэце гэту распрацоўку ад пагроз новага пакалення... Крытыкі, дарэчы, называюць гэты фільм самым смешным, але адначасова і самым слабым у кінасусвеце Marvel.

«САБАЧАЕ СЭРЦА»

«Беларусь 3», 7 і 9 лістапада

Масква, 1924 год. Слынны хірург, прафесар Праабражэнскі, праводзячы даследаванні па магчымасцях чалавечага арганізма, перасаджвае гіпофіз і семявыя залозы донара — алкаголіка і дэбашыра Кліма Чугункіна, які загінуў у п'янай бойцы, сабаку Шарыку. Вынікі аперацыі пераўзышлі чаканні: Шарык страціў поўсць, стаў на ногі, пачаў размаўляць і нават... уладкаваўся на працу ў аддзел ачысткі горада ад бадзяжных жывёл. Але персанаж, які атрымаўся з былога сабакі, ператварыў жыццё прафесара ў суцэльнае пекла.

«ПАЛАСАТЫ РЭЙС»

АНТ, 9 лістапада

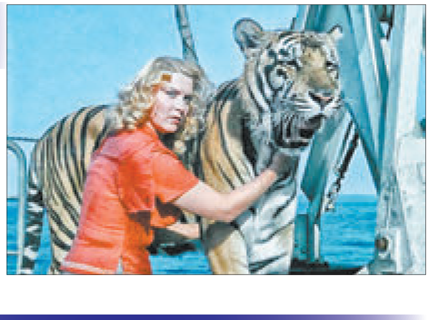

Ён — Алег Пятровіч, сур'ёзны старшы памочнік капітана на сухагрузе «Яўген Анегін», яна — буфетчыца Марыяна, трохі шалапутная, але добрая і разам з тым упартая пляменніца капітана, яны — «група ў паласатых купальніках», альбо папросту тыгры і леў. Уся гэта кампанія плыве на адным караблі з невядомай трапічнай краіны ў Адэсу. І магчыма, не было б у падарожжы ні рамантыкі, ні эксцэнтрычнай камедыі, але ў справу ўступае шкадлівы шымпанзэ...

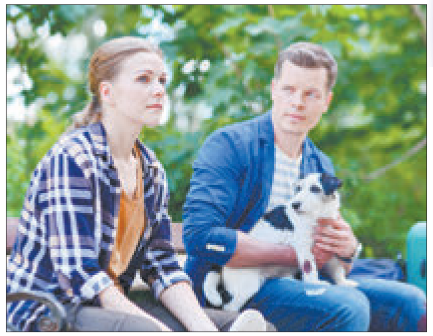

«ВЫХАВАННЕ І ВЫГУЛ САБАК І МУЖЧЫН»

«Беларусь 1», 10 і 11 лістапада

Ветэрынар Соня вельмі любіць сваіх падапечных, аднак у стасунках з людзьмі, асабліва з мужчынамі, «заштрыльваецца на ўсе гузікі». Пасля звальнення з ветклінікі яна падпрацоўвае выгулам чужых сабак. Спартсмен Арцём, які аднаўляецца пасля сур'ёзнай траўмы, робіць стратэгічную памылку: дорыць сваёй нявесце шчанюка, але тая выстаўляе каханага за дзверы, і цяпер дзяўчыны ў яго няма, затое ёсць сабака, з якім штодня трэба гуляць. Ці ж дзіўна, што аднойчы шляхі гэтых двух перасякаюцца?

У пантофлях ды па бруку

Штотыдзень у эфіры тэлеканала «Беларусь 3» тэлевіктарына «Размаўляем па-беларуску». Для таго каб стаць яе ўдзельнікамі, неабходна зайсці на сайт tvrgomel.by або 3belarus.by і праз банер «Размаўляем па-беларуску» запоўніць заяўку на каманду з трох чалавек. Ну а праверыць сваё веданне роднай мовы пасля таго, як праграма выйшла ў эфір, можна з дапамогай «Звязды». Ці ведалі вы, што:

грэ́бля — насыпная дарога цераз балота;

ло́кшына — страва ў выглядзе тонкіх палосак цеста;

прыі́кры — непрыемны, брыдкі;

бо́рзды — хуткі, жвавы;

панто́флі — дамашнія туфлі без задніка;

брук — укладзеная каменем частка вуліцы;

на славу — 1) вельмі добра; 2) вельмі добры, цудоўны (беларусы яшчэ скажуць: *будзь здароў, дзякуй богу, люба-дорага;* рускія: *на пять с плюсом, пальчики оближешь*);

без галавы — пра чалавека неразумнага, недалёкага, тупаватага ці няўважлівага (беларускія сінонімы: *без клёпкі ў галаве, куст альховы;* руская адпаведнікі: *без царя в голове, голова садовая*).

Паўторы выпускаў тэлевіктарыны — у ранішнім эфіры «Беларусь 3» кожную суботу.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

Беларусь 1

6.00, 7.20, 8.15 «Добрай раніцы, Беларусь!»
7.00, 8.00 (з сурдаперакладам), **9.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 0.20** Навіны.
7.05, 8.05 Навіны эканомікі.
7.10, 8.10, 18.15. 0.00 «Зона Х» (16+).
9.10 «Галоўны эфір».
10.20, 12.10, 18.35, 19.20 Серыял «Каралева прыгажосці» (12+).
12.45, 13.05, 14.35, 15.25 Меладрама «Пісьмы з мінулага» (16+).
15.15, 18.00 Навіны рэгіёна.
17.05 «Беларуская часінка».
21.00 «Панарама».
21.50 «Нашы» (6+).
22.10 Серыял «След» (16+).
23.40 «Арэна».
0.40 «Дзень спорту».

Беларусь 2

7.00 «Тэлераніца» (12+).
9.00, 18.30 «Тэлебарометр».
9.05, 20.05 Серыял «Зразумець. Дараваць» (16+).
10.25 «Капейка ў капейку» (12+).
11.05 «Хто я?» (12+).
11.25 «Вяселле ўсляпую» (16+).
13.00 М/с «Чып і Дэйл спяшаюцца на дапамогу» (0+)
13.45 Анімацыйны фільм «Вялікае падарожжа» (0+).
15.15 Анімацыйны фільм «Кароль Леў» (0+).
16.45 Фантастыка «Пасля нашай эры» (12+).
19.15 «Суперлато».
21.05, 22.05 «Тата папаў» (16+).
22.00 КЕНО.
23.25 «Ідзі сюды і танцуй».
23.30 «Сыграй мяне, калі зможаш» (12+).
0.10 Серыял «Цэнтральная бальніца» (16+).

Беларусь 3

7.00 «Дабраранак».
7.35 «Беларуская кухня». Юшка з крыві.
8.05, 12.00, 19.55 Навіны культуры.
8.25, 12.20 «Гэты дзень».
8.30 «Нацыянальны хіт-парад».
9.25, 17.55 «Дзесяць фатаграфій». Валерый Сюткін (12+).
10.05 «Навукаманія» (6+).
10.30, 15.45 «Памылкі юнацтва». Маст. фільм (12+).
12.25 «Беларуская кухня». Рыбныя клёцкі.
12.55 «Наперад у мінулае».
13.25, 21.05 «Сямнаццаць імгненняў вясны». Маст. фільм (12+).
14.35 «Невядомыя самалёты». Дак. фільм. 1-я серыя (12+).
15.15 «Камертон». Народны артыст Беларусі Ігар Алоўнікаў.
17.10 «Люблю і памятаю». Кінарэжысёр, сцэнарыст, акцёр Валерый Рубінчык.
18.35 «Два доўгія гудкі ў тумане». Дэтэктыў (12+).
20.15 «Тэатр у дэталях». Спектакль Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь «Царская нявеста».
20.40 «Калыханка» (0+).
22.15 «Песня для Еўрабачання. Пятнаццаць гадоў гісторыі». Фінал нацыянальнага дзіцячага конкурсу. 2004 год.

Беларусь 5

7.10 Футбол. Беларусбанк — чэмпіянат Беларусі. «Днепр» (Магілёў) — «Тарпеда-БелАЗ» (Жодзіна).
9.00 Вынікі тыдня.
9.40 Хакей. Чэмпіянат Беларусі. «Металург» (Жлобін) — «Нёман» (Гродна).
11.35 Вялікі спорт.
12.20 Спорт-мікс.
12.30 Футбол. Чэмпіянат Англіі. «Чэлсі» — «Крыстал Пэлас».
14.25 Піт-стоп.
14.55 Гульні «навырост».
15.30 Цяжкая атлетыка. Чэмпіянат свету. Мужчыны. 81 кілаграм.
16.50 Бокс. Сусветная суперсерыя.
18.50 Міні-футбол. Чэмпіянат Беларусі. «Сталіца» (Мінск) — ВітЭН (Орша). (У перапынку — Спорт-цэнтр.)
20.40 Трэніровачны дзень.
21.10 Час футбола.
21.55 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Агляд тура.
22.55 Футбол. Чэмпіянат Англіі. «Хадэрсфілд» — «Фулхэм». (У перапынку — Спорт-цэнтр.)

АНТ

6.00, 6.30, 7.00 (з субцітрамі), **7.30, 8.00** (з субцітрамі), **8.30, 9.00** (з субцітрамі), **11.00, 13.00, 16.00, 18.00** (з субцітрамі), **20.30** Нашы навіны.
6.10, 7.10, 8.10 «Наша раніца».
9.10 «Контуры».
10.00 «Жыць здорава!» (16+).
11.10 «Кантрольная закупка» (12+).
11.50 «Модны прыгавор» (12+).
13.10 Серыял «Краіна 03» (16+).
15.00 «Давай пажэнімся!» (16+).
16.20 «Мужчынскае/Жаночае» (16+).
17.30, 18.20 «На самай справе» (16+).
18.55 «Удача ў прыдачу!» Дзённік (12+).
19.00 «Няхай гавораць» (16+).
20.00 «Час».
21.10 Серыял «Мажор» (16+).
22.20 Ток-шоу «Наша жыццё».
23.20 «Ваенная разведка. Паперэджанне» (16+).
23.50 Драма «Час збіраць камяні» (16+).
1.40 «Нашы навіны». Галоўнае за дзень.

СТБ

5.30 «Вялікі горад».
6.00, 7.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 Навіны «24 гадзіны».
6.10, 20.15 «МінШчына».
6.20, 7.45 «Раніца. Студыя добрага настрою» (6+).
9.05 «Скардзіцца дазваляецца».
9.25 «Тыдзень».
10.40, 23.05 «Загадкі чалавецтва» (16+).
11.35 «Вёска Live» (12+).
12.40, 23.55 «Самыя шакіруючыя гіпотэзы» (16+).
13.45 «Сакрэтныя тэрыторыі» (16+).
14.35 «Ежа багоў» (16+).
15.35, 16.50 «Пры загадкавых абставінах». Серыял (16+).
19.55, 23.00 «СТБ-спорт».
20.05 «Сталічныя падрабязнасці».
20.25 «Шулер». Серыял (16+).
22.15 «Глядзець усім!» (16+).
0.40 «Мінтранс» (16+).
1.25 «Самая карысная праграма» (16+).

МІР

6.05 Маст. фільм «Гасударыня і разбойнік» (16+).
7.55, 10.15 Маст. фільм «Жорсткі раманс» (12+).
10.00, 16.00, 19.00 Навіны (бягучы радок).
11.15 Серыял «Батальён» (12+).
16.15 Маст. фільм «Па сямейных абставінах» (6+).
19.15 Серыял «Адваротны бок Месяца» (16+).

РТР—Беларусь

7.00, 11.00 Маст. фільм «Дзённік свекрыві» (12+).
10.55 Надвор'е на тыдзень.
13.35 «Наша справа» (16+).
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 Навіны — Беларусь.
14.00, 17.00 Маст. фільм «Зінка-масквічка» (12+).
17.45 Вялікі святочны бенефіс Алены Сцепаненка «Свабодная, прыгожая...» (16+).
20.00 Весткі.
20.55 Серыял «Гадуноў» (16+).
23.10 «Ноч у метро». Канцэртная праграма ў рамках XIII Міжнароднага фестывалю Юрыя Башмета.
0.35 «Вечар з Уладзімірам Салаўёвым». Спецыяльны выпуск.

НТБ—Беларусь

6.00 «Астрапрагноз».
6.05 «Таямнічая Расія» (16+).
6.55 «Паедзем, паядзім!» (0+).
7.50, 8.15 Серыял «Вяртанне Мухтара» (16+).
8.00, 10.00, 19.00 «Сёння».
9.40 «За гранню» (16+).
10.20 «Чакай мяне» (12+).
11.15 Серыял «Масква. Тры вакзалы» (16+).
13.10 Серыял «Марскія д'яблы. Паўночныя рубяжы» (16+).
19.30 Серыял «Падстава» (16+).
23.30 «НЗ.by».
23.55 «Падазраюца ўсе» (16+).

8 канал

7.00, 15.55, 19.40, 21.00, 0.10 «Надвор'е».
7.05 М/с «Кунг-фу панда. Дзіўныя легенды».
7.30, 16.00 «Гумарынка».
7.35 Серыял «Два з паловай чалавекі» (16+).
8.40 Серыял «Блізняты» (16+).
9.35, 19.45 Серыял «Мост» (16+).
10.35 Серыял «Ад'ютант яго правасхадзіцельства» (12+).
11.45 Трагікамедыя «Сабачае сэрца» (12+).
14.00 Серыял «Імперыя пад ударам» (12+).
16.05 «Мультпарад» (0+).
16.30 Дак. серыял «Малыя» (0+).
17.15 «Стыльняшка».
17.20 Серыял «Пражыць жыццё» (16+).
18.50 Серыял «Сакрэтныя матэрыялы» (16+).
20.50 «Вечарніца» (0+).
21.05 Трылер «Саўдзельнік» (16+).
23.10 Серыял «Блудлівая Каліфорнія» (18+).

ВТБ

6.05 Скетч-шоу «6 кадраў» (16+).
6.50, 2.15 Серыял «Таталы дочкі» (12+).
8.00 «Турбаміксер» (16+).
9.00 М/ф «Чычылэнд» (0+).
9.20 М/ф «Марын і яго сябры» (0+).
9.50 М/ф «Машыны казкі» (0+).
10.25, 18.20, 22.45 «Уральскія пельмені» (16+).
11.30 «Проста кухня» (16+).
12.00 «Паспець за 24 гадзіны» (16+).
13.10 «Турысты» (16+).
14.20 Фантастыка «Іншапланетнае ўварванне: бітва за Лос-Анджэлес-9» (12+).
16.45 Анімацыйны фільм «Змывайся» (12+).
20.30 Прыгоды «Легенда Зора» (12+).

23.15 «Дзікія гульні» (12+).
0.20 Серыял «Дах свету-2» (16+).
4.00 «Лаві момант» (16+).
5.00 «Дурні і дарогі» (16+).

Культура

6.30 «Энцыклапедыя загадак». Дак. серыял.
7.05 «Член урада». Маст. фільм.
8.50 «Брыдкае качаня». «Малы і Карлсан». «Карлсан вярнуўся». М/ф.
9.50 «Звычайны канцэрт».
10.20 «Мы — грамацеі!»
11.00 «Аднойчы пераступіць закон». Маст. фільм.
12.35, 15.55 «Першыя ў свеце». Дак. серыял.
12.50 «Лісты з правінцыі». Сяло Кіжынга (Бурація).
13.15, 1.20 Дыялогі пра жывёл. Маскоўскі заапарк.
13.55 «Кнігі, якія зазірнулі ў будучыню». Дак. серыял.
14.25 Легендарныя камедыі. «Свавольнік». Маст. фільм.
16.10 Леанард Бернстайн. «Што такое лад?»
17.10 «Пешшу...» Масква. 1930-я.
17.35 «Блізкае акружэнне».
18.30 «Рамантыка рамансa». Яўген Дзятлаў.
19.30 Навіны культуры.
20.10 «Зямля Саннікава». Маст. фільм.
21.40 «Белая студыя».
22.20 Да 100-годдзя з дня заканчэння Першай сусветнай вайны. Канцэрт у імя міру. Трансляцыя з Версаля.
0.05 «Варатар». Маст. фільм.
2.00 «Кот і Ко». «Як адзін мужык двух генералаў пракарміў». М/ф для дарослых.

Настальгія

6.00 «Да і пасля...» з Уладзімірам Малчанавым. Год 1962. 1-я частка. 2010 год (12+).
7.10 «Шынок «13 крэслаў». 1968 год (12+).
8.05, 9.45, 11.00, 11.35, 19.15, 0.50, 3.45, 5.00, 5.35 Музычная настальгія (12+).
8.15 Тэлефільм «А. П. Чэхаў. Сцэнкі». 1973 год (12+).
9.00, 21.00, 3.00 «Мінулы час» (12+).
10.00 «Колба часу» (16+).
11.25, 5.25 «Мастак і паэт Міхаіл Гробман чытае свае вершы». 2005 год (18+).
12.00 Маст. фільм «Клопатная гаспадарка» (12+).
13.25 «Вакол смеху». «Пра анекдот». 1990 год (12+).
15.00 «Быў час». 2008 год (16+).
16.00 Тэлефільм «Дзень на дваіх». 1985 год (16+).
18.00 «Гэты фантастычны свет». «З робатамі не жартуюць». 1987 год (12+).
20.20 «Рок-н-рол ТБ». Канцэрт Канстанціна Нікольскага. 1992 год (12+).
21.45 Маст. фільм «Звычайная гісторыя» (16+).
0.00 «Эліта Краіны Саветаў». Леанід Зорын. 2007 год (12+).
1.55 «Што? Дзе? Калі?» Першы паўфінал 1982 года (12+).
4.00 «Народжаны ў СССР» (12+).

EuroSport 1

1.00 Алімпійскія гульні. «Жывыя легенды».
1.35, 5.30, 12.30, 14.30, 17.30, 21.30 Футбол. Чэмпіянат MLS. Плэй-оф.
3.05, 5.00 Watts.
3.30, 8.30, 13.30, 16.00, 20.00 Снукер. English Open. Фінал.
10.30 Алімпійскія гульні. «Зала славы».
11.30 Рэгбі. Тэставы матч. Францыя — ПАР.
21.00 Алімпійскія гульні. «Алімпійская спадчына».

Кінакамедыя

1.15 Сведка на вяселлі (16+).
3.05 Даспехі Бога: у пошуках скарбаў (12+).
5.00 Мужчына з гарантыяй (16+).

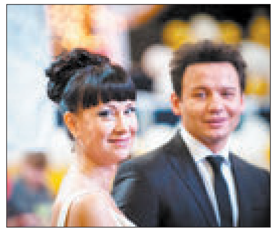

6.40 Шпіён па суседстве (12+).
8.30 Ажаніся са мною, чувак (18+).
10.15 Няўдачлівыя (16+).
12.10 Містар Фелічыта (16+).
14.00 Дрэнны Санта (16+).
15.45 Выдатніца лёгкіх паводзін (16+).
17.30 Джуманджы (6+).
19.30 Карпаратыў (16+).
21.10 Хутчэй за трусоў (16+).
23.00 Сексаголік (16+).

ТБ3

6.00 М/ф (6+).
9.30 «Паненка і кулінар» (12+).
10.05 «Паехалі» (12+).
10.40, 2.15 «Мая». Серыял (16+).
14.25 «Жонка. Гісторыя кахання» (16+).
15.50 «Іх разлучыць толькі смерць». Дак. фільм (12+).
16.40 «Гэтым пыльным летам». Серыял (12+).
20.20 «Без падману» (16+).
21.15 «Асцярожна, махляры!» (16+).
21.50 «Загадкавая гісторыя Бенджаміна Батана». Драма (12+).
0.45 «Звышнатуральнае». Серыял (16+).
5.30 «Нераскрытыя тайны» (12+).

ТБ1000

6.10, 15.30 Дывергент-2: інсургент (12+).
8.40 Вядзьмарства (16+).
10.50 Тата-дасвідос (16+).
13.15 Скрыжалі лёсу (16+).
18.00 Махляры (12+).
20.10 Маска (12+).
22.10 Дзённік памяці (16+).
0.30 Геній (18+).
2.25 Мабільнік (18+).
4.05 Саліст (16+).

ТБ1000 Рускае кіно

6.20 Удачлівы выпадак (16+).
8.20 Бабло (16+).
10.15 Шпіён (16+).
12.30 Мая марачка (12+).
14.10 Землятрус (12+).
16.25 Цёмны свет (16+).
18.30 Герой (12+).
20.20 Аднакласніцы: новы паварот (16+).
21.55 У руху (16+).
23.55 Знаходка (18+).
1.55 Дуэль. Пушкін — Лермантаў (12+).
4.20 Без межаў (12+).

National Geographic

6.00 Гульні розуму (16+).
6.25 Космас: прастора і час (16+).
7.55 Неверагодны доктар Пол (16+).
9.25 Дзікі тунец (16+).
11.45, 16.25, 0.25 NONE * (16+).
12.35, 15.40 Апакаліпсіс: Першая сусветная вайна (16+).
17.15, 23.40 Першая сусветная вайна: тунэлі смерці (16+).
18.00, 22.00 Касмічны «Шатл»: трыумф і трагедыя (16+).
19.40 Космас: прамы эфір (16+).
20.25 Місія: Плутон (16+).
21.10 Смерць марсахода (16+).
1.15 Расследаванні авіякатастроф (16+).
3.35 Аўта-SOS (12+).
5.15 Сапраўдны суперкар (16+).

Discovery

8.00 Як гэта ўстроена?
11.00 Залатая ліхаманка.
12.00, 3.50 Чыгунка Аўстраліі.
13.00, 2.55 У пошуках скарбаў.
14.00 Будоўля на Алясцы.
15.00, 17.30 Паляўнічыя на рэліквіі.
18.00, 22.00 Скрозь кратовую нару.
23.00 Апошні ніндзя.
1.00 Аляска: сям'я з лесу.
2.00 Будоўля на Алясцы.
4.40 Геній аўтадызайну.
7.10 Пантыяк — рыцар дарог.

У праграме магчымы змяненні.
Перадрукоўка праграмы забаронена.

Беларусь 1

6.45 Меладрама «Выхаванне і выгул сабак і мужчын» (12+).
8.30 «Гісторыі выратавання» (12+).
9.00, 12.00, 15.00 Навіны.
9.10 «Арсенал». (12+).
9.45 «Маршрут пабудаваны». Пінск (12+).
10.25 «Народная раніца» (6+).
11.05 «Вакол планеты».
12.10 Навіны. Цэнтральны рэгіён.
12.35 «50 рэцэптаў першага» (12+).
13.15 Меладрама «Каралева пры выкананні» (16+).
15.15 «Твой горад».
15.30 «Клуб рэдактараў» (16+).
16.05 Меладрама «Выйсці замуж любой цаной» (12+).
20.15 «Light up!» Дзённік міжнароднага дзіцячага конкурсу «Еўрабачанне-2018».
20.35 Навіны надвор'я.
21.00 «Галоўны эфір».
22.10 Меладрама «Усё яшчэ будзе» (12+).

Беларусь 2

7.00 М/с «Усё пра Розі» (0+).
7.30 Фільм для дзяцей «Краіна небывалага багацця» (12+).
8.30, 20.05 «Тэлебарометр».
8.35 М/с «Чып і Дэйл спяшаюцца на дапамогу» (0+)
9.25 «Веру не веру» (16+).
10.20 «ЖаннаДапамажы» (16+).
11.20, 23.40 «Арол і рэшка» (16+).
12.25 Баявік «Новы чалавек-павук» (12+)
14.45 «Вясельны памер» (16+).
15.45 «Тата папаў» (16+).
18.00 «Бітва экстрасэнсаў. 17-ы сезон» (16+).
20.40 «Абмен жонкамі» (16+).
22.00 «Спортлато 5 з 36», КЕНО.
22.05 «Трэці лішні» (16+).
23.05 «Сыграй мяне, калі зможаш» (12+).

Беларусь 3

7.35 «Святыні Беларусі».
8.00, 12.50, 20.15 Навіны культуры.
8.20, 13.05, 20.35 «Гэты дзень».
8.25 «Нясконачная аповесць». Меладрама (12+).
10.00 «Наперад у мінулае».
10.30 «Беларуская кухня». Запечаная бульба з грыбамі.
11.00 «Нацыянальны хіт-парад».
11.55 «Майстры і куміры». Народная артыстка Беларусі Наталля Гайда.
13.10 «Легенды кіно». Міхаіл Пугаўкін (12+).
13.50 «Старшына». Маст. фільм (12+).
15.15 «Артэфакты». Крыж Ефрасінні Полацкай.
15.45 Юбілейны канцэрт Аляксандра Дабранравава.
17.35 «Памылка рэзідэнта». Дэтэктыў (12+).
20.00 «Архітэктура Беларусі». Палац Булгакаў у Жылічах.
20.40 «Калыханка» (0+).
21.05 «Дзень добры і бывай». Меладрама (12+).
22.40 «Вялікія мастакі». П'ер-Агюст Рэнуар (12+).
23.35 «Святло далёкай зоркі». Памяці народнага архітэктара СССР Георгія Заборскага.

Беларусь 5

6.00 Змешаныя адзінаборствы. UFC.
8.00 Футбол. Чэмпіянат Англіі. «Крыстал Пэлас» — «Тотэнхэм».
9.55 Трэніровачны дзень.
10.25 Гандбол. Ліга чэмпіёнаў. БГК імя Мяшкова (Беларусь) — «Вівэ» (Польшча).
12.00 Гульні «навырост».
12.30 Піт-стоп.
13.00 Бокс. Сусветная суперсерыя.
14.50 Футбол. Чэмпіянат Англіі. «Ліверпуль» — «Фулхэм». (У перапынку — Спорт-цэнтр.)
16.55 Валейбол. Чэмпіянат Расіі. Жаночы. «Дынама» (Масква) — «Мінчанка» (Мінск).
19.00 Спорт-цэнтр.
19.15 Футбол. Чэмпіянат Англіі. «Манчэстэр Сіці» — «Манчэстэр Юнайтэд». (У перапынку — Спорт-цэнтр.)
21.20 Вынікі тыдня.
22.05 Самба. Чэмпіянат свету.

АНТ

7.00, 9.00, 16.00 (з субцітрамі) «Нашы навіны».
7.10 Камедыя «Дзелавыя людзі» (6+).
8.45 М/ф «Маша і Мядзведзь» (0+).
9.10 «Нядзельная пропаведзь» (з субцітрамі).
9.25 «Здароўе» (16+).
10.20 «Анатоль Капскі: лініі жыцця» (12+).
10.50 «Бесталковыя нататкі» (12+).
11.10 Камедыя «Вяселле ў Малінаўцы» (6+).
12.55 Камедыя «Пакроўскія вароты» (12+).
15.30, 16.20 «Тры акорды» (16+).
18.00 «Лепш за ўсіх!» (6+).
20.00 «Контуры».
21.05 «Клуб Вясёлых і Знаходлівых» (16+).
23.15 Святочны канцэрт у Дзяржаўным Крамлёўскім палацы (12+).

СТБ

6.35 «Ежа багоў» (16+).
8.15, 22.10 Дакументальны спецпраект (16+).
10.00 «Вёска Live» (12+).
10.50 «Цэнтральны рэгіён».
11.20 1/2 фіналу Міжнароднай лігі КВЗ. Першая гульня.
13.30, 16.30 Навіны «24 гадзіны» (16+).
13.40, 16.40, 20.35 «Пры загадкавых абставінах». Серыял (16+).
19.30 «Тыдзень».
23.30 «Тыдзень спорту».
0.00 «Сакрэтныя тэрыторыі» (16+).
1.35 «Соль» (16+).

МІР

6.00, 8.05 М/ф (0+).
6.15 «Мільён пытанняў аб прыродзе» (6+).
6.30 «Беларусь сёння» (12+).
7.05 «Ведаем рускую» (6+).
8.20 Маст. фільм «Дзеці Дон-Кіхота» (12+).
10.00, 16.00 Навіны (бягучы радок).
10.15 «Яшчэ танней» (12+).
10.45 «Культ/Турызм» (16+).
11.15 «Здабытак рэспублік» (12+).
11.50, 16.15, 19.30, 1.00 Серыял «Тульскі Токараў» (16+).
18.30, 0.00 «Разам».
2.15 Серыял «Благая кроў» (16+).

РТР—Беларусь

7.00 Маст. фільм «Сардэчныя раны» (12+).
10.30 «Смехапанарама Яўгена Петрасяна» (16+).
11.00 Весткі.
11.20 «Сам сабе рэжысёр» (16+).
12.15 «Ранішняя пошта» (16+).
13.00 «Калі ўсе дома» (12+).
14.00 «Наша справа» (16+).
14.15 «Гумар! Гумар! Гумар!!!» (16+).
15.55 «Далёкія блізкія».
17.05 Маст. фільм «Лёд, які не растае» (12+).
18.55, 21.45 Маст. фільм «Апалае лісце» (12+).
20.00 Весткі тыдня.
0.00 Масква. Крэмль. Пуцін.
0.50 «Нядзельны вечар з Уладзімірам Салаўёвым».

НТБ—Беларусь

6.30 «Астрапрагноз».
6.35 Серыял «Вяртанне Мухтара» (16+).
8.00, 10.00, 16.00 «Сёння».
8.20 «Іх норавы» (0+).
8.45 «Урачэбныя тайны плюс» (12+).
9.15 «Хто ў доме гаспадар?» (16+).
10.25 «Першая перадача» (16+).
11.05 «Цуд тэхнікі» (12+).
11.55 «Дачны адказ» (0+).
13.10 «НашСпажыўНагляд» (16+).
14.10 Серыял «Рускі дубль» (16+).
16.20 «Следства вялі...» (16+).
18.05 «Новыя рускія сенсацыі» (16+).
19.00 «Вынікі тыдня».
20.05 «Зоркі сышліся» (16+).
21.40 «Ты не паверыш!» (16+).
22.35 «Зразумець і абясшкодзіць» (12+).
23.10 «Філіп Кіркораў. Мая споведзь» (16+).
0.15 Да юбілею НТБ. «Брэйн-рынг». Спецыяльны выпуск (12+).

8 канал

7.00, 15.20, 18.55, 21.10, 1.05 «Надвор'е».
7.05 М/ф «Баранчык Шон».
7.15 Дак. серыял «Малява» (0+).
8.00 М/ф «Кот Гром і зачараваны дом».
9.25 «Утрэндия».
9.30 «Мой любімы гадаванец» (0+).
10.00 Прыгоды «Белае сонца пустыні» (16+).
11.25 Драма «Служылі два таварышы» (16+).
13.05 Маст. фільм «Спадары афіцэры» (16+).
15.25 «Стыльняшка».
15.30 «Глядзім усёй сям'ёй». Фільм — дзецям «Па сакрэце ўсяму свету».
17.40 «Адказвайка».
17.45 «Сябры дзядулі Марка» (0+).
18.00 Серыял «Яна напісала забойства» (12+).
19.00 Драма «Прыбыццё» (16+).
20.55 «Вечарніца» (0+).
21.15 Драма «Доктар Жывага» (18+).

ВТБ

6.05, 12.45 Серыял «Мамачкі-2» (16+).
7.10 М/ф «Чычылэнд» (0+).
7.30 М/ф «Марын і яго сябры» (6+).
8.00, 4.05 «Ералаш» (6+).
8.40 Серыял «Сямейны бізнес» (12+).
9.40 Драма «Каратэ-хлапец» (12+).

13.50, 2.45 Серыял «Выжыць пасля» (16+).
15.55 Серыял «Шчаслівыя разам» (16+).
18.00, 0.40 «Уральскія пельмені» (16+).
18.30 «Саюзнікі» (16+).
20.00 Серыял «Варонiны» (12+).
22.00 Баявік «Апошні кінагерой» (12+).
1.45 Серыял «Бязмоўны сведка» (16+).
4.25 Серыял «Метад Лаўровай» (16+).

Культура

6.30 «Вясна». Маст. фільм.
8.20 «Так сыдзе!» «Ну, пачакай!» М/ф.
9.20 «Звычайны канцэрт».
9.45, 0.35 «Карона Расійскай імперыі, або Зноў няўлоўныя». Маст. фільм.
12.00 «Вясёлкавы свет прыроды Коста-Рыкі». Дак. фільм.
12.50 XV Міжнародны фестываль «Масква сустракае сяброў».
14.10 «Сяргей Шчукін. Гісторыя аднаго калекцыянера». Дак. фільм.
15.05 «Музычная гісторыя». Маст. фільм.

16.30 «Пешшу...» Масква рускастыльная.
17.00 «Песня не развітваецца...» 1976—1977 гады.
18.25 «Наш дом». Маст. фільм.
20.00 «Эпоха Нікадзіма». Дак. фільм.
21.25 «Ледзяное сэрца». Маст. фільм.
23.05 «Зорны дуэт. Легенды танца». Гала-канцэрт зорак сусветнага бальнага танца ў Дзяржаўным Крамлёўскім палацы.
2.50 «Дачка волата». М/ф для дарослых.

Настальгія

6.00 «Эліта Краіны Саветаў». Аляксандр Градскі. 2007 год (12+).
6.45, 8.40, 13.15, 15.45, 17.15, 21.45, 1.15, 2.35, 3.45, 5.00 Музычная настальгія (12+).
7.10 «Гэты фантастычны свет». «Уменне кідаць мяч». 1988 год (12+).
9.00 «Быў час». 2009 год (16+).
10.00 Маст. фільм «Пераклад з англійскай» (16+).
12.00 Маст. фільм «Дзяўчына з характарам» (12+).
13.30 «Вакол смеху». «Тэатр і смех». 1978 год (12+).
15.00, 21.00, 3.00 «Мінулы час» (12+).
16.00 Маст. фільм «Печнікі» (16+).
18.00 Маст. фільм «Транзіт» (16+).
20.05, 23.00 «Песня-82» (12+).
22.00 «Народжаныя ў СССР» (12+).
23.30 М/ф «У сінім моры, у белай пене...» (12+).
0.10 «Да і пасля...» з Уладзімірам Малчанавым. Год 1965. 2-я частка. 2009 год (12+).
1.30 «Шынок «13 крэслаў». 1968 год (12+).
4.00 «Колба часу» (16+).

EuroSport 1

0.00, 8.30, 12.00 Лёгкая атлетыка. Марафон. Нью-Ёрк.
1.05, 3.00, 7.00, 10.30, 13.30, 16.00, 20.00, 23.00 Футбол. Чэмпіянат MLS. Плэй-оф.
5.00, 14.30 Снукер. International Championship. Фінал.
17.30 Фігурнае катанне. Гран-пры Фінляндыі.
19.30 Дзюдо. «Вялікі Шлем».
21.30 Алімпійскія гульні.
22.30 Алімпійскія гульні. «Алімпійская спадчына».

Кінакамедыя

0.45 Трымай удар, дзетка! (12+).
2.50 All inclusive, або Усё ўключана! (16+).
4.40 Усё ўключана-2! (16+).
6.35 Містар Фелічыта (16+).
8.20 Рыцары каралеўства крутасці (18+).
10.00 Ажаніся са мною, чувак (18+).
11.45 Секс па дружбе (16+).
13.55 Прышэльцы (12+).
16.00 Прышэльцы-2: калідоры часу (12+).
18.20 Прышэльцы-3: узяцце Бастыліі (12+).
20.30 Прышэльцы ў Амерыцы (0+).
22.05 Няўдачлівыя (16+).
23.55 Дублёр (16+).

ТБ3

6.00 М/ф (6+).
7.45 «10 самых» (16+).
8.15 «Доктар І...» (16+).
8.45, 19.00, 2.00 «Вузел лёсу». Серыял (16+).
10.20, 3.30 «Судовыя страсці». Дак. серыял (16+).
12.05 «Асцярожна, махляры!» (16+).
12.40 «Без падману» (16+).
13.30 «Катоў крыўдзіць не рэкамендуецца». Дэтэктыў (12+).
15.20, 22.00 «Нераскрытыя тайны» (12+).
16.20 «Мой герой» (12+).
17.10 «Развітанне» (16+).
18.05 «Іх разлучыць толькі смерць». Дак. фільм (12+).
20.55 «Гэтым пыльным летам». Серыял (12+).
23.00 «Уся праўда» (16+).
23.35 «Звышнатуральнае». Серыял (16+).
0.25 «Сайлент Хіл-2». Жахі (18+).
5.05 «Часова даступны» (12+).

TV1000 ТБ1000

6.10, 14.05 Маё вялікае грэчаскае вяселле-2 (16+).
8.00 Немагчымае (16+).
10.15 Каханне і сяброўства (12+).
12.05 Я — легенда (16+).
16.00 Пабочны эфект (16+).
18.05 Філосафы: урок выжывання (16+).
20.10 Фантастычнае каханне і дзе яго знайсці (16+).
22.00 Гісторыя аднаго вампіра (16+).
0.10 Скнара (16+).
2.00 Бацькі і дочкі (18+).
4.00 Бандыты (16+).

ТБ1000 Рускае кіно

6.20 Вій (12+).
8.55 Абаронцы (12+).
10.45 Білет на Vegas (16+).
12.30 Іван Царэвіч і Шэры Воўк-3 (12+).
14.15 Трымай удар, дзетка (12+).
16.20, 4.15 Жанчына з лілеямі (16+).
18.15 Пра каханне (16+).
20.20 Землятрус (12+).
22.25 Джунглі (12+).
0.10 22 хвіліны (16+).
1.55 Дом (16+).

National Geographic

6.00 Панарама 360°. Аб'ект сусветнай спадчыны (16+).
6.45 Гульні розуму (16+).
8.00 Неверагодны доктар Пол (16+).
9.30, 0.15 Асушыць акіян (16+).
10.20, 2.35 Аўта-SOS (12+).
11.05 Золата Юкана (16+).
11.50 Ледзяная дарога (16+).
12.35 Гаспадары гор (16+).
13.25 Сіла племені (16+).
14.10, 1.50 Дзікі тунец (16+).
15.40 Расследаванні авіякатастроф (16+).
17.15 Архітэктары старажытнасці (16+).
18.00, 22.00, 1.05, 4.05 Адкрыццё страчанай магілы Ірада (16+).
18.45, 23.30 Космас: прастора і час (16+).
19.35 Сапраўдны геній (12+).
20.20 Вядомы Сусвет (16+).
21.10 Невядомая планета Зямля (12+).
22.45 Космас: прамы эфір (16+).
4.55 Інжынерныя ідэі (16+).
5.40 Навуковыя недарэчнасці (16+).

Discovery

8.00, 16.00, 22.00 Махінатары.
9.00, 17.00, 23.00, 5.30 Круты цюнінг.
10.00, 15.00, 21.00 Як гэта ўстроена?
11.00, 20.00 Склады.
12.00, 1.00, 6.20 Зброя па-амерыканску.
13.00 Разбуральнікі легенд.
14.00, 4.40 Аляска: сям'я з лесу.
18.00 Залатая ліхаманка.
19.00, 2.00, 7.10 Скрозь кратовую нару.
0.00 Біярыц: рускі кастам у Еўропе.
2.55 Вулічныя гонкі.

Беларусь 1

6.00, 7.20, 8.15 «Добрай раніцы, Беларусь!»
7.00, 8.00 (з сурдаперакладам), **9.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 0.25** Навіны.
7.05, 8.05 Навіны эканомікі.
7.10, 8.10, 18.15. 0.05 «Зона Х» (16+).
9.10, 22.10 Серыял «След» (16+).
10.50, 12.10, 18.35, 19.20 Камедыя «Прыходзьце заўтра...» (12+).
13.05 «Дзіцячы доктар».
13.35 «Дзень у вялікім горадзе».
14.35, 15.25 Серыял «Сухацвет. Рай там, дзе ты» (16+).
15.15, 18.00 Навіны рэгіёна.
17.05 «Беларуская часінка».
21.00 «Панарама».
21.50 Спецыяльны рэпартаж (12+).
23.45 «Сфера інтарэсаў».
0.45 «Дзень спорту».

Беларусь 2

7.00 «Тэлераніца» (12+).
9.00, 17.25 «Тэлебарометр».
9.05, 19.45 Серыял «Зразумець. Дараваць» (16+).
9.45, 20.15 Серыял «Сямейныя гісторыі» (16+).
10.20, 22.05 «Экстрасэнсы-дэтэктывы» (16+).
11.20, 17.30 Серыял «Без тэрміну даўнасці» (16+).
13.30, 23.50 Серыял «Цэнтральная бальніца» (16+).
14.35 «Спатканне з будучыняй» (16+).
15.40 Нічога сабе ньюз (12+).
15.45, 23.05 «Пін_код». Інтэрактыўны маладзёжны праект (12+).
16.25 «Вясельны памер» (16+).
20.50 «Абмен жонкамі» (16+).
22.00 «Спортлато 6 з 49», КЕНО.

Беларусь 3

7.00 «Дабраранак».
7.35, 12.25 «Беларуская кухня». Квасоліха.
8.05, 12.00, 20.00 Навіны культуры.
8.25, 12.20, 20.20 «Гэты дзень».
8.30, 17.50 «Ганна Герман». Маст. фільм (12+).
9.25, 18.45 «Дзесяць фатаграфій». Ала Сурыкава (12+).
10.00 «Я хачу гэта ўбачыць!» Тураў (6+).
10.25 «Беларусь як песня». Віктар Вуячыч.
10.50 «Майстры і куміры». Драматург і сцэнарыст, заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь Аляксей Дудараў.
11.45 «Архітэктура Беларусі». Касаўскі палац Пуслоўскіх.
12.55 «Артэфакты». Касцяны крыж часоў Лівонскай вайны.
13.25, 21.05 «Сямнаццаць імгненняў вясны». Маст. фільм, заключная серыя (12+).
14.30 «Невядомыя самалёты». Дак. фільм (12+).
15.10 «Партызаны». Кірыл Арлоўскі (12+).
15.35 «Бумбараш». Трагікамедыя (12+).
19.30 «Ваша лато», «Пяцёрачка».
20.25 «Суразмоўнікі».
20.40 «Калыханка» (0+).
22.15 «Песня для Еўрабачання. Пятнаццаць гадоў гісторыі». Фінал нацыянальнага дзіцячага конкурсу. 2005 год.

Беларусь 5

7.10 Міні-футбол. Чэмпіянат Беларусі. «Сталіца» (Мінск) — ВітЭН (Орша).
8.45 Час футбола.
9.30 Легенды сусветнага спорту.
10.00, 12.00, 17.20 Спорт-мікс.
10.10 Фактар сілы.
10.40 Цяжкая атлетыка. Чэмпіянат свету. Мужчыны. 81 кілаграм.
12.15 Футбол. Чэмпіянат Англіі. «Хадэрсфілд» — «Фулхэм».
14.15 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Агляд тура.
15.10 Панкратыён. Чэмпіянат свету.
17.30 Гандбол. Ліга чэмпіёнаў. Візэачасопіс.
18.00 Цяжкая атлетыка. Чэмпіянат свету. Мужчыны. 89 кілаграмаў.
19.20 Хакей. КХЛ. ХК «Сочы» — «Дынама-Мінск». (У перапынках — Спорт-цэнтр.)
21.50 Жанчыны і спорт. Аляксандра Сасновіч.
22.20 Спорт-кадр.
22.50 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. Анлайн гульнявога дня. (У перапынку — Спорт-цэнтр.)
0.50 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. Дзённік гульнявога дня.

АНТ

6.00, 6.30, 7.00 (з субцітрамі), **7.30, 8.00** (з субцітрамі), **8.30, 9.00** (з субцітрамі), **11.00, 13.00, 16.00, 18.00** (з субцітрамі), **20.30** Нашы навіны.
6.10, 7.10, 8.10 «Наша раніца».
9.10 «Сёння 6 лістапада. Дзень пачынаецца» (12+).
10.00 «Жыць здорава!» (16+).
11.10 «Модны прыгавор» (12+).
12.20, 13.10 Серыял «Краіна 03» (16+).
14.40 «Давай пажэнімся!» (16+).
15.35, 16.20, 22.30 «Мужчынскае/Жаночае» (16+).
16.55 «На самай справе» (16+).
18.20 «Удача ў прыдачу! з «Еўраопт».
19.05 «Няхай гаворацьць» (16+).
20.00 «Час».
21.10 Серыял «Мажор» (16+).
22.20 «Кадэцкае братэрства» (12+).
23.30 «Вячэрні Ургант» (16+).
0.20 «Нашы навіны». Галоўнае за дзень.

СТБ

5.30 «Цэнтральны рэгіён».
6.00, 7.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 Навіны «24 гадзіны».
6.10, 20.15 «Міншчына».
6.20, 7.45 «Раніца. Студыя добрага настрою» (6+).
9.10 «Мінск і мінчане».
9.40, 23.05 «Загадкі чалавецтва» (16+).
10.40, 20.25 «Шулер». Серыял (16+).
12.35, 23.55 «Самыя шакіруючыя гіпотэзы» (16+).
13.45 «Сакрэтныя тэрыторыі» (16+).
14.45 «Ежа багоў» (16+).
15.35, 16.50 «Пры загадкавых абставінах». Серыял (16+).
19.55, 23.00 «СТБ-спорт».
20.05 «Сталічныя падрабязнасці».
22.15 «Глядзець усім!» (16+).
0.40 Дакументальны праект (16+).

МІР

6.00, 10.10 Серыял «Адваротны бок Месяца» (16+).
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 0.00 Навіны (бягучы радок).
13.15 «Зала суда. Бітва за грошы» (16+).
14.00, 1.45 «Справы сямейныя. Бітва за будучыню» (16+).
15.00, 2.30 «Справы сямейныя. Новыя гісторыі» (16+).
16.15, 0.55 «Гульня ў кіно» (12+).
17.10 Серыял «Вяртанне Мухтара-2» (16+).
19.20, 3.10 Серыял «Агент асобага прызначэння» (16+).
22.25, 0.10 Серыял «Жураў» (16+).
5.30 «Наша кіно. Гісторыя вялікага кахання» (12+).

РТР—Беларусь

7.00 «Раніца Расіі».
11.00, 14.00, 20.00 Весткі.
11.25 «Пра самае галоўнае». Токшоу (12+).
12.35, 14.25, 20.40 Серыял «Гадуноў» (16+).
13.35 «Наша справа» (16+).
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 Навіны — Беларусь.
15.35 «60 хвілін». Ток-шоу.
17.00 Весткі. Мясцовы час.
17.25 «Лёс чалавека» (12+).
18.35 «Андрэй Малахаў. Прамы эфір» (16+).
22.30, 23.10 Серыял «Дуэт па праве» (12+).
0.25 «Вечар з Уладзімірам Салаўёвым».

НТБ—Беларусь

5.55 «Астрапрагноз».
6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.55 «Сёння».
6.10 «Ежа жывая і мёртвая» (12+).
7.10 «Дзелавая раніца НТБ» (12+).
7.55, 8.05 Серыял «Вяртанне Мухтара» (16+).
9.40, 23.25 «НЗ.by».
10.20 Серыял «Сведкі» (16+).
11.15 Серыял «Масква. Тры вакзалы» (16+).
13.25, 18.30 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
14.05, 16.35 Серыял «Вуліцы разбітых ліхтароў» (16+).
17.25 «ДНК» (16+).
19.45 Серыял «Куба» (16+).
21.30 Серыял «Няўлоўныя» (16+).
0.05 «Падазраюцца ўсе» (16+).

8 канал

7.00, 15.55, 19.40, 21.05, 0.20 «Надвор'е».
7.05 М/с «Кунг-фу панда. Дзіўныя легенды».
7.30, 16.00 «Гумарынка».
7.35 Серыял «Два з паловай чалавекі» (16+).
8.40 Серыял «Блізняты» (16+).
9.35, 19.45 Серыял «Мост» (16+).
10.35 Серыял «Ад'ютант яго правасхадзіцельства» (12+).
12.00 Драма «Бег» (12+).
15.00 Серыял «Імперыя пад ударам» (16+).
16.05 «Мультпарад» (0+).
16.30 Дак. серыял «Малыя» (0+).
17.15 «Адказвайка».
17.20 Серыял «Пражыць жыццё» (16+).
18.50 Серыял «Сакрэтныя матэрыялы» (16+).
20.50 «Вечарніца» (0+).
21.10 «Даведнік па краінах і кантынентах» (0+).
21.20 Драма «Шарлота Грэй» (16+).
23.20 Серыял «Блудлівая Каліфорнія» (18+).

ВТБ

6.05 Скетч-шоу «6 кадраў» (16+).
6.50 Серыял «Татавы дочкі» (12+).
8.00 «Турбаміксер» (16+).
9.00 М/ф «Чычылэнд» (0+).
9.20 М/ф «Марын і яго сябры» (0+).
9.50 М/ф «Машыны казкі» (0+).
10.20 М/ф «Джынглікі» (0+).
10.50 «Саюзнікі» (16+).
12.25 Анімацыйны фільм «Лаві хваліо-2: хваляманія» (6+).
14.05 Серыял «Івановы — Івановы-3» (16+).
15.40 Фантастыка «Чалавек-павук: вяртанне дадому» (12+).
18.25, 23.20 «Уральскія пельмені» (16+).
20.30 Прыгоды «Маска Зора» (12+).
0.00 Жахі «Пазбаў нас ад нячыстага» (18+).
2.10 «Хачу верыць!» (16+).
4.00 «Лаві момант» (16+).
5.00 «Дурні і дарогі» (16+).

Культура

6.30 «Біблейскі сюжэт».
7.05 «Кветкі запозненыя». Маст. фільм.
8.45 «Сланяня». «Церамцерамок». «Ён трапіўся!» «Ну, пачакай!» М/ф.
9.45 «Перадзвіжнікі. Рыгор Мясаедаў».
10.15 «Зямля Саннікава». Маст. фільм.
11.50 Зямля людзей. «Кумандзінцы. Лебядзіны народ».
12.15 «Навуковы стэндап».
13.05, 1.05 «Шпіён у дзікай прыродзе». Дак. фільм.
14.00 «Пятае вымярэнне».
14.30 «Варатар». Маст. фільм.
15.40 «Больш, чым каханне». Леў і Валянціна Яшыны.
16.25 «Энцыклапедыя загадак». Дак. серыял.
16.55 «Вялікі балет».
19.20 «Аднойчы пераступіць закон». Маст. фільм.
21.00 «Агора». Ток-шоу.
22.00 «Мільённы год». Дак. фільм.
22.50 «2 Вернік 2».
23.35 «Свавольнік». Маст. фільм.
2.00 «Шукальнікі». «Невядомы рэфарматар Расіі».
2.45 «Кватэра з сыру». М/ф для дарослых.

Настальгія

6.00 «Эліта Краіны Саветаў». Леанід Зорын. 2007 год (12+).
6.50, 9.45, 11.00, 11.35, 14.05, 15.45, 17.00, 17.35, 3.45, 5.00 Музычная настальгія (12+).
7.55 «Што? Дзе? Калі?» Першы паўфінал 1982 года (12+).
9.00, 15.00, 3.00 «Мінулы час» (12+).
10.00, 4.00 «Народжаны ў СССР» (12+).
11.25, 17.25 «Мастак і паэт Міхаіл Гробман чытае свае вершы». 2005 год (18+).
12.00 «Да і пасля...» з Уладзімірам Малчанавым. Год 1962. 1-я частка. 2010 год (12+).
13.10 «Шынок «13 крэслаў». 1968 год (12+).
14.15 Тэлефільм «А. П. Чэхаў. Сцэнкі». 1973 год (12+).
16.00 «Колба часу» (16+).
18.00 Маст. фільм «Клопатная гаспадарка» (12+).
19.25 «Вакол смеху». «Пра анекдот». 1990 год (12+).
21.00 «Быў час». 2008 год (16+).
22.00 Тэлефільм «Дзень на дваіх». 1985 год (16+).
0.00 «Спяем, сябры!» з Таццянай Візбар. 2007 год (12+).
1.05 Маст. фільм «Былы тата, былы сын» (16+).
2.30 «Ранішняя пошта». 1986 год (12+).

EuroSport 1

0.00 Алімпійскія гульні. «Алімпійская спадчына».
0.30 Дроны. DR1 Champions.
1.35, 7.00, 10.30, 13.30, 16.00, 21.15 Футбол. Чэмпіянат MLS. Плэйоф.
3.05, 9.00, 20.45 Алімпійскія гульні. «Жывыя легенды».
3.30 Лёгкая атлетыка. Марафон. Нью-Ёрк.
5.00, 12.00, 14.30 Снукер. English Open. Фінал.
8.30, 17.30, 22.35 Watts.
9.30, 19.45 Алімпійскія гульні. «Зала славы».
17.45 Конны спорт. Global Champions Tour.
23.00 Рэгбі. Тэставы матч. Францыя — ПАР.

Кінакамедыя

1.00 Містар Фелічыта (16+).
2.40 Дублёр (16+).
4.15 Вячэра з прыдуркам (12+).
5.45 Прышэльцы (12+).
7.50 Прышэльцы-2: калідоры часу (12+).
10.15 Прышэльцы-3: узяцце Бастыліі (12+).
12.20 Прышэльцы ў Амерыцы (0+).
14.00 Самы лепшы тата (16+).
15.55 Аферысты Дзік і Джэйн (12+).

17.35 Як выйсці замуж за мільярдэра (16+).
19.30 Зачараваная Эла (12+).
21.20 Прынц і я (12+).
23.25 Любоўны менеджмент (16+).

ТБ3

6.00 М/ф (6+).
9.15 «Школа доктара Камароўскага» (6+).
10.45 «Заўтра сёння» (12+).
11.15 «Хронікі маскоўскага побыту» (16+).
12.10, 1.40 «Сэлфі з лёсам». Серыял (12+).
15.40 «Брыльянтавая рука». Камедыя (12+).

17.30 «Тры волаты на далёкіх берагах». Анімацыйны фільм (0+).
18.50 «Вокладка» (16+).
19.25, 4.45 «10 самых» (16+).
20.00 «Каханне па-японску». Серыял (12+).
21.50 «Моцны арэшак». Баявік (16+).
0.10 «Звышнатуральнае». Серыял (16+).
5.15 «Нераскрытыя тайны» (12+).

ТБ1000

6.10, 15.25 Дывергент (12+).
8.55 Восень у Нью-Ёрку (12+).
11.05 Затура: касмічная прыгода (12+).
13.15 Твары ў натоўпе (16+).
18.10 Брыдкі я (12+).
20.10 Тата-дасвідос (16+).
22.25 Вядзьмарства (16+).
0.25 Джульета (18+).
2.20 Упрытык (18+).
4.10 Махляры (12+).

ТБ1000 Рускае кіно

6.20 Падары мне месячнае святло (12+).
8.15 Няўлоўныя (16+).
10.05 ПіраМММіда (16+).
12.15 Свята Нептуна (12+).
13.15 Уцёкі (16+).
15.30 Гуляй, Вася! (16+).
17.35 Ваўкадаў (16+).
20.20 Удачлівы выпадак (16+).
22.15 Шпіён (16+).
0.25 Бабло (16+).
2.20 Цёмны свет (16+).
4.20 Герой (12+).

National Geographic

6.00 Гульні розуму (16+).
6.25, 19.35 Космас: прастора і час (16+).
7.55 Неверагодны доктар Пол (16+).
9.30 Дзікі тунец (16+).
12.40 Інстынкт выжывання (16+).
14.55 Год у адкрытым космасе (16+).
15.45 Смерць марсахода (16+).
16.30 Экспедыцыя на Марс (16+).
18.00, 22.00 З гісторыі Другой сусветнай вайны: грамадзянская вайна (16+).
23.30 Першая сусветная вайна: тунэлі смерці (16+).
0.15 Настольная кніга дыктатара (16+).
1.05 Расследаванні авіякатастроф (16+).
3.20 Аўта-SOS (12+).
4.55 Сапраўдны суперкар (16+).
5.40 Навуковыя недарэчнасці (16+).

Discovery

8.00 Як гэта зроблена?
9.00 Зроблена з другаснай сыравіны.
11.00, 0.00 Як устроены Сусвет.
12.00, 3.50 Забытая інжынерыя.
13.00, 2.55 Разбуральнікі легенд.
14.00, 7.10 Круты віраж.
15.00 Пантыяк — рыцар дарог.
16.00 Цыкл «Скрозь час і прастору».
16.30 Паляўнічыя на рэліквії.
18.00, 22.00 Круты цюнінг.
23.00 Біярыц: рускі састам у Еўропе.
1.00 Залатая ліхаманка.
2.00 Апошні ніндзя.
4.40 Д'ябальскі каньён.
6.20 Аляска: сям'я з лесу.

Беларусь 1

6.20 «Ісцасць».
6.45 Меладрама «Каралева пры выкананні» (16+).
8.25 Кулінарная дыпламатыя (12+).
9.00, 12.00, 15.00 Навіны.
9.10 «Маршрут пабудаваны». Лепель (12+).
9.50 «Здароўе» (12+).
10.45 «Зона Х». Вынікі тыдня (16+).
11.20 «Пад ключ» (12+).
12.10 «50 рэцэптаў першага» (12+).
12.50 Меладрама «Выхаванне і выгул сабак і мужчын» (12+).
15.15 «Краіна».
15.45 Меладрама «Усё яшчэ будзе» (12+).
20.00 «Макаёнка, 9».
21.00 «Панарама».
21.45 Меладрама «Каменнае сэрца» (16+).
1.20 «Дзень спорту».

Беларусь 2

7.00 М/с «Усё пра Розі» (0+).
7.40 Фільм для дзяцей «Прынцсамазванец» (6+).
9.10, 21.55 «Тэлебарометр».
9.15 Анімацыйны фільм «Валл-і» (12+).
10.55 «Камень, нажніцы, папера» (16+).
11.30 «Капейка ў капейку» (12+).
12.10, 0.20 «Хто я?» (12+).
12.30 «Спатканне з будучыняй» (16+).
13.30 «Блізняты» (16+).
14.35 «Вясельны памер» (16+).
15.35 «Абмен жонкамі» (16+).
16.50 Камедыя «Зноў ты» (12+).
18.35 Фантастыка «Скайлайн» (12+).
20.10 «Вяселле ўслепую» (16+).
22.00 «Спортлато 6 з 49», КЕНО.
22.05 Баявік «Новы чалавек-павук» (12+).

Беларусь 3

7.35 «Сіла веры».
8.00, 14.35, 20.15 Навіны культуры.
8.20, 14.50, 20.35 «Гэты дзень».
8.25 «Дзень добры і бывай». Меладрама (12+).
10.00 «Жывая культура». Традыцыя вырээвання з паперы: выцінанка-выбіванка (г. Навагрудак і вёскі раёна, Гродзенская вобласць).
10.25 «Беларуская кухня». Тушаная рыба з фасоляй і гароднінай.
10.55 «Я хачу гэта ўбачыць!» Аўгустоўскі канал (6+).
11.20 «Размаўляем па-беларуску». Тэлевіктарына.
11.45 «Памылка рэзідэнта». Дэтэктыў (12+).
14.05 «Навукаманія» (6+).
14.55 XVIII Нацыянальны фестываль беларускай песні і паэзіі «Маладзечна-2018». «Маладзечанскі зарапад».
16.25 «Вяселле ў Малінаўцы». Камедыя (12+).
17.55 «Легенды кіно». Міхаіл Пугаўкін (12+).
18.35 «Старшына». Маст. фільм (12+).
20.00 «Суразмоўнікі».
20.40 «Калыханка» (0+).
21.05 «Нясконачная аповесць». Меладрама (12+).
22.40 «Вялікія мастакі». Эдуард Манэ (12+).
23.35 «Святло далёкай зоркі». Памяці дырыжора, народнага артыста БССР і СССР Віктара Роўды.

Беларусь 5

7.10, 23.35 Самба. Чэмпіянат свету.
8.30 Хакей для ўсіх.
9.00 Хакей. «Кубак чатырох нацый velcom». Беларусь — Славенія.
10.55 Вялікі спорт.
11.40, 21.45 Скачкі на батуце. Чэмпіянат свету.
12.45 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. Відэачасопіс.
13.20 Трэніровачны дзень.
13.50 Футбол. Беларусбанк — чэмпіянат Беларусі. «Іслач» (Мінск) — ФК «Віцебск». (У перапынку — Спорт-цэнтр.)
15.50 Баскетбол. Адзіная ліга ВТБ. «Аўтадар» (Саратаў) — «Цмокі-Мінск». (У перапынку — Спорт-цэнтр.)
17.40 Гандбол. Ліга чэмпіёнаў. БГК імя Мяшкова (Беларусь) — «Візэ» (Польшча). 2-і тайм.
18.30 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. Агляд тура.
19.25 Хакей. «Кубак чатырох нацый velcom». Беларусь — Латвія. (У перапынках — Спорт-цэнтр.)

АНТ

7.00, 9.00, 16.00 (з субцітрамі) «Нашы навіны».
7.10 «Іграй, гармонік любы!» (6+).
8.00 «Любоў Палішчук. Апошняе танга» (12+).
9.10 М/ф «Маша і Мядзведзь» (0+).
9.30 «Ідэальны рамонт» (12+).
10.45 «Розумам Расію не падняць». Канцэрт Міхаіла Задорнава (12+).
12.35 Камедыя «Прыгоды Падынгтана-2» (6+).
14.45, 16.20 «Талент краіны» (6+).
17.20 «Хто хоча стаць мільянерам?» (16+).
18.50, 21.10 «Сёння ўвечары» (16+).
20.00 «Нашы навіны». Суботні выпуск.
20.45 «Метэагід».
21.05 «Удача ў прыдачу!» Дзённік (12+).
23.00 «Каму на Русі жыць?!» Канцэрт Міхаіла Задорнава (12+).

СТБ

6.15 «Анфас».
6.35 «Ежа багоў» (16+).
7.25 «Самая карысная праграма» (16+).
8.15 «Тайны Беларусі» (16+).
9.10 «Мінтранс» (16+).
10.00 «Мінск і мінчане».
10.35 «Вялікі горад».
11.10, 13.40, 16.40 «Забіць Сталіна». Серыял (16+).
13.30, 16.30, 19.30 Навіны «24 гадзіны».
20.00 «СТБ-спорт».
20.10, 23.15 Дакументальны спецпраект (16+).
21.45 «Сакрэтныя тэрыторыі» (16+).

МІР

6.15 «Мільён пытанняў аб прыродзе» (6+).
6.30 «Саюзнікі» (12+).
7.05 «Такія розныя» (16+).
7.35 «Сакрэтныя матэрыялы» (16+).
8.00 Маст. фільм «Старыя-разбойнікі» (12+).
10.00, 16.00, 19.00 Навіны (бягучы радок).
10.15 «Як у рэстаране» (12+).
10.45 «Вой, мамачкі!» (12+).
11.15 «Наша кіно. Гісторыя вялікага кахання» (12+).
11.50, 16.15, 19.15 Серыял «Благая кроў» (12+).
2.55 Серыял «Шчасце па рэцэпце» (12+).

РТР—Беларусь

7.00 «Раніца Беларусі».
10.00 «Дыялогі пра жывёл. Маскоўскі заапарк» (12+).
11.00 Весткі.
11.20 Маст. фільм «Маша і Мядзведзь».
13.00 «Наша справа» (16+).
13.10 «Пяцёра на аднаго» (12+).
14.00 «Смяяцца дазваляецца».
15.10 Маст. фільм «Лёд, які не растае» (12+).
17.05 «Выхад у людзі» (16+).
18.25 «Суботні вечар» (16+).
19.55 Надвор'е на тыдзень.
20.00 «Прывітанне, Андрэй!» (16+).
21.50 Канцэрт, прысвечаны Дню супрацоўніка органаў унутраных спраў Расійскай Федэрацыі.
23.45 Маст. фільм «Сардэчныя раны» (12+).

НТБ—Беларусь

6.25 «Астрапрагноз».
6.30 Серыял «Вяртанне Мухтара» (16+).
8.00, 10.00, 16.00 «Сёння».
8.20 «НЗ.by».
8.55 «Урачэбныя тайны плюс» (12+).
9.30 «Вялікі сэлфі-тур» (12+).
10.25 «Галоўная дарога» (16+).
11.10 «Ежа жывая і мёртвая» (12+).
12.10 «Кватэрнае пытанне» (0+).
13.20 «Паедзем, паядзім!» (0+).
14.10 Серыял «Рускі дубль» (16+).
16.25 «Следства вялі...» (16+).
17.10 «Сакрэт на мільён». Мікалай Драздоў (16+).
19.00 «Цэнтральнае тэлебачанне».
20.30 Дэтэктыў «Чорныя ваўкі» (16+).
0.20 «Аднойчы...» (16+).

8 канал

7.00, 18.45, 21.15, 1.10 «Надвор'е».
7.05 М/ф «Баранчык Шон».
7.15 Дак. фільм «Малыя» (0+).
7.55 М/ф «Монстр у Парыжы».
9.25 «Утрэндзія».
9.30 «Даведнік па краінах і кантынентах» (0+).
9.40 Серыял «Англійскае забойства» (12+).
11.10 Меладрама «Кейт і Леа» (12+).
13.10 Камедыя «Кароткае замыканне» (12+).
15.00 «Стыльняшка».
15.05 «Глядзім усёй сям'ёй». М/ф «Тачкі».
16.55 «Адказвайка».
17.00 Драма «Калі дрэвы былі вялікімі» (0+).
18.30 «Сябры дзядулі Марка» (0+).
18.50 Драма «Салодкае жыццё» (16+).
20.50 «Вечарніца» (0+).
21.05 «Фэшн is my прафэшн».
21.20 Трылер «Павуцінне хлусні» (16+).
23.35 Драма «Рабыня кахання» (0+).

ВТБ

6.05, 12.45 Серыял «Мамачкі-2» (16+).
7.10 М/ф «Чычылэнд» (0+).
7.30 М/ф «Марын і яго сябры» (6+).
8.00 Серыял «Сямейны бізнес» (12+).
9.00 Баявік «Апошні кінагерой» (0+).

11.40 Скетч-шоу «Асцярожна: дзеці» (6+).
13.50, 2.25 Серыял «Вышыць пасля» (16+).
15.55 Серыял «Шчаслівыя разам» (16+).
18.00, 0.50 «Уральскія пельмені» (16+).
20.00 Серыял «Варонiны» (12+).
22.00 Маст. фільм «Час першых» (12+).
1.55 Серыял «Бязмоўны сведка» (16+).
4.10 «Ералаш» (6+).
4.25 Серыял «Метад Лаўровай» (16+).

Культура

6.30, 7.00, 7.30, 8.20, 10.00, 15.00, 19.30, 23.10 Навіны культуры.
6.35 «Пешшу...» Масква абноўленая.
7.05, 20.05 «Правілы жыцця».
7.35, 22.20 «Сіта і Рама». Серыял.
8.30, 16.25 «Два капітаны». Маст. фільм.
10.15 «Назіральнік».
11.10, 1.10 «Жыццё і смерць Чайкоўскага». Дак. фільм.
12.05 «Першыя ў свеце». Дак. серыял.
12.20, 18.40, 0.10 «Тым часам. Сэнсы».
13.05 «Культурны адпачынак». Дак. серыял. 1-я серыя.
13.35 «Мы — грамацеі!»
14.15 Кіно пра кіно. «Люцікі-кветачкі» «Жаніцьбы Бальзамінова». Дак. фільм.
15.10 «Пятае вымярэнне».
15.40 «Белая студыя».
17.50, 1.40 Майстры вырканальніцкага мастацтва.
19.45 «Галоўная роля».
20.30 «Добрай ночы, малыя!»
20.50 «Бітва за Днепр».
21.35 Штучны адбор.
23.30 Дакументальная камера. «Уладзімір Дзмітрыеў. Выбар кахання ці выбар шляху...»
1.00 «Андрэй Тупалеў». Дак. фільм.

Насталыгія

6.00 Маст. фільм «Дзяўчына з характарам» (12+).
7.15, 9.45, 11.15, 13.15, 15.45, 18.50, 21.45, 0.45, 2.35 Музычная настальгія (12+).
7.30 «Вакол смеху». «Тэатр і смех». 1978 год (12+).
9.00, 15.00, 21.00 «Мілы час» (12+).
10.00 Маст. фільм «Печнікі» (16+).
11.50 Маст. фільм «Транзіт» (16+).
14.05, 17.00, 23.00 «Песня-82» (12+).
16.00, 22.00 «Народжаныя ў СССР» (12+).
17.50 М/ф «У сінім моры, у белай пене...» (12+).
18.00 «Быў час» з Аляксандрам Паліткоўскім: «Бывай, 7 Лістапада...» 2005 год (12+).
19.00 Праграма «Тэма» з Уладзіславам Лісцьевым: «Ала Пугачова». 1992 год (12+).
19.40 «Зямля — Паветра». «Ночные снайперы». 2002 год (12+).
23.40 М/ф «Падаў леташні снег» (12+).
0.00 «Эліта Краіны Саветаў». Аляксандр Градскі. 2007 год (12+).
1.10 «Гэты фантастычны свет». «Уменне кідаць мяч». 1988 год (12+).
3.00 «Быў час». 2009 год (16+).
4.00 Маст. фільм «Пераклад з англійскай» (16+).

EuroSport 1

0.00 Снукер. International Championship. Фінал.
1.20, 12.30 Watts.
1.30, 3.00, 7.00, 10.30, 16.00, 20.00, 23.00 Футбол. Чэмпіянат MLS. Плэй-оф.
5.00, 14.30, 17.30 Лёгкая атлетыка. Марафон. Нью-Ёрк.
8.30 Фігурнае катанне. Гран-пры Фінляндыі.
12.00, 22.30 Алімпійскія гульні. «Жывыя легенды».
13.30 Скачкі.
19.00 Конны спорт. Кубак свету.
21.30 Конны спорт. Royal Tour.
22.00 Конны спорт. «Найлепшае з коннага спорту».

Кінакамедыя

1.45 Гітлер капут! (16+).
3.50 Сакрэты сексу і кахання (18+).
5.45 Шпіён па суседстве (12+).
7.40 Вампіршы (16+).
9.20 Вельмі страшнае кіно (16+).
11.00 Вельмі страшнае кіно-2 (16+).
12.35 Вельмі страшнае кіно-3 (16+).
14.00 Сексаголік (16+).
15.45 Містар Фелічыта (16+).
17.35 Няўдачлівыя (16+).
19.30 Дрэнны Санта (16+).
21.10 Любоўны менеджмент (16+).
23.00 Даспехі Бога: у пошуках скарбаў (12+).

ТБ3

6.00 М/ф (6+).
7.15 «Школа доктара Камароўскага» (6+).
7.45 «Доктар І...» (16+).
8.15, 19.00, 2.15 «Вузел лёсу». Серыял (16+).
10.00, 3.45 «Судовыя спрэчкі». Дак. серыял (16+).
11.45, 17.15 «Варажбітка» (12+).
12.50, 16.15 «Містычныя гісторыі» (12+).
13.50 «Адкрыта» з Аксанай Байрак (16+).
14.50 «Простыя складанасці» (12+).
15.25 «Натуральны адбор» (12+).
20.50 «Гэтым пыльным летам». Серыял (12+).
21.50, 5.15 «Нераскрытыя тайны» (12+).
22.50 «Вокладка» (16+).
23.25 «Звышнатуральнае». Серыял (16+).
0.15 «Мы купілі заапарк». Камедыя (16+).

ТБ1000

6.10, 18.00 Заўсёды гавары «Так» (16+).
8.15 Гісторыя аднаго вампіра (16+).
10.25 Скнара (16+).
12.15 Фантастычнае каханне і дзе яго знайсці (16+).
14.05 Сцюарт Літл (0+).
15.45 Бандыты (16+).
20.10 Брыдкі я (12+).
22.05 Дывергент (12+).
0.45 Упрытык (18+).
2.30 Неймаверная (18+).
4.10 Хуткі і мёртвы (16+).

ТБ1000 Рускае кіно

6.20 Джунглі (12+).
8.05 Землятрус (12+).
10.10 22 хвіліны (16+).
11.55 28 панфілаўцаў (12+).
14.20 Ну, прывітанне, Аксана Сакалова! (16+).
16.20, 4.40 Свірыдавы. Серыя 1—2 (16+).
18.15 Ты ў мяне адна (16+).
20.20 Ваўкадаў (16+).
23.00 Гуляй, Вася! (16+).
0.55 Бумер (18+).
3.00 Статус: свабодны (16+).

National Geographic

6.00 Панарама 360°. Аб'ект сусветнай спадчыны (16+).
6.50 Гульні розуму (16+).
8.00 Неверагодны доктар Пол (16+).
9.30 Адкрыццё страчанай магілы Ірада (16+).
10.20, 2.35 Аўта-SOS (12+).
11.05 Золата Юкана (16+).
11.50 Ледзяная дарога (16+).
12.35 Гаспадары гор (16+).
13.20 Сіла племені (16+).
14.10, 1.50 Дзікі тунец (16+).
15.40 Расследаванні авіякатастроф (16+).
17.15, 22.00, 1.05, 4.05 Інстынкт выжывання (16+).
18.45, 23.30 Космас: прастора і час (16+).
19.35 Сапраўдны геній (12+).
20.20 Вядомы Сусвет (16+).
21.10 Невядомая планета Зямля (12+).
22.45 Касмічнае падарожжа «Хабла» (16+).
0.15 Асушыць акіян (16+).
4.55 Інжынерныя ідэі (16+).
5.40 Навуковыя недарэчнасці (16+).

Discovery

8.00, 16.00, 22.00 Махінатары.
9.00, 17.00, 23.00, 4.40 Круты цюнінг.
10.00, 15.00, 21.30 Як гэта ўстроена?
11.00, 20.00, 5.30 Склады.
12.00, 1.00, 6.20 Зброя па-амерыканску.
13.00 Чыгунка Аўстраліі.
14.00, 3.50 Біярыц: рускі кастам у Еўропе.
18.00 Залатая ліхаманка.
19.00, 2.00, 7.10 Скрозь кратовую нару.
21.00 Скрозь час і прастору.
0.00 Апошні ніндзя.
2.55 У пошуках скарбаў.

Беларусь 1

6.40 Фільм «Афіцэры» (12+).
8.15 «Камсамол. Сто гадоў побач». Хранікальна-дакументальны фільм.
9.00, 12.00, 15.00 Навіны.
9.10, 12.10, 15.10 Меладрама «Выдатніца» (16+).
17.20, 21.45 Меладрама «Спадчынніца паняволі» (16+).
21.00 «Панарама».

Беларусь 2

6.50, 17.20 Камедыя «8 першых спатканняў» (16+).
8.15, 22.05 «Тэлебарометр».
8.20 Маст. фільм «Заклінальнік коней» (16+).
11.05 Анімацыйны фільм «Кароль Леў» (0+).
12.40 Анімацыйны фільм «Кароль Леў-2: гордасць Сімбы» (0+).
14.05 Анімацыйны фільм «Кароль Леў-3: Акуна Матата» (0+).
15.25, 22.10 Баявік «Чалавек-мурашка» (12+).
18.50 «Блізняты» (16+).
19.50 «Вясельны памер» (16+).
20.45 «Абмен жонкамі» (16+).
22.00 «Спортлато 5 з 36», КЕНО.
0.10 «Сыграй мяне, калі зможаш» (12+).

Беларусь 3

7.30 «Васіліса Прыгожая». Фільм-казка (6+).
8.40, 13.25 Навіны культуры.
9.00, 13.45 «Гэты дзень».
9.05 «Волга-Волга». Камедыя (12+).
10.40 «Беларуская кухня». Жулікі па-далецку.
11.10 «Бумбараш». Трагікамедыя (12+).
13.50 Канцэрт ВІА «Синяя птица».
15.00 «Зялёны фургон». Маст. фільм (12+).
17.25 «Славянскі базар у Віцебску-2018». Канцэрт «Залаты хіт».
19.05 «Вяселле ў Малінаўцы». Камедыя (12+).
20.40 «Калыханка» (0+).
21.05 «Сабачае сэрца». Драма (12+).
23.20 «Песня для Еўрабачання. Пятнаццаць гадоў гісторыі». Фінал нацыянальнага дзіцячага конкурсу. 2006 год.

Беларусь 5

7.10 Хакей. Ліга чэмпіёнаў. 1/8 фіналу. Першы матч. «Фрэлунда» (Швецыя) — «Лугана» (Швейцарыя).
9.10 Хакей. КХЛ. ХК «Сочы» — «Дынама-Мінск».
11.10, 0.50 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. Дзённік гульнявога дня.
11.55 Гандбол. SEHA-Газпрам ліга. «Заграб» (Харватыя) — БГК імя Мяшкова (Беларусь).
13.30 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. «Інтэр» — «Барселона».
15.30 Цяжкая атлетыка. Чэмпіянат свету. Мужчыны. 96 кілаграмаў.
16.55, 19.25 Спорт-мікс.
17.05 Козел пра футбол.
17.25 Спорт-кадр.
18.00 Цяжкая атлетыка. Чэмпіянат свету. Жанчыны. 76 кілаграмаў.
19.35 Легенды сусветнага спорту.
20.10 Слэм-данк.
20.45 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. ЦСКА (Расія) — «Рома» (Італія). (У перапынку — Спорт-цэнтр.)
22.50 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. Анлайн гульнявога дня. (У перапынку — Спорт-цэнтр.)

АНТ

7.00, 9.00, 16.00, 20.30 «Нашы навіны».
7.10 Драма «Свой сярод чужых, чужы сярод сваіх» (6+).

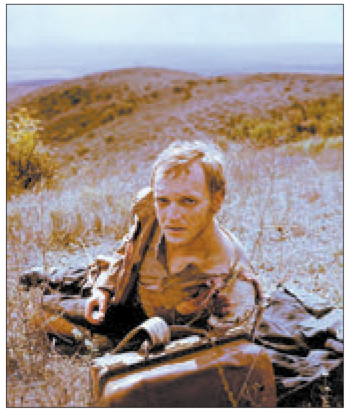

9.10 «Вялікая рэвалюцыя. Правінцыйныя гісторыі» (12+).
10.10 Маст. фільм «Турэцкі гамбіт» (16+).
12.35 «Здабытак рэспублікі: Джо Дасэн» (12+).
14.00 Камедыя «Брыльянтавая рука» (6+).
16.20 Леў Лешчанка, Валерый Меладзе, Паліна Гагарына і іншыя ў вялікім святочным канцэрце «25 гадоў «Аўтарадыё» (12+).
18.25 «Удача ў прыдачу!» Дзённік (12+).
18.30 «Лепш за ўсіх!» (6+).
20.00 «Час».
21.10 Серыял «Мажор» (16+).
22.20 Маст. фільм «Кантрыбуцыя» (12+).
0.20 «Аднойчы ў Парыжы». Даліда і Дасэн (12+).

СТБ

6.20, 22.40 «Легенды СССР» (16+).
11.50, 1.50 Трагікамедыя «Восеньскі марафон» (12+).
13.30, 16.30, 19.30 Навіны «24 гадзіны».
13.40, 16.40, 20.00 «Катоўскі». Серыял (16+).
19.55 «СТБ-спорт».
21.00 Канцэрт, прысвечаны 100-годдзю ВЛКСМ.

МІР

6.00 «Вой, мамачкі!» (12+).
6.30 Маст. фільм «Зялёны фургон» (12+).
9.35, 10.10, 20.30 Маст. фільм «Няўлоўныя мсціўцы» (12+).
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 0.00 Навіны (бягучы радок).
11.20, 22.10 Маст. фільм «Новыя прыгоды няўлоўных» (12+).
13.15, 3.45 «Зала суда. Бітва за грошы» (16+).
14.00, 3.00 «Справы сямейныя. Бітва за будучыню» (16+).
15.00, 2.10 «Справы сямейныя. Новыя гісторыі» (16+).
16.15, 1.15 «Гульня ў кіно» (12+).
17.10 Серыял «Вяртанне Мухтара-2» (16+).
19.25, 4.35 Серыял «Агент асобага прызначэння» (16+).
0.10 Дак. фільм «Чырвоны па-варот» (12+).
5.25 «Наша кіно. Гісторыя вялікага кахання» (12+).

РТР—Беларусь

7.00 «Раніца Расіі».
11.00, 14.00, 20.00 Весткі.
11.25 «Пра самае галоўнае». Ток-шоу (12+).
12.35, 14.25, 20.40 Серыял «Гадуноў» (16+).
15.30 «60 хвілін». Ток-шоу.
17.00 Весткі. Мясцовы час.
17.25 «Лёс чалавека» (12+).
18.35 «Андрэй Малахаў. Прамы эфір» (16+).
22.30, 23.10 Серыял «Дуэт па праве» (12+).
0.25 «Вечар з Уладзімірам Салаўёвым».

НТБ—Беларусь

6.10 «Астрапрагноз».
6.15, 7.10 Камедыя «Мая мачашка» (12+).
7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.25 «Сёння».
8.10 Меладрама «Павадыр».
10.20 Серыял «Сведкі» (16+).
11.15 Серыял «Масква. Тры вакзалы» (16+).
13.25, 18.30 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
14.05, 16.35 Серыял «Вуліцы разбітых ліхтароў» (16+).
17.25 «ДНК» (16+).
19.45 Серыял «Куба» (16+).
21.30 Серыял «Няўлоўныя» (16+).
23.40 «Падазраюцца ўсе» (16+).

8 канал

7.00, 15.55, 19.40, 21.00, 0.45 «Надвор'е».
7.05 М/с «Кунг-фу панда. Дзіўныя легенды».
7.30, 16.00 «Гумарынка».
7.35 Серыял «Два з паловай чалавекі» (16+).
8.35 Серыял «Блізняты» (16+).
9.30, 19.45 Серыял «Мост» (16+).
10.25 Серыял «Ад'ютант яго правасхадзіцельства» (12+).
11.40 Маст. фільм «Зялёны фургон» (12+).
14.00 Серыял «Імперыя пад ударам» (16+).
16.05 «Мультпарад» (0+).
16.30 Дак. серыял «Малыя» (0+).
17.15 «Стыльняшка».
17.20 Серыял «Пражыць жыццё» (16+).
18.50 Серыял «Сакрэтныя матэрыялы» (16+).
20.50 «Вечарніца» (0+).
21.05 Драма «Дні Турбіных» (12+).

ВТБ

6.05, 12.45 Серыял «Мамачкі-3» (16+).
7.10 М/ф «Чычылэнд» (0+).
7.30 М/ф «Марын і яго сябры» (6+).
8.00 М/ф «Машыны казкі» (0+).
8.35 Серыял «Сямейны бізнес» (12+).
9.40 Камедыя «Сняданак у таты» (12+).
11.35 «Турысты» (16+).
13.50, 0.45 Серыял «Выжыць пасля» (16+).
15.55 Серыял «Шчаслівыя разам» (16+).
18.00 «Уральскія пельмені» (16+).
19.00 Серыял «Івановы — Івановы-3» (16+).
20.00 Серыял «Варонiны» (12+).
22.00 Меладрама «Еш, маліся, кахай» (12+).
2.30 Серыял «Дах свету-2» (16+).
4.25 Серыял «Метад Лаўровай» (16+).

Культура

6.30, 7.00, 7.30, 8.20, 10.00, 15.00, 19.30, 23.10 Навіны культуры.
6.35 «Пешшу...» Масква Цвятаевай.
7.05 «Правілы жыцця».
7.35, 22.25 «Сіта і Рама». Серыял.
8.25, 17.30 Сусветныя скарбы.
8.30, 16.25 «Два капітаны». Маст. фільм, заключная серыя.
10.15 «Член урада». Маст. фільм.
11.55 «Астравы». Вера Марэцкая.
12.50 «Культурны адпачынак». Дак. серыял.
13.20 «Хрустальная ноч. Яўрэйскі пагром — 1938». Дак. фільм.
14.15 Кіно пра кіно. «Пудзіла. Няёмкая праўда». Дак. фільм.
15.10 «Пісьмы з правінцыі». Сяло Кіжынга (Бурація).
15.40 «Энігма». Ільдар Абдразакаў.
17.50 Майстры выканальніцкага мастацтва.
19.00 «Мікіта Далгушын. Казка яго жыцця». Дак. фільм.
19.45 200 гадоў з дня нараджэння Івана Тургенева. «Месяц у вёсцы». Спектакль Расійскага акадэмічнага тэатра імя Ф. Волкава.
23.30 Клуб «Шабалаўка, 37».
0.25 Партрэт пакалення. «Цікавае жыццё». Маст. фільм.
2.00 «Шукальнікі». «Апошні схрон пізерскага аўтарытэту».
2.45 «Колер часу». Эль Грэка.

Настальгія

6.00 «Сляем, сябры!» з Таццянай Візбар. 2007 год (12+).
7.05 Маст. фільм «Былы тата, былы сын» (16+).
8.30 «Ранішняя пошта». 1986 год (12+).
9.00, 15.00, 21.00, 3.00 «Мінулы час» (12+).
9.45, 11.00, 12.50, 15.45, 17.00, 17.35, 20.05, 21.45, 23.00, 23.35, 0.50, 3.45 Музычная настальгія (12+).
10.00, 16.00, 4.00 «Народжаныя ў СССР» (12+).
12.00 «Эліта Краіны Саветаў». Леанід Зорын. 2007 год (12+).
13.55 «Што? Дзе? Калі?» Першы паўфінал 1982 года (12+).
17.25, 23.25 «Мастак і паэт Міхаіл Гробман чытае свае вершы». 2005 год (18+).
18.00 «Да і пасля...» з Уладзімірам Малчанавым. Год 1962. 1-я частка. 2010 год (12+).
19.10 «Шынок «13 крэслаў». 1968 год (12+).
20.15 Тэлефільм «А. П. Чэхаў. Сцэнкі». 1973 год (12+).
22.00 «Колба часу» (16+).
0.00 «Быў час» з Аляксандрам Паліткоўскім: «Бывай, 7 Лістапада...» 2005 год (12+).
1.00 Праграма «Тэма» з Уладзіславам Лісцьевым: «Ала Пугачова». 1992 год (12+).
1.40 «Зямля — Паветра». «Начныя снайперы». 2002 год (12+).
5.00 «Песня-82».
3-я частка (12+).
5.40 М/ф «Падаў леташні снег» (12+).

EuroSport 1

0.00, 3.30, 13.30, 15.30, 18.30, 22.30 Алімпійскія гульні. «Жывыя легенды».
0.30, 3.00, 6.30, 10.00, 19.00 Алімпійскія гульні. «Алімпійская спадчына».
1.00 Фігурнае катанне. Гран-пры Фінляндыі.
4.00, 6.00, 9.30, 20.45 Watts.
5.00, 14.30, 17.30, 21.30 Алімпійскія гульні. «Зала славы».
7.00 Снукер. English Open. Фінал.
10.30, 13.30, 16.00, 19.30, 23.00 Футбол. Чэмпіянат MLS. Плэй-оф.
12.00 Дроны. DR1 Champions.

Кінакамедыя

0.20 Вельмі страшнае кіно-2 (16+).
1.55 Вельмі страшнае кіно-3 (16+).
3.25 Замуж пасля ўсіх (1—4-я серыі) (16+).
7.15 Наша Russia. Яйкі Лёсу (16+).
8.55 Шпіён па суседстве (12+).
10.45 Рэальныя ваўкалакі (16+).
12.25 Мужчына з гарантыяй (16+).
14.05 Няўдачлівыя (16+).
16.00 Ажаніся са мною, чувак (18+).
17.50 Афэрысты Дзік і Джэйн (12+).
19.30 Джуманджы (6+).
21.25 Самы лепшы тата (16+).
23.20 Дрэнны Санта (16+).

ТБ3

6.00 М/ф (6+).
7.30 «У выдатнай форме» (12+).
8.00 «Доктар І...» (16+).
8.30 «Адважныя жонкі». Серыял (16+).
10.10, 4.30 «Судовыя страсці». Дак. серыял (16+).
11.50, 16.55 «Варажбітка» (12+).
12.55 «Містычныя гісторыі» (12+).
14.00 «Адкрыта» з Аксанай Байрак (16+).
14.55 «Нераскрытыя тайны» (12+).
16.00 «Мой герой» (12+).
18.45, 0.30 «Код жыцця». Дак. фільм (12+).
20.20 «Д'ябал носіць Prada». Камедыя (16+).
22.25 «Патрашыцелі». Фантастыка (16+).
1.55 «90-я» (16+).
2.40 «Савецкія мафіі» (16+).
3.20 «Дзікія грошы» (16+).
4.00 «Уся праўда» (16+).

ТБ1000

6.10, 14.15 Гісторыя аднаго вампіра (16+).
8.20 Саліст (16+).
10.35 Сцюарт Літл (0+).
12.20 Белфегор — прывід Луўра (12+).
16.25 Скнара (16+).
18.15 Фантастычнае каханне і дзе яго знайсці (16+).
20.10 Затура: касмічная прыгода (12+).
22.10 Восень у Нью-Ёрку (12+).
0.15 Шпіён, выйдзі вон! (18+).
2.35 Скрыжалі лёсу (16+).
4.25 Брыдкі я (12+).

ТБ1000 Рускае кіно

6.20 Без межаў (12+).
8.15 Дуэль. Пушкін — Лермантаў (12+).
10.55 Нявеста (16+).
12.50 Джунглі (12+).
14.35 22 хвіліны (16+)
16.20, 4.10 Свірыдавы (16+).
18.15 Землятрус (12+).
20.20 Падары мне месячнае святло (12+).
22.20 Няўлоўныя (16+).
0.10 ПіраММMіда (16+).
2.25 Гуляй, Вася! (16+).

National Geographic

6.00 Панарама 360°. Аб'ект сусветнай спадчыны (16+).
6.50 Гульні розуму (16+).
8.00 Неверагодны доктар Пол (16+).
9.30, 15.40 Расследаванні авіякатастроф (16+).
10.20, 2.40 Аўта-SOS (12+).
11.05 Золата Юкана (16+).
11.50 Ледзяная дарога (16+).
12.35 Гаспадары гор (16+).
13.25 Сіла племені (16+).
14.10, 1.55 Дзікі тунец (16+).
17.15, 22.00. 1.10, 4.10 Дзікая Фларыда (16+).
18.45, 23.35 Космас: прастора і час (16+).
19.35 Сапраўдны геній (12+).
20.20 Вядомы Сусвет (16+).
21.10 Невядомая планета Зямля (12+).
22.45 Унутры кольцаў Сатурна (16+).
23.35 Космас: прастора і час (16+).
0.20 Асушыць акіян (16+).
4.55 Інжынерныя ідэі (16+).
5.45 Навуковыя недарэчнасці (16+).

Discovery

8.00, 16.00, 22.00 Махінатары.
9.00, 17.00, 23.00, 4.40 Круты цюнінг.
10.00, 15.00, 21.00 Як гэта ўстроена?
11.00, 20.00, 5.30 Склады.
11.30 Скрозь час і прастору.
12.00, 1.00, 6.20 Зброя па-амерыканску.
13.00 Будоўля на Алясцы.
14.00, 18.00, 3.50 Залатая ліхаманка.
19.00, 2.00, 7.10 Скрозь кратовую нару.
0.00 Аляска: сям'я з лесу.
2.55 Пантыяк — рыцар дарог.

Беларусь 1

6.00, 7.20, 8.15 «Добрай раніцы, Беларусь!»
7.00, 8.00 (з сурдаперакладам), **9.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 1.40** Навіны.
7.05, 8.05 Навіны эканомікі.
7.10, 8.10, 18.15 «Зона Х» (16+).
9.10 Фільм «Афіцэры» (12+).
10.50, 12.10, 18.40, 19.20 Серыял «Жамчугі». 3-я серыя (16+).
13.05 «Дзіцячы доктар».
13.35 «Дзень у вялікім горадзе».
14.35, 15.25, 17.05 Серыял «Сухацвет. Рай там, дзе ты» (16+).
15.15, 18.00 Навіны рэгіёна.
21.00 «Панарама».
21.50 «Клуб рэдактараў» (16+).
22.20 Мелодрама «Выйсці замуж любой цаной» (12+).
2.00 «Дзень спорту».

Беларусь 2

7.00 «Тэлераніца» (12+).
9.00, 17.45 «Тэлебарометр».
9.05, 20.05 Серыял «Сляпая» (16+).
10.15, 21.00 «Чалавек-невідзімка» (16+).
11.20, 17.50 Серыял «Без тэрміну даўнасці» (16+).
13.40 Серыял «Цэнтральная бальніца» (16+).
14.40 «Вясельны памер» (16+).
15.40 «Нічога сабе ныюз» (12+).
15.45, 0.05 «Пін_код». Інтэрактыўны маладзёжны праект (12+).
16.25 «Веру не веру» (16+).
17.25 «Хто я?» (12+).
22.00 «Спортлато 5 з 36», КЕНО.
22.05 «Бітва экстрасэнсаў. 17-ы сезон» (16+).

Беларусь 3

7.00 «Дабранак».
7.35 «Беларуская кухня». Трыбух.
8.05, 12.00, 19.55 Навіны культуры.
8.25, 12.20 «Гэты дзень».
8.30, 17.50 «Ганна Герман». Маст. фільм (12+).
9.25, 18.45 «Дзесяць фатаграфій». Аляксандр Пашуцін (12+).
10.00 «Я хачу гэта ўбачыць!» Пінск. Частка 2-я (6+).
10.25 «Беларусь як песня». Валерый Кучынскі.
10.55 «Майстры і куміры». Народная артыстка Беларусі Валянціна Гаявая.
11.45 «Архітэктура Беларусі».
12.25 «Сіла веры».
12.55 «Артэфакты». Кампазіцыя насценнага жывапісу «Праабражэнне Гасподняе» з Бялыніцкага манастыра кармелітаў.
13.20, 21.05 «Чакаю і спадзяюся». Маст. фільм. 2-я серыя (12+).
14.25 «Невядомыя самалёты». Дак. фільм (12+).
15.05 «Партызаны». Васіль Корж (12+).
15.30 «Сабачае сэрца». Драма (12+).
19.25 «Камертон». Акцёр Яўген Нікіцін.
20.15 «Беларуская кухня». Капытцы.
20.40 «Калыханка» (0+).
22.15 «Песня для Еўрабачання. Пятнаццаць гадоў гісторыі». Фінал нацыянальнага дзіцячага конкурсу. 2008 год.

Беларусь 5

6.55 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. «Дынама» (Кіеў, Украіна) — «Рэн» (Францыя) (запіс 08.11).
8.50 Авертайм.
9.20 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. БАТЭ (Беларусь) — «Чэлсі» (Англія).
11.10 Хакей. «Кубак чатырох нацый velcom». Беларусь — Францыя.
13.05 Легенды сусветнага спорту.
13.35 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. «Арсенал» (Англія) — «Спортынг» (Партугалія).
15.30 Цяжкая атлетыка. Чэмпіянат свету. Мужчыны. 109 кілаграмаў.
16.50 Хакей для ўсіх.
17.20 Скачкі на батуце. Чэмпіянат свету.
18.35 Свет англійскай прэм'ер-лігі. Відэачасопіс.
19.10 Спорт-мікс.
19.20 Хакей. «Кубак чатырох нацый velcom». Беларусь — Славенія. (У перапынках — Спорт-цэнтр.)
21.40 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. Агляд тура.
22.40 Самба. Чэмпіянат свету.

АНТ

6.00, 6.30, 7.00 (з субцітрамі), **7.30, 8.00** (з субцітрамі), **8.30, 9.00** (з субцітрамі), **11.00, 13.00, 16.00, 18.00** (з субцітрамі), **20.30** Нашы навіны.
6.10, 7.10, 8.10 «Наша раніца».
9.10 «Сёння 9 лістапада. Дзень паліцыянта» (12+).
10.00 «Жыць здорава!» (16+).
11.10 «Кантрольная закупка» (12+).
11.50 «Модны прыгавор» (12+).
13.10 Серыял «Краіна 03» (16+).
15.00 «Мужчынскае/Жаночае» (16+).
16.20 «Ералаш» (6+).
16.40, 18.20 Камедыя «Паласаты рэйс» (12+).
18.55 «Удача ў прыдачу!» Дзённік (12+).
19.00 «Поле цудаў» (16+).
20.00 «Час».
21.10 «Удача ў прыдачу!» Дзённік. Спецвыпуск (12+).
21.15 «Голас. Перазагрузка» (16+).
23.15 Маст. фільм «Ілюзія падману» (16+).
1.20 «Нашы навіны». Галоўнае за дзень.

СТБ

5.30 «Глядзець усім!» (16+).
6.00, 7.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 Навіны «24 гадзіны».
6.10, 20.15 «Міншчына».
6.20, 7.45 «Раніца. Студыя добрага настрою» (6+).
9.10 «Спецыяльны рэпартаж СТБ».
9.30, 0.55 «Загадкі чалавецтва» (16+).
10.40, 23.05 «Шулер». Серыял (16+).
12.35, 1.35 «Самыя шакіруючыя гіпотэзы» (16+).
13.45 «Сакрэтныя тэрыторыі» (16+).
14.45 «Вадзіць па-руску» (16+).
15.15, 16.50 «Забіць Сталіна». Серыял (16+).
19.55, 23.00 «СТБ-спорт».
20.05 «Сталічныя падрабязнасці».
20.25 «Скарбздзіца дазваляецца».
20.50 «Тайны Беларусі» (16+).
21.45 Дакументальны праект (16+).

МІР

6.00 «Як у рэстаране» (12+).
6.30 Серыял «АСА» (16+).
8.50, 10.15 Серыял «Шчасце па рэцэпце» (12+).
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 0.00 Навіны (бягучы радок).
10.10 «Еўразія. Вялікая лічба» (12+).
13.10 «Зала суда. Бітва за грошы» (16+).
14.00 «Справы сямейныя. Бітва за будучыню» (16+).
15.00 «Справы сямейныя. Новыя гісторыі» (16+).
16.15, 1.10 «Гульня ў кіно» (12+).
17.10 Серыял «Вяртанне Мухтара-2» (16+).
19.20, 3.15 Серыял «Агент асобага прызначэння» (16+).
21.20 Маст. фільм «Старыя-разбойнікі» (12+).
23.25, 0.10 Маст. фільм «Дзеці Дон-Кіхота» (12+).
2.00 Маст. фільм «Тушыце святло!» (12+).
4.45 Маст. фільм «Маё каханне» (6+).

РТР—Беларусь

7.00 «Раніца Расіі».
11.00, 14.00, 20.00 Весткі.
11.25 «Пра самае галоўнае». Ток-шоу (12+).
12.35, 14.25 Серыял «Гадуноў» (16+).
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 Навіны — Беларусь.
15.35 «60 хвілін». Ток-шоу.
17.00 Весткі. Мясцовы час.
17.25 «Лёс чалавека» (12+).
18.35 «Андрэй Малахаў. Прамы эфір» (16+).
20.40 «Гумарына» (16+).
23.10 «Майстар смеху».
0.35 Серыял «Дуэт па праве» (12+).

НТБ—Беларусь

5.55 «Астрапрагноз».
6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сёння».
6.10 «Таямнічая Расія» (16+).
7.10 «Дзелавая раніца НТБ» (12+).
7.55, 8.05 Серыял «Вяртанне Мухтара» (16+).
9.40, 23.25 «Н3.by».
10.20 Серыял «Свeдкі» (16+).
11.15 Серыял «Масква. Тры вакзалы» (16+).
13.25, 18.30 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
14.05, 16.35 Серыял «Вуліцы разбітых ліхтароў» (16+).
17.25 «ДНК» (16+).
19.45 Серыял «Куба» (16+).
21.30 Серыял «Няўлоўныя» (16+).
0.05 «Падазраюца ўсе» (16+).

8 канал

7.00, 15.05, 19.50, 21.05, 0.25 «Надвор'е».
7.05 М/с «Кунг-фу панда. Дзіўныя легенды».
7.30, 16.10 «Гумарынка».
7.35 Серыял «Два з паловай чалавекі» (16+).
8.35 Серыял «Блізняты» (16+).
9.25, 19.55 Серыял «Мост» (16+).
10.25 Серыял «Ад'ютант яго правасхадзіцельства» (12+).
11.40 Прыгоды «Няўлоўныя мсціўцы», 1-2 часткі (12+).
14.15 Серыял «Імперыя пад ударам» (12+).
16.15 «Мультпарад» (0+).
16.30 Дак. серыял «Дзецям пра звераніят».
16.55 «Стыльняшка».
17.00 Серыял «Пражыць жыццё» (16+).
18.30 Серыял «Сакрэтныя матэрыялы» (16+).
19.20 «Мой любімы гадаванец».
20.50 «Вечарніца» (0+).
21.10 Маст. фільм «Зорныя гісторыі» (16+).
23.25 Серыял «Блудлівая Каліфорнія» (18+).

ВТБ

6.05 Скетч-шоу «6 кадраў» (16+).
6.50, 1.40 Серыял «Татавы дочкі» (12+).
7.55, 3.30 М/ф «Джынглікі» (0+).
8.30 Прыгоды «Пітэр Пэн» (12+).
10.45, 13.50, 23.05 «Уральскія пельмені» (16+).
17.00 Анімацыйны фільм «Лаві хваліо!» (12+).
18.40 Анімацыйны фільм «Лаві хваліо-2: хваляманія» (6+).
20.20 Фантастыка «Чалавек-павук: вяртанне дадому» (12+).

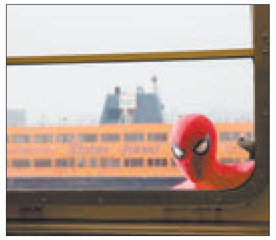

2.30 «Ералаш» (6+).
4.00 «Лаві момант» (16+).
5.00 «Дурні і дарогі» (16+).

Культура

6.30, 7.00, 7.30, 8.20, 10.00, 15.00, 19.30, 23.10 Навіны культуры.
6.35 «Пешшу...» Масква сядзібная.
7.05, 20.05 «Правілы жыцця».
7.35, 22.20 «Сіта і Рама». Серыял.
8.25 «Першыя ў свеце». Дак. серыял.
8.30, 16.25 «Два капітаны». Маст. фільм.
10.15 «Назіральнік».
11.10, 1.10 «Булат Акуджава ў праграме «Зялёная лямпа». 1988 год.
12.20, 18.40, 0.25 «Што рабіць?»
13.05 «Культурны адпачынак». Дак. серыял.
13.35 «Эскіз Сусвету Пятрова-Водкіна». Дак. фільм.
14.15 Кіно пра кіно. «Пяць вечароў да світання». Дак. фільм.
15.10 «Біблейскі сюжэт».
15.40 «Саці. Нясумная класіка...»
17.40 «Колер часу». Марк Шагал.
17.50 Майстры выканальніцкага мастацтва.
19.45 «Галоўная роля».
20.30 «Добрай ночы, малыя!»
20.45 «Рускі свет Івана Тургенева».
21.40 «Абсалютны слых».
23.30 «Сіла мары. Кастрычніцкая рэвалюцыя скрозь аб'ектыў кінаапарата». Дак. фільм.
2.20 «Яўген Паўлоўскі. Як выжываць у нябачных светах». Дак. фільм.
2.45 «Колер часу». Жан-Эрык Ліатар. «Прыгожая шакаладніца».

Настальгія

6.00 Маст. фільм «Транзіт» (16+).
8.05, 11.00, 17.00 «Песня-82» (12+).
9.00, 15.00, 21.00, 3.00 «Мінулы час» (12+).
9.45, 12.50, 15.45, 21.45, 23.00, 1.15, 3.45, 5.15 Музычная настальгія (12+).
10.00, 16.00, 22.00 «Народжаны ў СССР» (12+).
11.50 М/ф «У сінім моры, у белай пене...» (12+).
12.00 «Быў час» з Аляксандрам Паліткоўскім: «Бывай, 7 Лістапада...» 2005 год (12+).
13.00 Праграма «Тэма» з Уладзіславам Лісцьевым: «Ала Пугачова». 1992 год (12+).
13.40 «Зямля — Павел-ра». «Начныя снайперы». 2002 год (12+).
17.40 М/ф «Падаў леташні снег» (12+).
18.00 «Спяем, сябры!» з Тацццянай Візбар. 2007 год (12+).
19.05 Маст. фільм «Былі тата, былы сын» (16+).
20.30 «Ранішняя пошта». 1986 год (12+).
0.00 Маст. фільм «Дзяўчына з характарам» (12+).

1.30 «Вакол смеху». «Тэатр і смех». 1978 год (12+).
4.00 Маст. фільм «Печнікі» (16+).

EuroSport 1

0.00, 15.30 Дзюдо. «Вялікі Шлем».
0.30 Дроны. DR1 Champions.
1.30, 3.00, 7.00, 10.30, 13.30, 16.00, 20.00, 23.00 Футбол. Чэмпіянат MLS. Плэй-оф.
5.00 Фігурнае катанне. Гран-пры Фінляндыі.
8.30 Снукер. International Championship. Фінал.
12.00, 18.30 Алімпійскія гульні. «Зала славы».
13.00, 19.30 Алімпійскія гульні. «Алімпійская спадчына».
14.30, 17.30 Снукер. English Open. Фінал.
21.30 Лёгкая атлетыка. Марафон. Нью-Ёрк.

Кінакамедыя

0.55 Рэальныя ваўкалакі (16+).
2.35 Наша Russia. Яйкі Лёсу (16+).
4.05 Уладар сноў (16+).
5.40 Прышэльцы (12+).
7.45 Прышэльцы-2: калідоры часу (12+).
10.05 Прышэльцы-3: узяцце Бастыліі (12+).
12.15 Прышэльцы ў Амерыцы (0+).
13.55 Секс па дружбе (16+).
16.05 Дрэнны Санта (16+).
17.50 Дублёр (16+).
19.30 Выдатніца лёгкіх паводзін (16+).
21.10 Як выйсці замуж за мільярдэра (16+).
23.00 Мужчына з гарантыяй (16+).

ТБ3

6.00 М/ф (6+).
9.35 «Тайны нашага кіно. «Масква слязам не верыць» (16+).
10.10 «Масква слязам не верыць». Маст. фільм (16+).
12.55 «Містычныя гісторыі» (12+).

14.45 «Астрабой». Анімацыйны фільм (12+).

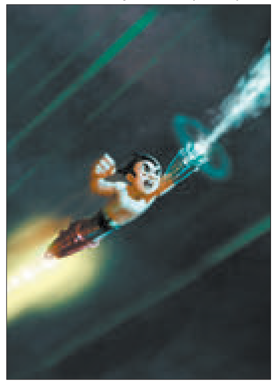

16.20, 5.15 «Выгнанне д'ябла». Дак. фільм (16+).
17.15, 1.50 «Здрада». Драма (16+).
20.50 «Гэтым пыльным летам». Серыял (12+).
21.50 «90-я» (16+).
22.40, 4.50 «Лінія абароны» (16+).
23.15 «Звышнатуральнае». Серыял (16+).
0.05 «Дзённікі няні». Трагікамедыя (12+).

ТБ1000

6.10, 17.55 Жонка падарожніка ў часе (16+).
8.25 Дывергент (12+).
11.15 Твары ў натоўпе (16+).
13.30 Брыдкі я (12+).
15.30 Хуткі і мёртвы (16+).
20.10 Махляры (12+).
22.10 Дывергент-2: інсургент (12+).
0.30 Скрыжалі лёсу (16+).
2.35 Якая ўцякае ад рэальнасці (18+).
4.10 Я — легенда (16+).

ТБ1000 Рускае кіно

6.20 Гуляй, Вася! (16+).
8.15 Ваўкадаў (16+).
11.00 Удваіх на крызе (12+).
12.35 Лёгкі на ўспамін (12+).
14.25 Абаронцы (12+).
16.20, 4.15 Свірыдавы (16+).
18.15 Клушы (16+).
20.20 Герой (12+).
22.10 Цёмны свет (16+).
0.15 Уцёкі (16+).
2.40 Абаронцы (12+).

National Geographic

6.00 Панарама 360°. Аб'ект сусветнай спадчыны (16+).
6.45 Гульні розуму (16+).
8.00 Неверагодны доктар Пол (16+).
9.30 Інстынкт выжывання (16+).
10.20, 2.45 Аўта-SOS (12+).
11.05 Золата Юкана (16+).
11.50 Ледзяная дарога (16+).
12.35 Гаспадары гор (16+).
13.20 Сіла племені (16+).
14.05, 17.10, 22.00, 1.10 Дзікі тунец (16+).
15.40 Расследаванні авіякатастроф (16+).
16.25, 22.45, 4.20 1917: Адзін год — дзве рэвалюцыі (16+).
18.45, 23.35 Космас: прастора і час (16+).
19.35 Сапраўдны геній (12+).
20.20 Вядомы Сусвет (16+).
21.10 Невядомая планета Зямля (12+).
0.20 Асушыць акіян (16+).
5.10 Інжынерныя ідэі (16+).

Discovery

8.00, 16.00, 22.00 Махінатары.
9.00, 17.00, 23.00, 4.40 Круты цюнінг.
10.00, 15.00, 21.00 Як гэта ўстроена?
11.00, 20.00, 5.30 Склады.
12.00, 1.00, 6.20 Зброя па-амерыканску.
13.00 У пошуках скарбаў.
14.00, 3.50 Апошні ніндзя.
18.00 Залатая ліхаманка.
19.00, 2.00, 7.10 Скрозь кратовую нару.
0.00 Як устроены Сусвет.
2.55 Круты віраж.

Беларусь 1

6.00, 7.20, 8.15 «Добрай раніцы, Беларусь!»
7.00, 8.00 (з сурдаперакладам), 9.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 0.40 Навіны.
7.05, 8.05 Навіны эканомікі.
7.10, 8.10, 18.15. 0.20 «Зона Х» (16+).
9.10, 22.20 Серыял «След» (16+).
10.55, 12.10, 18.35, 19.20 Серыял «Жамчугі» (16+).
13.05 «Дзіцячы доктар».
13.35 «Дзень у вялікім горадзе».
14.35, 15.25 Серыял «Сухацвет. Рай там, дзе ты» (16+).
15.15, 18.00 Навіны рэгіёна.
17.05 «Беларуская часінка».
21.00 «Панарама».
21.50 «Жанчыны і спорт».
1.00 «Дзень спорту».

Беларусь 2

7.00 «Тэлераніца» (12+).
9.00, 17.35 «Тэлебарометр».
9.10, 19.55 Серыял «Сляпая» (16+).
10.15, 22.05 «Экстрасэнсы-дэтэктывы» (16+).
11.25, 17.40 Серыял «Без тэрміну даўнасці» (16+).
13.40, 23.55 Серыял «Цэнтральная бальніца» (16+).
14.35 «ЖаннаДапамажы» (16+).
15.40 «Нічога сабе ньюз» (12+).
15.45, 23.05 «Пін_код». Інтэрактыўны маладзёжны праект (12+).
16.30 «Вясельны памер» (16+).
20.55 «Трэці лішні» (16+).
22.00 «Спортлато 6 з 49», КЕНО.

Беларусь 3

7.00 «Дабраранак».
7.35, 12.25 «Беларуская кухня». Поліўка з рашчынай.
8.05, 12.00, 19.55 Навіны культуры.
8.25, 12.20 «Гэты дзень».
8.30, 17.50 «Ганна Герман». Маст. фільм (12+).
9.25, 18.45 «Дзесяць фатаграфій». Святлана Святлічная (12+).
10.00 «Я хачу гэта ўбачыць!» Пінск. Частка 1-я (6+).
10.25 «Беларусь як песня». Тамара Раеўская.
10.55 «Майстры і куміры». Народны артыст СССР Валянцін Елізар'еў.
11.45 «Архітэктура Беларусі».
12.55 «Артэфакты». Рыцарскія даспехі з Мсціслава.
13.20, 21.05 «Чакаю і спадзяюся». Маст. фільм. 1-я серыя (12+).
14.25 «Невядомыя самалёты». Дак. фільм (12+).
15.05 «Партызаны». Вера Харужая (12+).
15.30 «Зялёны фургон». Маст. фільм (12+).
19.25 «Размаўляем па-беларуску». Тэлевіктарына.
20.15 «Беларуская кухня». Калатуха з блінамі.
20.40 «Калыханка» (0+).
22.15 «Песня для Еўрабачання. Пятнаццаць гадоў гісторыі». Фінал нацыянальнага дзіцячага конкурсу. 2007 год.

Беларусь 5

7.10 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. «Ювентус» (Італія) — «Манчэстэр Юнайтэд» (Англія).
9.15 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. Дзённік гульнявога дня.
10.00, 15.00 Легенды сусветнага спорту.
10.30 Жанчыны і спорт. Аляксандра Сасновіч.
11.00 Цяжкая атлетыка. Чэмпіянат свету. Мужчыны. 96 кілаграмаў.
12.25 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. ЦСКА (Расія) — «Рома» (Італія).
14.30 Слэм-данк.
15.30 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. «Янг Бойз» (Швейцарыя) — «Валенсія» (Іспанія).
17.35 Авертайм.
18.10 Хакей. «Кубак чатырох нацый velcom». Беларусь — Францыя. (У перапынках — Спорт-цэнтр.)
20.30 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. Прэв'ю.
20.50 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. БАТЭ (Беларусь) — «Чэлсі» (Англія).
22.50 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. «Бардо» (Францыя) — «Зеніт» (Расія). (У перапынку — Спорт-цэнтр.)

АНТ

6.00, 6.30, 7.00 (з субцітрамі), 7.30, 8.00 (з субцітрамі), 8.30, 9.00 (з субцітрамі), 11.00, 13.00, 16.00, 18.00 (з субцітрамі), 20.30 Нашы навіны.
6.10, 7.10, 8.10 «Наша раніца».
9.10 «Сёння 8 лістапада. Дзень пачынаецца» (12+).
10.00 «Жыць здарова!» (16+).
11.10 «Кантрольная закупка» (12+).
11.50 «Модны прыгавор» (12+).
13.10 Серыял «Краіна 03» (16+).
15.00 «Давай пажэнімся!» (16+).
16.20 «Мужчынскае/Жаночае» (16+).
17.30, 18.20 «На самай справе» (16+).
18.55 «Удача ў прыдачу!» Дзённік (12+).
19.00 «Няхай гавораць» (16+).
20.00 «Час».
21.10 «Маркаў. Нічога асабістага» (12+).
21.40 Серыял «Мажор» (16+).
22.50 Трылер «Уцёкі» (16+).
0.50 «Вячэрні Ургант» (16+).
1.40 «Нашы навіны». Галоўнае за дзень.

СТБ

5.30 «Тыдзень спорту».
6.00, 7.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 Навіны «24 гадзіны».
10.10, 20.15 «Мінпшчына».
6.20, 7.45 «Раніца. Студыя добрага настрою» (6+).
9.10, 23.05 «Загадкі чалавецтва» (16+).
10.40, 20.45 «Шулер». Серыял (16+).
12.35, 23.55 «Самыя шакіруючыя гіпотэзы» (16+).
13.45 «Сакрэтныя тэрыторыі» (16+).
14.45 «Вадзіць па-руску» (16+).
15.15, 16.50 «Забіць Сталіна». Серыял (16+).
19.55, 23.00 «СТБ-спорт».
20.05 «Сталічныя падрабязнасці».
20.25 «Спецыяльны рэпартаж СТБ».
0.40 Дакументальны спецпраект (16+).

МІР

6.00 «Трымайся, шоўбіз!» (16+).
6.30 Серыял «АСА» (16+).
8.05, 10.10 Серыял «Батальён» (12+).
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 0.00 Навіны (бягучы радок).
13.15 «Зала суда. Бітва за грошы» (16+).
14.00, 1.40 «Справы сямейныя. Бітва за будучыню» (16+).
15.00, 2.25 «Справы сямейныя. Новыя гісторыі» (16+).
16.15, 0.40 «Гульня ў кіно» (12+).
17.10 Серыял «Вяртанне Мухтара-2» (16+).
19.20, 3.10 Серыял «Агент асобага прызначэння» (16+).
22.25, 0.10 Серыял «Жураў» (16+).
5.30 «Наша кіно. Гісторыя вялікага кахання» (12+).

РТР—Беларусь

7.00 «Раніца Расіі».
11.00, 14.00, 20.00 Весткі.
11.25 «Пра самае галоўнае». Ток-шоу (12+).
12.35, 14.25, 20.40 Серыял «Гадуноў» (16+).
13.50, 16.50, 19.50, 23.00 Навіны — Беларусь.
15.35 «60 хвілін». Ток-шоу.
17.00 Весткі. Мясцовы час.
17.25 «Лёс чалавека» (12+).
18.35 «Андрэй Малахаў. Прамы эфір» (16+).
22.30, 23.10 Серыял «Дуэт па праве» (12+).
0.25 «Вечар з Уладзімірам Салаўёвым».

НТБ—Беларусь

5.55 «Астрапрагноз».
6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.55 «Сёння».
6.10 «НашСпажыўНагляд» (16+).
7.10 «Дзелавая раніца НТБ» (12+).
7.55, 8.05 Серыял «Вяртанне Мухтара» (16+).
9.40 «За гранню» (16+).
10.20 Серыял «Сведкі» (16+).
11.15 Серыял «Масква. Тры вакзалы» (16+).
13.25, 18.30 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
14.05, 16.35 Серыял «Вуліцы разбітых ліхтароў» (16+).
17.25 «ДНК» (16+).
19.45 Серыял «Куба» (16+).
21.30 Серыял «Няўлоўныя» (16+).
23.25 «НЗ.by».
0.05 «Падазраюца ўсе» (16+).

8 канал

7.00, 15.55, 19.40, 21.05, 0.20 «Надвор'е».
7.05 М/с «Кунг-фу панда. Дзіўныя легенды».
7.30, 16.00 «Гумарынка».
7.35 Серыял «Два з паловай чалавекі» (16+).
8.40 Серыял «Блізняты» (16+).
9.35, 19.45 Серыял «Мост» (16+).
10.35 Серыял «Ад'ютант яго правасхадзіцельства» (12+).
11.45 Драма «Красная плошча» (12+).
14.00 Серыял «Імперыя пад ударам» (16+).
16.05 «Мультпарад» (0+).
16.30 «Мой любімы гадаванец» (0+).
17.00 «Сад і агарод».
17.15 «Адказвайка».
17.20 Серыял «Пражыць жыццё» (16+).
18.50 Серыял «Сакрэтныя матэрыялы» (16+).
19.35 «Фэшн is my прафэшн».
20.50 «Вечарніца» (0+).
21.10 «Даведнік па краінах і кантынентах» (0+).
21.20 Драма «Кромовъ» (16+).
23.20 Серыял «Блудлівая Каліфорнія» (18+).

ВТБ

6.05, 12.45 Серыял «Мамачкі-3» (16+).
7.10 М/ф «Чычылэнд» (0+).
7.30 М/ф «Марын і яго сябры» (6+).
8.00, 3.50 «Ералаш» (6+).
8.20 Серыял «Сямейны бізнес» (12+).
9.25 Маст. фільм «Час першых» (12+).

12.10 Скетч-шоу «Асцярожна: дзеці» (6+).
13.50, 2.05 Серыял «Выжыць пасля» (16+).
15.55 Серыял «Шчаслівыя разам» (16+).
18.00, 0.00 «Уральскія пельмені» (16+).
19.00 Серыял «Івановы — Івановы-3» (16+).
20.00 Серыял «Варонін» (12+).
22.00 Камедыя «Сняданак у таты» (12+).
1.05 «Кіно ў дэталях» (16+).
4.25 Серыял «Метад Лаўровай» (16+).

Культура

6.30, 7.00, 7.30, 8.20, 10.00, 15.00, 19.30, 23.10 Навіны культуры.
6.35 «Пешшу...» Масква чыгуначная.
7.05, 20.05 «Правілы жыцця».
7.35, 22.20 «Сіта і Рама». Серыял.
8.25 «Першыя ў свеце». Дак. серыял.
8.40, 16.25 «Два капітаны». Маст. фільм.
10.15 «Назіральнік».
11.10, 1.00 «Шчыра ваш... Раман Карцаў». 1992 год.
12.20, 18.40, 0.20 «Гульня ў бісер». «Яўген Вадалазкін. «Лаўр».
13.05 «Культурны адпачынак». Дак. серыял.
13.35 «Абсалютны слых».
14.15 Кіно пра кіно. «Аса. Хто кахае, той каханы». Дак. фільм.
15.10 Пернікавы домік. «Калевала».
15.40 «2 Вернік 2».
17.45, 2.10 Майстры выканальніцкага мастацтва.
19.45 «Галоўная роля».
20.30 «Добрай ночы, малыя!»
20.45 «Рускі свет Івана Тургенева».
21.40 «Энігма». Ільдар Абдразакаў.
23.30 «Хрустальная ноч. Яўрэйскі пагром — 1938». Дак. фільм.

Настальгія

6.00 «Быў час» з Аляксандрам Паліткоўскім: «Бывай, 7 Лістапада...» 2005 год (12+).
6.50, 9.45, 12.50, 15.45, 17.00, 18.50, 21.45, 23.00, 23.35, 3.45 Музычная настальгія (12+).
7.00 Праграма «Тэма» з Уладзіславам Лісцьевым: «Ала Пугачова». 1992 год (12+).
7.40 «Зямля — Паветра». «Ночные снайперы». 2002 год (12+).
9.00, 15.00, 21.00, 3.00 «Мінулы час» (12+).
10.00, 16.00, 22.00, 4.00 «Народжаны ў СССР» (12+).
11.00, 2.05, 5.00 «Песня-82» (12+).
12.00 «Спяем, сябры!» з Таццянай Візбар. 2007 год (12+).
13.05 Маст. фільм «Былы тата, былы сын» (16+).
14.30 «Ранішняя пошта». 1986 год (12+).
18.00 «Эліта Краіны Саветаў». Леанід Зорын. 2007 год (12+).
19.55 «Што? Дзе? Калі?» Першы паўфінал 1982 года (12+).
23.25 «Мастак і паэт Міхаіл Гробман чытае свае вершы». 1-я частка. 2005 год (18+).
0.00 Маст. фільм «Транзіт» (16+).

5.50 М/ф «У сінім моры, у белай пене...» (12+).

EuroSport 1

0.00 Алімпійскія гульні. «Зала славы».
1.00, 11.30, 20.30 Алімпійскія гульні. «Алімпійская спадчына».
1.30, 5.00, 8.30, 12.00, 17.30 Футбол. Чэмпіянат MLS. Плэй-оф.
3.00 Watts.
3.30, 7.00, 13.30, 16.30, 23.00 Снукер. International Championship. Фінал.
10.30, 21.00 Дроны. DR1 Champions.
14.30 Фігурнае катанне. Гран-пры Фінляндыі.
20.00 Алімпійскія гульні. «Жывыя легенды».
22.00 Снукер. English Open. Фінал.

Кінакамедыя

0.45 Любоўны менеджмент (16+).
2.45 Шпіён па суседстве (12+).
4.35 Ажаніся са мною, чувак (18+).
6.20 Лёгкія паводзіны (16+).
8.10 Сведка на вяселлі (16+).
10.00 Маё вялікае грэчаскае вяселле-2 (16+).
11.50 Даспехі Бога: у пошуках скарбаў (12+).
13.50 Выдатніца лёгкіх паводзін (16+).
15.35 Як выйсці замуж за мільярдэра (16+).
17.25 Секс па дружбе (16+).
19.30 Аферысты Дзік і Джэйн (12+).
21.10 Вячэра з прыдуркам (12+).
22.45 Вельмі страшнае кіно (16+).

ТБ3

6.00 М/ф (6+).
7.25 «Школа доктара Камароўскага» (6+).
7.55 «Доктар І...» (16+).
8.25 «Вузел лёсу». Серыял (16+).
10.00, 3.45 «Судовыя страсці». Дак. серыял (16+).
11.40, 17.15 «Варажбітка» (12+).
12.45, 16.10 «Містычныя гісторыі» (12+).
13.50 «Адкрыта» з Аксанай Байрак (16+).
14.45 «Простыя складанасці» (12+).
15.20 «Натуральны адбор» (12+).
19.00, 2.15 «Адважныя жонкі». Серыял (16+).
20.45 «Гэтым пыльным летам». Серыял (12+).
21.45 «Савецкія мафіі» (16+).
22.35 «Дзікія грошы» (16+).
23.25 «Звышнатуральнае». Серыял (16+).
0.15 «Мумія-2». Фэнтэзі (12+).
5.15 «Нераскрытыя тайны» (12+).

ТБ1000

6.10, 15.35 Немагчымае (16+).
8.30 Дывергент-2: інсургент (12+).
11.05 Скрыжалі лёсу (16+).
13.25 Махляры (12+).
18.00 Я — легенда (16+).
20.10 Белфегор — прывід Луўра (12+).

22.05 Саліст (16+).
0.20 Твін Пікс: скрозь агонь (18+).
2.50 Скнара (16+).
4.25 Фантастычнае каханне і дзе яго знайсці (16+).

ТБ1000 Рускае кіно

6.20 Цёмны свет (16+).
8.25 Герой (12+).
10.15 Тэсты для сапраўдных мужчын (16+).
11.40 Вій (12+).
14.05 Прыцягненне (12+).
16.20, 4.35 Свірыдавы (16+).
18.20 Білет на Vegas (16+).
20.20 Без межаў (12+).
22.15 Нявеста (16+).
0.05 Дуэль. Пушкін — Лермантаў (12+).
2.50 Землятрус (12+).

Discovery

6.00 Панарама 360°. Аб'ект сусветнай спадчыны (16+).
6.45 Гульні розуму (16+).
8.00 Неверагодны доктар Пол (16+).
9.30. 14.10, 2.25 Дзікі тунец (16+).
10.20, 3.10 Аўта-SOS (12+).
11.05 Золата Юкана (16+).
11.50 Ледзяная дарога (16+).
12.35 Гаспадары гор (16+).
13.20 Сіла племені (16+).
15.40, 18.00, 22.00, 1.35, 4.50 Расследаванні авіякатастроф (16+).
17.15, 22.45 Секунды да катастрофы (16+).
18.50, 0.00 Космас: прастора і час (16+).
19.35 Сапраўдны геній (12+).
20.20 Вядомы Сусвет (16+).
21.10 Невядомая планета Зямля (12+).
23.10 Гарачыя граніцы: Лацінская Амерыка (16+).
0.45 Асушыць акіян (16+).
5.35 Навуковыя недарэчнасці (16+).

National Geographic

8.00, 16.00, 22.00 Махінатары.
9.00, 17.00, 23.00, 4.40 Круты цюнінг.
10.00, 15.30, 21.00 Як гэта ўстроена?
11.00, 20.00, 5.30 Склады.
12.00, 1.00, 6.20 Зброя па-амерыканску.
13.00 Забытая інжынерыя.
14.00, 3.50 Як устроены Сусвет.
15.00 Скрозь час і прастору.
18.00, 0.00 Залатая ліхаманка.
19.00, 2.00, 7.10 Скрозь кратовую нару.
2.55 Разбуральнікі легенд.

ВЫТВОРЧАСЦЬ

ЦЯПЛІЧНУЮ ПЛЁНКУ — НА ГРАНУЛЫ

Як прыватнае прадпрыемства вырашае экалагічную праблему раёна, і не толькі свайго

Століншчына вядомая ў краіне вырошчваннем агуркоў, памідораў ды іншай агародніны. Сотні гектараў зямлі занятыя пад цяпліцы. А яшчэ нейкі дзясятак гадоў таму вялікай праблемай была плёнка, якую гаспадары цяпліц штогод тонамі выкідалі альбо складавалі. Нярэдка гэты шкодны сінтэтычны прадукт спальвалі, атручваючы паветра ў наваколлі. Аднойчы ў раёне праходзіла нават рэспубліканская нарада, на якой вырашалі, як утылізаваць плёнку.

Цяпер гэтай праблемы не існуе. Прыватнае вытворча-гандлёвае ўнітарнае прадпрыемства «Столін-Перапрацоўка плёнкі» мае ярка выражаны экалагічны кірунак. Завод ператварае шкодныя адходы ў новую прадукцыю. Стварыў завод у гарпасёлку Рэчыца **столінскі прадпрымальнік Аляксандр ДЗЕРАВЕНКА** з групай аднадумцаў. На падставе рашэння выканкама ім прадалі былую вытворчую базу райсельгастэхнікі. Вядома, давялося рамантаваць памяшканні, даводзіць да ладу цэхі, каб потым паставіць станкі. І вось цяпер абсталяванне задзейнічана на поўную магутнасць. А на прадпрыемстве зараз працуе каля 60 чалавек. Завод існуе ўжо пяты год.

Калі ён быў яшчэ на стадыі станаўлення, упраўленне па працы, занятасці і сацыяльнай абароне райвыканкама выдзеліла пазыку пад стварэнне рабочых месцаў.

— Атрымалі тады 450 мільёнаў рублёў, — гаворыць Аляксандр Дзеравенка. — Хоць і невялікія былі грошы, але на той час дапамога выглядала вельмі своечасовай. З той пазыкай даўно разлічыліся, але з людзьмі сацыяльна ўразлівых катэгорый працягваем працаваць і цяпер. На прадпрыемстве маюць рабочыя месцы некалькі людзей з абмежаванымі магчымасцямі.

Завод працуе кругласутачна, без выхадных і святочных дзён. За суткі перапрацоўваецца ад трох да чатырох тон сыравіны. Цяпер прадпрыемства мае дагаворы больш чым з трыма сотнямі пастаўшчыкоў сыравіны. Плёнку і іншы пластык вязуць у Рэчыцу не толькі з Брэстчыны, але і з усіх абласцей Беларусі. Большая частка гатовай прадукцыі — гранулы — накіроўваецца ў Расію. Рэчыцкі смеццеперапрацоўчы завод — прадпрыемства з поўным цыклам вытворчасці. Сыравіну тут перабіраюць, сартуюць, потым мыюць у спецыяльных машынах, пасля гэтага пускаюць у станкі, якія выпрацоўваюць гранулы — сыравіну для іншай вытворчасці, каб пазней яна ператварылася ў карысную прадукцыю.

Святлана ЯСКЕВІЧ.

ВОПЫТ

ЧВЭРЦЬ СТАГОДДЗЯ БЕЗ ПАЦУКОЎ І ПРУСАКОЎ

Час, калі ўсе адходы жыццядзейнасці выкідаліся ў смеццеправоды, гамяльчане нават забылі. Разам з **намеснікам генеральнага дырэктара дзяржаўнага аб'яднання «ЖКГ Гомельскай вобласці» Алегам СПІРЫДОНАВЫМ** успамінаем, калі тое было. Не адразу, але па паперах знаходзім дату. Работу па закрыцці смеццеправодаў у Гомелі пачалі яшчэ ў 1994, а закончылі ў 2011 годзе. Столькі часу спатрэбілася, каб пераканаць жыхароў усёй вобласці ў відавочных плюсах. Няма смеццеправода — няма смуроду гніення і хлоркі, прусакоў і пацукоў, пажараў ад недакуркаў і грукату сярод ночы. Толькі сталыя людзі сёння прыгадаюць, як сістэматычна яны забіваліся і патрабавалі спецыяльнага тэхнічнага абслугоўвання, каб чысціць і дэзынфікаваць. Зніклі гэтыя з'явы з жыцця, цяпер толькі бульба ці каляскі захоўваюцца ў памяшканнях вакол гэтай прылады сумнеўнай зручнасці.

Фота Вольгі АНУФРЫЕВАЙ.

Тэхнікі, якая іх абслугоўвала, на Гомельшчыне цяпер няма адпаведна. Замест яе набыта новая, прыстасаваная пад так званыя еўракантэйнеры. Пры пагрузцы смецце з іх практычна не высыпаецца. Кантэйнер падкатваецца да машыны, тая сама адкрывае накрыўку і справа зроблена.

— Гомель — першы горад у Беларусі, у якім смеццеправоды ўвогуле зніклі, — падкрэслівае Алег Спірыдонаў. — Потым і па вобласці ўсе заварылі. Але ж галоўная мэта сёння — максімальна падзяляць і перапрацоўваць смецце. Гэта ж другасныя рэсурсы. Пры карыстанні смеццеправодам гэта немагчыма. Сёння жыхары Гомельшчыны прызвычаіліся да таго, каб выкідаць смецце ў розныя кантэйнеры. Большая частка гэта робіць.

> Гомель — першы горад у Беларусі, у якім смеццеправоды ўвогуле зніклі.

Цікаўлюся, ці сутыкаліся пры барацьбе за экалогію з супрацьлеглымі меркаваннямі.

— Канешне, — кажа Алег Віктаравіч. — Працэс пераканання доўгі, але таго варты. Былі супраць у асноўным асобныя людзі, якія прызвычаіліся да смеццеправодаў, і сталыя, каму зусім цяжка выходзіць з дому і несці смецце на пляцоўку. Але ж сёння ўсе пляцоўкі — у крокавай даступнасці.

Сапраўды, блізка ад свайго дома я налічыла пяць. У залежнасці ад таго, у які бок іду, там і выкідаю смецце. Дарэчы, усе пляцоўкі ўладкаваны, агароджаны. Канешне, здараецца, што іх перакульваюць, але ж вельмі рэдка.

Дзеці сёння актыўна ўключыліся ў дзейнасць па раздзяленні смецця: кампанія вясёлых янотаў у сродках масавай інфармацыі робіць сваю справу. Многія бацькі гавораць, што малыя цяпер не дадуць выкінуць смецце не ў тую скрыню, што яму адпавядае. Думаю, яны здольны пераканаць і бацькоў, і дзядоў, што клопат аб будучыні планеты варты яшчэ аднаго заваранага смеццеправода.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

ЗМЯНЯЦЬ ПАДЫХОДЫ ДА АДХОДАЎ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».)

— Пакуль мы не можам поўнасцю адмовіцца ад выкарыстання палігонаў, але пры гэтым павінны ўкараняць новыя тэхналогіі абыходжання з адходамі, што і закладзена ў змест Нацыянальнай стратэгіі па абыходжанні з цвёрдымі камунальнымі адходамі і другаснымі матэрыяльнымі рэсурсамі на перыяд да 2035 года, — тлумачыць **начальнік упраўлення рэгулявання абыходжання з адходамі, біялагічнай і ландшафтнай разнастайнасці Мінпрыроды Вольга САЗОНАВА.**

Трапляючы на палігоны, адходы з кантэйнераў для змяшаных адходаў праходзяць дасартаванне. Але эфектыўнасць апошняга значна меншая, чым сартаванне непасрэдна ў кантэйнерах. Правезеныя ў смеццявозе ДМР перамешваюцца з арганічнымі адходамі і страчваюць сваю якасць. Каб яе аднавіць, перапрацоўшчыкі павінны выдаткаваць шмат сродкаў і часу. Практыка паказвае, што ўзровень вымання ДМР са змяшаных адходаў складае каля 10 %, тады як падчас дасартавання пасля паасобнага збору атрымліваецца выняць больш за 90 % ДМР.

— На маю думку, галоўная задача камунальных службаў і кожнага жыхара Беларусі падчас сартавання адходаў — аддзяліць мокрыя адходы (арганіку) ад сухіх, — кажа Наталля Блышчык. — Няхай нават у кантэйнер для пластыку трапяць адходы, якія не перапрацоўваюцца, але пры гэтым яны не забрудзяць карысныя ДМР.

Інфармацыя + ініцыятыва

За апошнія гады наша краіна дасягнула значных вынікаў у выкарыстанні і перапрацоўцы пластыку і іншых відаў ДМР. Але па-ранейшаму ёсць праблемы са свядомасцю насельніцтва.

Сёння ідзе вялікая інфармацыйная кампанія пра паасобны збор адходаў, але яна, упэўнена Наталля Блышчык, павінна была пачацца да таго, як у нашых дварах з'явіліся кантэйнеры для пластыку, паперы і шкла. Так, Германіі і Швецыі для дасягнення значных поспехаў у галіне абыходжання з адходамі спатрэбілася 40—50 гадоў.

Увогуле, эксперт лічыць, што адзін з самых дзейсных спосабаў вырашэння «смеццевай» праблемы — прыватная ініцыятыва. Бо менавіта ад дзеяння канкрэтных людзей залежыць стан кантэйнернай пляцоўкі ў двары іх дома і, адпаведна, эфектыўнасць збору смецця. Ці ініцыятыва гандлёвай сеткі прадаваць, а не бясплатна раздаваць пакеты, паказвае прыклад для іншых — можна змяняць падыходы да пластыкавай упакоўкі самім, не чакаючы змен у заканадаўстве.

Вераніка КОЛАСАВА.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

Выгадна, дык не ахвотна?

Кіраўніцтва Віцебскага аблвыканкама патрабуе актывізаваць дзейнасць па нарыхтоўцы другасных матэрыяльных рэсурсаў. У прыватнасці, у першым паўгоддзі ў вобласці нарыхтавалі 37,2 тысячы тон — толькі 39 % ад гадавога плана.

Старшыня аблвыканкама Мікалай ШАРСНЁЎ на пасяджэнні выканаўчага органа даў заданне актывізаваць працэс. Тым больш што тым, хто плённа займаецца адпаведнай дзейнасцю, гэта выгадна. У дзяржаве прадугледжаны адпаведны алгарытм, каб выдаткі акупляліся.

Што датычыцца нарыхтоўкі другасных матэрыяльных рэсурсаў у насельніцтва, яе ажыццяўляюць 190 прыёмных пунктаў. 60 % з іх адносяцца да сістэмы спажывецкай кааперацыі, астатнія — да ЖКГ.

У рэгіёне ёсць добрыя прыклады таго, як зборам і перапрацоўкай займаюцца ў адпаведнасці з патрабаваннямі часу. Напрыклад, першымі ў Прыдзвінскім краі паасобны збор і перапрацоўку бытавых адходаў на перадавым узроўні арганізавалі ў Наваполацку. На Біямехзаводздзе бытавых другасрэсурсаў, які працуе з 2010 года, летась пачалі перапрацоўку пластыкавых бутэлек. Раней тут займаліся толькі сартаваннем, пасля прасавання сыравіну адпраўлялі на Магілёўшчыну для далейшай перапрацоўкі.

Але падлічылі, што больш выгадна вырабляць дробную пластыкавую фракцыю — ПЭТ-флэкс і шматкі. У былых складскіх памяшканнях размясцілі адпаведны вытворчы комплекс. Магутнасці дазваляюць перапрацоўваць прыкладна палову пластыкавай бутэлечнай тары, якую збіраюць у вобласці.

Кіраўнік прадпрыемства, дэпутат гарсавета Сяргей СЯМЕНЫЧАЎ, у размове з карэспандэнтам «МС» дадаў, што ў выніку запуску лініі па вырабе пліткі і бардзюраў замест цэменту будзе выкарыстоўвацца палімер. Такім чынам, перапрацаваныя адходы дазволяць яшчэ больш зарабляць.

Тое, што немагчыма перапрацаваць, як вядома, адвозяць на палігоны. На жаль, ёсць факты, калі парушаюцца патрабаванні пры іх эксплуатацыі і ўтрыманні.

Як паведаміў **старшы памочнік пракурора Полацкага раёна Віталь ПАТАНЕЙКА**, сёлета ўстанавілі факты захавання другасных матэрыяльных рэсурсаў на палігоне і міні-палігонах для цвёрдых камунальных адходаў. Там жа былі адходы вытворчасці. Акрамя таго, былі ўстаноўлены парушэнні ў пытаннях агароджвання аб'ектаў захавання цвёрдых камунальных адходаў. Зафіксавалі і факты складзіравання цвёрдых камунальных адходаў на пад'язных пуцях да такіх аб'ектаў, парушэнні пры правядзенні ізаляцыі адходаў. Дырэктару Жыллёва-камунальнай гаспадаркі Полацка ўнеслі прадстаўленне аб ліквідацыі парушэнняў. Таксама па патрабаванні пракуратуры вінаватыя ў парушэннях прыцягнуты да дысцыплінарнай і адміністрацыйнай адказнасці.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

ГРОШЫ СА СМЕЦЦЯ

Штодзень толькі Магілёў вывозіць на гарадскі палігон каля 300 тон смецця. Раённыя пляцоўкі для адходаў таксама працуюць на мяжы сваіх тэхнічных магутнасцяў. У Глуску і Клімавічах, напрыклад, яны наогул вычарпалі свой рэсурс. Ад усяго гэтага экалогія, вядома, не паляпшаецца.

КАМПОСТ ДЛЯ... ПАЛІГОНА

Пакуль Магілёўскі смеццеперапрацоўчы завод, на які дастаўляецца да 90 тысяч тон смецця ў год, у сярэднім дабывае з яго каля 11 % другасных матэрыяльных рэсурсаў (ДМР). Але зараз тут разглядаюць дастаткова перспектыўны план павелічэння гэтай лічбы. **Дырэктар завода Віталій КОКАТАЎ** расказаў пра эксперыментальны праект, які, спадзяюцца, палепшыць паказчыкі:

— Мы збіраемся вылзеліць пляцоўку пад кампаставанне арганічных адходаў, якія трапляюць да нас ад насельніцтва. Кампост можна потым выкарыстоўваць у якасці грунту, якім на палігоне мы перасыпаем адходы. Па тэхналогіі кожныя два метры адходаў трэба перамяжоўваць 25 сантыметрамі грунту. Пакуль для гэтага выкарыстоўваецца звычайная глеба. А ў перспектыве мы зможам падоўжыць тэрмін эксплуатацыі палігона, а таксама на 15 % павысіць колькасць здабытых другасных рэсурсаў.

Прадпрыемства не толькі выбірае ДМР, але і само яго часткова перапрацоўвае. Тут знайшлі спосаб ператварэння поліэтылену высокага ціску ў гранулы. Штомесяц на заводзе асвойваюць 10 тон «плёначных» адходаў. А з гранул розныя перапрацоўшчыкі робяць запатрабаваныя тавары народнага спажывання, пачынаючы ад сметніц, заканчваючы бамперамі для аўтамашын.

А вось раслінныя адходы і апалую лістоту завод пускае на «корм» каліфарнійскім чарвякам. Грунт ад смеццеперапрацоўчага завода ў дасведчаных аматараў-кветкаводаў карыстаецца вялікім попытам. Пасля таго як яго ўгнаілі тутэйшыя чэрві, на ім можа заквітнець нават сухі пень.

У маштабах вобласці сартавальныя лініі працуюць таксама ў Бабруйску, Клімавіцкім, Касцюковіцкім, Кіраўскім, Быхаўскім, Шклоўскім, Асіповіцкім, Горацкім і Крычаўскім раёнах. Існуючыя магутнасці дазваляюць сартаваць каля 150 тысяч тон ЦКА — 30 % ад усіх адходаў.

СМЕЦЦЕПРАВОД НА ЗАМКУ

Паасобны збор камунальных адходаў для паловы магілёўчан пакуль не актуальны, бо яны ўсё яшчэ карыстаюцца смеццеправодамі. Але налета плануецца гэту праблему вырашыць.

Фота Максіма ШАСТАКОВА.

Намеснік генеральнага дырэктара па добраўпарадкаванні Магілёўскага УКП Яўген ШАМЯНКОЎ удакладняе:

— Пакуль у горадзе застаецца 207 дамоў з дзеючымі смеццеправодамі, амаль палова ад агульнай колькасці існаваўшых. Рашэнне адмовіцца ад іх павінны прымаць самі жыхары. Але гэта той выпадак, калі трэба людзей пераконваць. Вядома, што выйсці на пляцоўку і апусціць у спецыяльную шахту пакет са смеццем лягчэй. Але трэба разумець, што тут і агульны санітарны фон парушаецца, і затраты большыя. Бо, калі машына прыязджае па смецце ў адно месца, гэта абыходзіцца танней, чым калі яна прыпыняецца каля кожнага пад'езда. Плюс догляд самога смеццеправода каштуе грошай і патрабуе дадатковых рабочых рук.

Спецыяліст спадзяецца, што са смеццеправодамі атрымаецца разабрацца да канца наступнага года.

Дарэчы, з 20 тысяч кантэйнераў, якія існуюць на сённяшні дзень у вобласці, 12,4 тысячы прызначаны для раздзельнага збору адходаў. І штогод апошніх становіцца болей. Сёлета, напрыклад, у разрад паасобных пераведзена больш за 1000 кантэйнераў.

НАМ БЫ ЗАВОДЗІК

Некалькі гадоў таму ў краіне праводзілася маштабная аптымізацыя міні-палігонаў для цвёрдых бытавых адходаў. Сёння ў Магілёўскай вобласці 120 палігонаў, 99 з якіх міні.

Начальнік адзела добраўпарадкавання ЖКГ Магілёўскай вобласці Дзяніс СІЛАКОЎ кажа, што тэмпы скарачэння міні-пляцовак для адходаў запаволіліся, бо паўстала задача, што акрамя іх больш няма дзе ўтылізаваць:

— Працэс працягваецца, але не такімі аб'ёмамі. Калі раней закрывалася да 200 міні-палігонаў у год, то зараз 10—12. Праблема ў іншым. Сёння некаторыя раённыя «сметнікі» запоўнены на 100 %. Трэба іх рэкультываваць і шукаць новыя пляцоўкі. Звяртаем увагу на гэта інвестараў, бо ў бюджэце грошай не хапае.

Нягледзячы на тое, што колькасць палігонаў памяншаецца, альтэрнатывы ім пакуль няма.

Некалькі гадоў таму давялося пісаць пра аднаго літоўскага прадпрымальніка, які прапаноўваў зрабіць на тэрыторыі Магілёўскай вобласці завод па сартаванні і перапрацоўцы камунальных і бытавых адходаў з камбінаванай вытворчасцю ў электрычную і цеплавую энергію. Маўляў, ёсць у Еўропе бізнесмены, якія гатовыя ўкласці ў гэтую справу каля 195 мільёнаў еўра. Для рэалізацыі праекта патрабаваліся прыблізна пяць гектараў зямлі і магчымасць падключэння да цеплавых і электрычных сетак, каб транспартаваць атрыманае на камунальных адходах цяпло і электраэнергію ў горад. Аб'ект, запэўніваў літовец, абсалютна бяспечны і экалагічна чысты. І прыводзіў у прыклад княства Манака, дзе смеццеперапрацоўчы завод знаходзіцца ў цэнтры горада і выглядае як оперны тэатр. Але «опернага тэатра» ў Магілёве чамусьці так і не атрымалася.

Нэлі ЗІГУЛЯ.

АРТ-АБ'ЕКТЫ НА ВАРЦЕ ЧЫСЦІНІ

У Гродне з'явіліся арыгінальныя сметніцы

Іх пачалі рабіць на Гродзенскім заводзе па ўтылізацыі і сарціроўцы адходаў. Першая сметніца з'явілася ў вобразе ветлівага джэнтльмена, які гатовы зняць капялюш перад тымі, хто не смеціць і правільна ўтылізуе адходы. Гэты факт не застаўся па-за ўвагай не толькі гараджан, але і шматлікіх турыстаў. Каля сметніцы сталі рабіць сэлфі і выкладваць у інтэрнэт.

На завод сталі паступаць прапановы з розных куткоў краіны і Расіі. Некаторымі эскізамі вытворцы зацікавіліся. Так, у горадзе з'явілася дама з сабачкам, а за ёй і вясёлы дворнік. Усяго ўстанавілі 18 сметніц-інсталяцый. Кажуць, што іх перадалі на баланс горада як малыя архітэктурныя формы.

Маргарыта УШКЕВІЧ.

Пазбавіцца ад непатрэбных рэчаў

Салігорск лідзіруе сярод гарадоў Беларусі па шчыльнасці забудовы і насельніцтва — на квадратным кіламетры пражывае больш як 11 тысяч чалавек. Камунальныя службы прыкладаюць шмат намаганняў, каб гарадскія кварталы не патаналі ў смецці.

— Найпершая наша задача — атрымаць як мага больш другасных матэрыяльных рэсурсаў для перапрацоўкі. Гэта пластык, шкло, папера, — расказаў **выконваючы абавязкі дырэктара камунальнага нарыхтоўчага ўнітарнага прадпрыемства «ЭкаКомплекс» Валерый ЕРМАКОВІЧ.** — У Салігорскім раёне дзейнічаюць тры асноўныя сістэмы іх збору. Кантэйнерная — гэта раздзельны збор адходаў у месцах, дзе яны назапашваюцца. Акрамя таго, нарыхтоўка вядзецца ў стацыянарных і перасоўных прыёмных пунктах, а таксама — з дапамогай тэхналагічнай сартавальнай лініі. Раздзельным зборам адходаў ахоплены Салігорск і ўсе населеныя пункты раёна.

У горадзе з прычыны вельмі шчыльнай забудовы ўладкаваць кантэйнерныя пляцоўкі бывае даволі складана. Таму прадпрыемства пачало ўстанаўліваць на ўнутраных дваровых тэрыторыях кантэйнеры заглыбленага тыпу. Адзін замяняе сабой шэсць звычайных кантэйнераў. Акрамя таго, у ім больш нізкая тэмпература, што замаруджвае працэсы гніення. Усяго ж на тэрыторыі горада і раёна больш за 1500 кантэйнераў для раздзельнага збору бытавых адходаў, у тым ліку 45 заглыбленых.

У мікрараёне Памесце Салігорска «ЭкаКомплекс» укараніла спосаб збору адходаў па галандскай сістэме ў рознакаляровыя поліэтыленавыя мяшкі. Жоўтыя прызначаны для пластыку, зялёныя — для паперы і кардону, сінія — для шкла. Па два камплекты раздалі домаўладальнікам. Вывозяцца адходы па графіку. Тара вяртаецца гаспадарам.

На базе прадпрыемства створаны рэгіянальны цэнтр па зборы зношаных шын. Жыхары горада і раёна маюць таксама магчымасць здаць элементы, якія змяшчаюць ртуць, энергазберагальныя лямпы, батарэйкі ў стацыянарныя пункты прыёму другаснай сыравіны. Працуе на прадпрыемстве і тэхналагічная лінія сартавання другасных матэрыялаў, дзе яны праходзяць дасартоўку па відзе і колеры. Другасную сыравіну прымаюць у трох стацыянарных прыёмных пунктах Салігорска, гарадскім пасёлку Чырвоная Слабада і ў вёсцы Дубеі. Калі ў кагосьці няма такой магчымасці, то нарыхтоўшчык забярэ яе машынай.

Сёлета ў жніўні арганізавалі платны збор бытавой тэхнікі ад насельніцтва, якая выйшла з ужывання. Цяпер усе ахвотныя могуць не толькі выслабаніць свае памяшканні ад рэчаў, якія перашкаджаюць, але і папоўніць сямейны бюджэт. За кожны кілаграм вагі ім выплачваецца па 25 капеек.

«ЭкаКомплекс» рэгулярна ладзіць акцыі па нарыхтоўцы другасных рэсурсаў сярод насельніцтва. Жыхары Салігорскага раёна актыўна ў іх удзельнічаюць. Каму ж перашкодзіць лішні рубель! Напрыклад, жыхарка пасёлка Чыжоўка ў красавіку здала ў перасоўны прыёмны пункт каля 300 кілаграмаў шкла і 50 кілаграмаў ПЭТ-бутэлек за адзін раз. І такіх сумленных людзей становіцца ўсё больш.

Таццяна ЛАЗОЎСКАЯ.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

НУЛЬ АДХОДАЎ

Паводле звестак спецыялістаў, адзіны палігон для камунальных адходаў сталіцы «Трасцянецкі» напаўняецца ў пяць разоў хутчэй, чым было запраектавана. Гэта значыць, што ўжо праз некалькі гадоў, калі не зрабіць канкрэтных захадаў, Мінск можа сутыкнуцца з сур'ёзнымі наступствамі.

— Перапрацоўка не выратоўвае нас ад праблемы, — гаворыць Наталля Блышчык. — Гэта дзейнасць — усяго толькі трэцяя ступень у пірамідзе эфектыўнасці абыходжання з адходамі пасля прадухілення ўтварэння і паўторнага выкарыстання. Таму трэба звяртаць больш увагі на скарачэнне тавараў, якія не перапрацоўваюцца або з'яўляюцца аднаразовымі, што адпаведна прывядзе да скарачэння і колькасці адходаў.

Але пакуль у гэтай галіне ў Беларусі няма заканадаўчых актаў, якія б рэгулявалі вытворчасць пластыкаў. Таму, напрыклад, вытворцы тавараў з полістыролу (які амаль не перапрацоўваецца) і поліэтыленцэрэфталату (добра перапрацоўваецца) знаходзяцца ў аднолькавых умовах.

— Нам неабходна зменшыць колькасць утварэння адходаў, скараціць вытворчасць тавараў, якія немагчыма перапрацаваць, а бізнесу глядзець у бок прапановы людзям безадходных альтэрнатыў, — упэўнена суразмоўніца.

З гэтым згодныя і ў Мінпрыроды. Прыродаахоўнае ведамства некаторы час таму выступала з прапановай эканамічнага стымулявання вытворцаў і пастаўшчыкоў тавараў з матэрыялаў, якія могуць паўторна перапрацоўвацца. Па словах Вольгі Сазонавай, Мінпрыроды будзе і далей працаваць над тым, каб у краіне ўкараняліся малаадходныя тэхналогіі, у тым ліку стымулявалася выкарыстанне шматзваротнай упакоўкі.

Вераніка КОЛАСАВА.

Фота Максіма ШАСТАКОВА.

ПЕРАПРАЦОЎКА — СПРАВА ВЫГАДНАЯ

Ці пашырацца магутнасці Гродзенскага смеццесартавальнага завода?

Зараз ён абслугоўвае толькі горад, але ёсць магчымасць, каб прыняць адходы з усяго Гродзенскага раёна. Цяпер у раёне дзейнічае 15 міні-палігонаў, але камунальныя службы і мясцовыя ўлады не спяшаюцца скіраваць смеццевыя патокі на перапрацоўчы завод.

Гродзенскі раён — адзін з самых населеных у вобласці, тут пражывае амаль 50 тысяч чалавек. З іх у гарадзе-спадарожніку Скідзелі — больш за 10 тысяч. Зразумела, што і адходаў утвараецца нямала. Напрыклад, у Гожскім сельскім Савеце адных толькі садаводчых таварыстваў каля 40, і ў сезон смецце ледзь паспяваюць вывозіць. Між тым да раздзельнага збору адходаў справа пакуль не дайшла. Праўда, была спроба зарыентаваць жыхароў і дачнікаў на збор палімераў, але яна не дала вынікаў: у кантэйнер па звычцы выкідалі ўсё разам.

Вывозяцца на палігон і адходы вялікай Скідзельскай зоны. У сельскім Савеце расказалі, што чулі аб планах па закрыцці палігона, які знаходзіцца на тэрыторыі сельсавета, але гэтыя пытанні не ў кампетэнцыі мясцовых улад. Дарэчы, такую сітуацыю, калі смецце вывозіцца адразу на палігон, можна назваць тыповай не толькі для Гродзенскага, але і многіх іншых раёнаў. З той розніцай, што на тэрыторыі раёна вось ужо другі год дзейнічае смеццесартавальны завод, магутнасцю 120 тысяч тон у год. Як паведаміў **дырэктар завода Вячаслаў АНДРЫЕЎСКІ**, магчымасці для перапрацоўкі ёсць.

— Завод прымае камунальныя адходы толькі з абласнога цэнтра. Гэта звязана з заварваннем гарадскіх смеццеправодаў і арганізацыяй раздзельнага збору другаснай сыравіны. Працэс можна лічыць наладжаным. Доля адсартаваных адходаў значна ўзрасла. Мы гатовы прыняць яшчэ больш смецця ад насельніцтва і адсартаваць яго, — адзначыў дырэктар.

На заводзе наогул выйшлі з ініцыятывай закрыцця навакольных міні-палігонаў. Аргумент важкі — адсутнасць ліній сартавання. Таму ўсе адходы, у тым ліку другасная сыравіна, трапляюць на сметнік. Выгляд другаснай сыравіны вельмі ўражвае экскурсіі, якія часта сюды прыязджаюць, заўважае дырэктар завода. Наогул, перапрацоўка адходаў — справа выгадная. Добра ідзе рэалізацыя пластыку магілёўскім перапрацоўшчыкам. Яны гатовы браць яшчэ больш сыравіны.

— Мы бачым, што патрэба ёсць, і нашы лініі справяцца з большай нагрузкай. Цяпер справа за камунальнымі службамі і раённымі уладамі, якія павінны прыняць рашэнне аб закрыцці міні-палігонаў, каб усё смецце з тэрыторыі раёна праходзіла праз наш завод, — рэзюмуе Вячаслаў Андрыеўскі.

У аддзеле камунальнай гаспадаркі райвыканкама такая прапанова не выклікала энтузіязму. Каментарый прагучаў даволі лаканічна: «Пакуль пралічваем эканамічны бок». Зразумела, што камунальная гаспадарка не хоча несці страты па адвозцы смецця за некалькі дзясяткаў кіламетраў, калі ёсць паблізу міні-палігон. У рэшце рэшт гэта адаб'ецца і на бюджэце. Да таго ж колькасць смеццявозаў разлічана пад адпаведны маршрут. Калі зараз, напрыклад, машына робіць некалькі рэйсаў, то пры новым раскладзе іх колькасць зменшыцца, што можа пагоршыць чысціню населеных пунктаў. З такімі аргументамі цяжка не пагадзіцца.

Між тым на заводзе прапануюць пачаць гэту работу ў эксперыментальным рэжыме. У першую чаргу задзейнічаць навакольныя сельсаветы. У рэшце рэшт 15 міні-палігонаў, якія існуюць у раёне, рана ці позна давядзецца закрываць. Дык чаму не пачаць зараз?

Аляксандр АДАМЕНКА, намеснік старшыні Гродзенскага абласнога камітэта прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя:

— У вобласці распрацаваны графік закрыцця міні-палігонаў на тры гады. Гэта значыць, што ў гэты тэрмін усе міні-палігоны вобласці павінны быць выведзены з эксплуатацыі. Згодна з графікам налета ў Гродзенскім раёне павінны быць закрыты пяць міні-палігонаў і праз год — астатнія дзесяць. У цэлым па вобласці сёлета стаіць задача закрыць каля паўсотні аб'ектаў, у наступныя два гады — астатнія 210.

Маргарыта УШКЕВІЧ, фота аўтара.

ПРАБЛЕМНАЕ ПЫТАННЕ: З ПОШТЫ «МС»

ЦІ БУДЗЕ Ў МІНУЛАГА... БУДУЧЫНЯ?

Наш чытач у сваім звароце пацікавіўся тэмай захавання гістарычнай спадчыны Аршаншчыны. Яго турбуе разбурэнне помнікаў мінулага ў аграгарадку Смальяны. У сваім лісце ён расказаў пра руіны замка «Белы Ковель», рэшткі касцёла і царквы, дадаў і пра магілу сябра Адама Міцкевіча Тамаша Зана. Карэспандэнты «МС» адправіліся ў населены пункт, каб на месцы высветліць сітуацыю.

Спадчына ў руінах

Яшчэ да пачатку камандзіроўкі быў атрыманы пісьмовы адказ з упраўлення культуры Віцебскага аблвыканкама, у якім паведамлялася, што ў аграгарадку (з насельніцтвам каля тысячы чалавек. — **Аўт.**) ёсць чатыры аб'екты, якія з'яўляюцца гісторыка-культурнай каштоўнасцю.

«Тры з іх знаходзяцца ў нездавальняючым зруйнаваным стане: руіны замка «Белы Ковель» (першая траціна XVII стагоддзя), рэшткі былога даміканскага касцёла (другая палова XVIII стагоддзя), Аляксееўская царква (1864 год)», — канстатуецца за подпісам **начальніка ўпраўлення культуры Пятра ПАДГУРСКАГА.**

У афіцыйным лісце таксама адзначана, што ўласнік аб'ектаў — Смальянскі сельскі выканаўчы камітэт. Яго **старшыня Анатоль КРЫСІКАЎ** у сваю чаргу адзначае, што выканкам — уласнік умоўны.

— Проста аб'екты гістарычнай спадчыны, яны такімі афіцыйна прызнаныя, знаходзяцца на тэрыторыі сельсавета, — кажа ён.

Паводле яго слоў, сёлета ён напісаў ліст у Міністэрства культуры, але ў ведамстве спаслаліся на тое, што мясцовая ўлада сама павінна прымаць нейкія меры па захаванні аб'ектаў.

Старшыня пракаментаваў і словы чытача «МС» наконт таго, што па руінах замка лазяць дзеці. Мясцовыя жыхары і турысты ядуць там, выпіваюць, выдрапваюць розныя надпісы на старажытных сценах і пакідаюць кучы смецця. Ён адзначыў, што сельскі выканкам пастаянна кантралюе, каб было чыста. Перыядычна наводзяць парадак людзі, якія для гэтага наймаюць.

Вакол храмаў не раз нацягвалі стужкі, каб за іх не заходзілі, але марна. На ўстанаўленне агароджы ў выканкама няма грошай. І канешне, няма фінансавых сродкаў, каб правесці работы па кансервацыі.

Разам з Анатолем Крысікавым едзем паглядзець на тое, што засталося.

Былая веліч

Высветлілася, што да замка, нават руіны якога даюць уяўленне пра тое, які прыгожым ён быў, дабрацца праблематычна. Ён акружаны забалочаным ровам. А па мастку, які, паводле слоў нашага гіда, быў адноўлены гадоў дзесяць таму, без гумавых ботаў не пройдзеш. Бадай, толькі калі спякотна і ўзровень вады становіцца мінімальны. А можа, гэта і добра для збудавання, якое, па адной з версій, зруйнавалі падчас вайны 1812 года. Часткова захавалася галоўная пяціярусная вежа з часткай прылеглай да яе сцяны. Ёсць і рэшткі падмурка па ўсім перыметры замка, падвалы.

Каля праваслаўнага храма ляжыць цэгла, якая абвальваецца з муроў. Унутры не так ужо і шмат смецця. Праўда, кінуліся ў вочы пустыя пластыкавыя бутэлькі. Па словах старшыні сельвыканкама, на ўсёй тэрыторыі

сельсавета каля дваццаці населеных пунктаў. Каб паспець усюды адразу навесці ідэальны парадак і пастаянна падтрымліваць яго, не хапае людзей. З другога боку, не паставіш жа каля кожнага аб'екта гістарычнай спадчыны па міліцыянеру з сабакам? На жаль, ёсць такія грамадзяне, якім усё роўна, дзе выпіць.

(Заканчэнне на 16-й стар. «МС».)

ЦІ БУДЗЕ Ў МІНУЛАГА... БУДУЧЫНЯ?

Рэшткі былога дамініканскага касцёла (другая палова XVIII стагоддзя).

(Заканчэнне.
Пачатак на 15-й стар. «МС».)

Падчас агляду царквы ўразілі дэкаратыўныя металічныя элементы над яе ўваходам. Побач з храмам — капліца. Там, унізе, ёсць нішы для пахаванняў. Каб ніхто не турбаваў спакой памерлых, спуск надзейна прыкрылі плітой.

Што датычыцца рэштак каталіцкага храма, нас з калегам здзівіла параўнальна добрая іх захаванасць. І там як могуць падтрымліваюць парадак.

Наступным месцам нашага наведвання стала магіла сябра Міцкевіча Тамаша Зана. Побач пахаваны яго жонка і сын, помнікі на магілах якіх таксама знаходзяцца ў добрым стане. На жаль, не атрымалася прачытаць надпіс на вялікім валуне, які знаходзіцца побач з крыжамі: з часам літары амаль што «сцерліся».

Ёсць чым здзівіць і што паказаць

Паводле інфармацыі ўпраўлення культуры аблвыканкама, з боку рэлігійных арганізацый і абшчын інтарэсу да былых культавых аб'ектаў няма. Хочацца верыць, што ён некалі ўзнікне.

На сённяшні дзень у аграгарадку можна наведаць толькі адзін храм.

На сённяшні дзень у аграгарадку можна наведаць толькі адзін храм. Дзіўна, але факт: у аўторак раніцай, калі мы зайшлі, ён быў адчынены!

Прыхаджанка Людміла Корнева, якая сочыць за чысцінёй у царкве, ахвотна расказала гісторыю храма. У 1792 годзе тут пабудавалі драўляную Спаса-Праабражэнскую царкву. Яна адзначае, што тут службы ішлі нават падчас актывізацыі барацьбы з рэлігіяй. Пры гэтым, як высветлілі мясцовыя краязнаўцы, у канцы 1930-х гадоў царква была закрыта. У яе будынку доўгі час размяшчаўся вінзавод.

Сёння храм дзейнічае і будынак з'яўляецца помнікам рэспубліканскага значэння.

Жанчына расказала нам гісторыі пра ўкрадзеную ікону, якую, дзякуючы беларускім мытнікам, удалося вярнуць, пра іконы, якія «плакалі», людзей, якім малітвы дапамаглі вярнуць здароўе. Тут таксама можна ўбачыць выявы дванаццаці апосталаў у поўны рост, зробленыя ў XVIII стагоддзі на купале.

На нашу думку, у аграгарадку столькі цікавага!

Між іншым, па словах старшыні сельвыканкама, ніхто пакуль што на тэрыторыі сельсавета не займаецца аграрным турызмам. А шкада, бо гасцям насамрэч ёсць што паказаць.

Руіны замка «Белы Ковель» (першая траціна XVII стагоддзя).

Вывучаюць і шануюць

У мясцовай сярэдняй школе юныя вяскоўцы з інтарэсам вывучаюць гісторыю роднага краю. Збіраюць экспанаты мінулага, якія можна ўбачыць у музеі.

Віктар Мяжэвіч, настаўнік беларускай мовы і літаратуры, кіраўнік аб'яднання па інтарэсах «Спадчына», бадай, лепш за ўсіх ведае гісторыю Смальян, храмаў і замка.

— Мястэчка Смальяны заснавана ў 1484 годзе. У 1626 годзе князь Сямён Самуіл Андрэевіч Сангушка-Ковельскі завяршыў узвядзенне тут мураванага замка.

Безумоўна, дата крыху прыблізная, але ў княжацкай закладной, пазначанай гэтым годам, запісана: «...маёнтка майго Смалянаў замка Белага Ковеля, што ляжыць у павеце Аршанскім», — расказаў настаўнік.

Дарэчы, ён успомніў цікавы факт пра замак. У 1847 годзе Смальяны перайшлі ў валоданне да тайнага саветніка сенатара Аляксея Сямёнава. У № 34 «Магілёўскіх губернскіх ведамасцяў» за 1902 год невядомы аўтар паведамляў, што ў 1860 годзе гэты Сямёнаў «...прадаваў сцены замка на злом... не ацалела б і вежа, калі б Смаляны не перайшлі да Цітова. Новы гаспадар не толькі не дазволіў бурыць вежу, але нават паспрабаваў умацаваць яе контрфорсамі».

Наш экскурсавод расказаў, што Смальяны малявалі знакамітыя Юзаф Пешка і Напалеон Орда.

Яшчэ цікавыя факты пра населены пункт: у 1879 годзе ўладальнік мястэчка на ўласныя сродкі адкрыў пачатковае земскае народнае вучылішча на 40 чалавек і прыёмны пакой для хворых з бясплатный выдачай лякарства. Пры пакоі працаваў фельчар.

У пачатку XX стагоддзя ў Смальянах было 265 двароў, 6365 жыхароў.

Рэшткі Аляксееўскай царквы (1864 год).

Для захавання гісторыі

Паводле інфармацыі Аршанскага райвыканкама, прыняты план сумесных дзеянняў з сельскім выканкамам па ўключэнні ў гаспадарчы абарот аб'ектаў спадчыны.

Сярод іншага ў рабоце пытанне аднаўлення моста да руін замка.

Акрамя гэтага, пры распрацоўцы праекта бюджэту на будучы год будзе разгледжана магчымасць вылучэння неабходных сродкаў на кансервацыю і добраўпарадкаванне руін замка «Белы Ковель», рэштаў былога дамініканскага касцёла і Аляксееўскай царквы.

Зразумела, што лішніх грошай у бюджэце няма. Але, як вядома, Год малой радзімы падоўжаны яшчэ на два гады. Пры жаданні можна нешта зрабіць. Напрыклад, правесці суботнік, прапанаваўшы папрацаваць тут усім, хто цікавіцца гісторыяй роднага краю.

Ці трэба агароджваць рэшткі архітэктурнай спадчыны, як гэта прапанаваў наш чытач? Напэўна, пытанне спрэчнае. Калі некультурным людзям захочацца выпіць у былых храмах, каля замка, ці спыніць іх агароджа? А выхаваны чалавек з цікавасцю зойдзе ўнутр, каб паглядзець, верніке — памаліцца. Вядома, калі храм асвячоны, ён існуе, нават калі сцен няма.

Калі ўжо ставіць агароджу, то трэба рабіць гэта, лічу, перад тым як распачаць кансервацыю, а можа, і аднаўленне.

Аршаншчына цяпер у цэнтры ўвагі. І шчыра хочацца верыць, што ў імкненні зрабіць сучаснае лепшым: мадэрнізаваць абсталяванне прадпрыемстваў, палепшыць медыцынскую, сацыяльную, фізкультурна-аздараўленчую інфраструктуры і іншае, не забудуцца і пра багатае мінулае.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.
Фота Віктара НІКАЛАЕВА.

МЯСЦОВАЕ САМАКІРАВАННЕ

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ № 15 ад 17 лютага 2009 года выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Заснавальнікі: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

Дырэктар — галоўны рэдактар СУХАРУКАЎ Павел Якаўлевіч.
Адказны за выпуск: АНУФРЫЕВА В. А.

Грамадскі савет: **ПАПКОЎ А. А.,** старшыня Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па рэгіянальнай палітыцы і мясцовым самакіраванні; **ЦУПРЫК Л. А.**, старшыня Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па дзяржаўным будаўніцтве, мясцовым самакіраванні і рэгламенце; **ПАПКО В. М.**, намеснік старшыні Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па міжнародных справах; **БЕЛЯКОЎ А. Э.**, намеснік старшыні Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па адукацыі, навуцы, культуры і сацыяльным развіцці; **ПАНАСЮК В. В.**, старшыня Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў; **ДРЫЛЁНАК Т. Л.**, старшыня Лёзненскага раённага Савета дэпутатаў; **СУШЧАНКА М. Л.**, старшыня Глушанскага пасялковага Савета дэпутатаў Бабруйскага раёна.

Выдавец — рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда»

АДРАС РЭДАКЦЫІ:
220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

КАНТАКТНЫ ТЭЛЕФОН 292 44 12;
e-mail: info@zviazda.by

Газета аддрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП № 02330/106 ад 03.04.2009. 220013, г. Мінск, пр. Незалежнасці, 79.

Тыраж 20.008. **Нумар падпісаны ў 19.30 1 лістапада 2018 года.**